

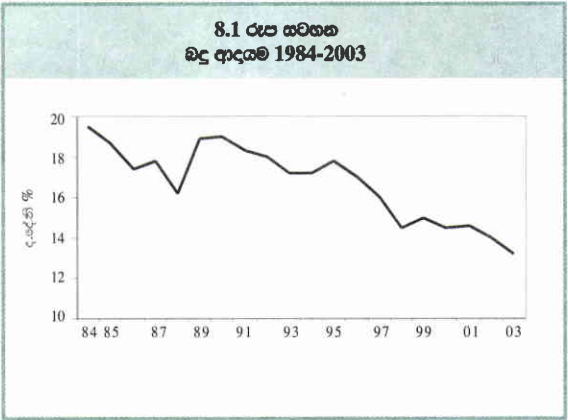
### 8. රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය හා අයවැය කටයුතු

#### 8.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ හා ප්‍රතිපත්ති කාර්ය සාධනය

2002 අයවැය මගින් හඳුන්වාදෙන ලද ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රමෝපායන් රජය විසින් 2003 වර්ෂයේදී අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ අතර එය ප්‍රධාන මූලධර්ම තුනක්, එනම් රාජ්‍ය ණය දරාගත හැකි මට්ටමකට අඩුකරගැනීම, ආර්ථික වර්ධනය දිරිමත් කිරීම සහ මධ්‍යකාලීනව තිරසාර ආර්ථික සංවර්ධනයක් ඇතිකර ගැනීම තුළින් සේවා නියුතියේ ඉඩ ප්‍රස්ථාවන් වැඩි කිරීම හා මහජනතාවගේ ආදායම් ඉපයීමේ හැකියාව ඉහළ නැංවීම යන කරුණු මත පදනම් කර තිබුණි. 2002 දී ආරම්භ කරන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ශක්තිමත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම 2003 අයවැය මගින් හඳුන්වා දෙන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමෝපාය තුළින් අපේක්ෂා කරන ලදී. රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු වඩාත් විවක්ෂණ ලෙස හැසිරවීම සඳහා ඇති කැපවීම ක්‍රියාකාරී ලෙස පෙන්වූම කරමින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු වල විනිවිදභාවය හා වගකිවයුත්තාවය වඩාත් පුළුල් කිරීම සඳහා 2002 අවසාන භාගයේදී රජය විසින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. එම පනතට අනුව 2006 අවසන් වනවිට සමස්ත අයවැය හිඟය ද.දේ.නී.හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 5 දක්වා අඩු කළයුතුවන අතර ඉන් අනතුරුව එම මට්ටමට වඩා අඩු අගයක පවත්වා ගත යුතුය. රජයේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය ද ද.දේ.නී.හි අනුපාතයක් වශයෙන් 2006 දී සියයට 85 දක්වා සහ 2013 දී තවදුරටත් සියයට 60 දක්වා අඩු කිරීමද මෙම පනත යටතේ සිදු කළ යුතු වේ. මෙම මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක වලට අනුකූලව 2003 අයවැය මගින් සමස්ත අයවැය හිඟය ද.දේ.නී.හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 7.5 දක්වා අඩුකර ගැනීම සහ ඉහළ නගිමින් පවතින රාජ්‍ය ණය/ද.දේ.නී. අනුපාතය ආපසු හැරවීම සඳහා ආදායම් වැඩිකිරීම, වියදම අඩුකරගැනීම සහ ණය කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. තවද, 2003 අයවැය මගින් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද වර්ෂ තුනක් සඳහා වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපාය මගින් පුළුල් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් හා අයවැය හිඟය අඩුකර ගැනීමේ මාචන පිළිබිඹු කරන ලද අතර එය රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත මගින් දක්වා ඇති ඉලක්කයන් සමඟ මෙන්ම දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ උපාය මාර්ග පත්‍රිකාවෙහි දක්වා ඇති රජයේ මධ්‍යකාලීන ආර්ථික ක්‍රියාමාර්ගය සමඟ ද ගැලපේ.

මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ඇතිකර ගැනීමේ වැඩසටහන තුළින් ආර්ථික සංවර්ධනයට සහයවන අතරම රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු කිහිප ආකාරයකින් වැඩිදියුණු කිරීමට ඉලක්ක කරන ලදී. ආදායම් රැස්කිරීම වඩාත් යහපත් කරන අතර වර්තන වියදම වඩාත් තර්කාන්විත කිරීම තුළින් අයවැය හිඟය ක්‍රමිකව අඩුකිරීමට අපේක්ෂා කරන ලදී. ආර්ථික වර්ධන වේගය ඉහළ නැංවීම සඳහා භෞතික යටිතල පහසුකම් හා මානව ප්‍රාග්ධනය වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණින් රාජ්‍ය ආයෝජනය සඳහා අරමුදල් වෙන් කිරීම වැඩිකිරීමට අපේක්ෂා කරන ලදී. එමගින් රජය ප්‍රධානතම

තනි තීර්-ඉතුරුම් ඒකකයක සිට තනි ප්‍රධානතම ඉතුරුම් ඒකකය බවට පත්කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර විදේශීය සහනදායී මූල්‍යන්ගෙන් සහ රජයේ ආදායමෙන් රාජ්‍ය ආයෝජනය වැඩිකිරීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් ලබාදීමට අපේක්ෂා කෙරේ. පෞද්ගලික අංශයට වඩාත් ප්‍රමුඛ කාර්යභාරයක් ඉටුකිරීමට ඉඩ සලසමින් රජය සෘජුවම ආර්ථික කටයුතු වලට මැදිහත්වීමෙන් වැළකී නියාමන කාර්යයන් පමණක් ඉටුකරන තත්වයකට පත්කිරීම අපේක්ෂිතය. රජය විසින් අයවැය හිඟය මූල්‍යනය සඳහා දේශීය වෙළඳපොළ මත රැඳීයාම අඩුකිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර ඒ තුළින් දේශීය වෙළඳපොළ කෙරෙහි වන පීඩනය සීමාකිරීමට හා පෞද්ගලික ආයෝජනය සඳහා වැඩි අරමුදල් ප්‍රමාණයක් නිදහස් කිරීමටත් අපේක්ෂිතය.



බදු ආදායම ද.දේ.නී.හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පහත බසිමින් පවතින ප්‍රවණතාවය දැඩි අවධානයට යොමුවිය යුතු කරුණකි. මෙම තත්ත්වය මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය කෙරෙහි බාධා ඇතිකරයි. අතීතයේදී පැවති ඉහළ අයවැය හිඟයන්වලට ප්‍රධාන හේතුව වූයේ මෙම ආදායමේ අඩුවන ප්‍රවණතාවයයි. 1990 සිට බදු ආදායම ද.දේ.නී.හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ප්‍රතිශතයක 6 කින් පහත වැටී 2003 දී සියයට 13.2 දක්වා අඩුවිය. මෙම අඩුවීම රුපියල් බිලියන 106 ක් පමණ වන අතර එය 2003 දී රාජ්‍ය අංශයේ වැටුප් සඳහා වන මුළු වියදමට හෝ රාජ්‍ය ආයෝජනයට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකි. මෙම අඩුවන ප්‍රවණතාවය ආපසු හැරවීමේ අරමුණින් පසුගිය දශකය තුළ බදු ආදායම් වැඩිකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් හඳුන්වා දෙනු ලැබුවද ඒවා සාර්ථකවී නොමැත. රටවල් අතර දත්ත පිළිබඳව සලකා බලන විට සංවර්ධිත රටවල බදු ආදායම ද.දේ.නී. හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 38 ක් වන අතර සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල එය සියයට 18 කි. මෙම අගයන්ට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකාවේ බදු එකතු කිරීමට ගනු ලබන උත්සාහය (එනම් බදු ආදායම/ද.දේ.නී. අනුපාතය) ඉතා පහළ අගයක් ගනු ලබන බව පෙනේ. මෙම තත්ත්වය විවිධ මුහුණුවරයන්ගෙන් යුත් ව්‍යුහාත්මක ගැටළුවක් වන අතර බදු ප්‍රතිපත්තිය, බදු ව්‍යුහය හා බදු පරිපාලනය සහ දිරිදීමනා ක්‍රමය යන සියල්ල ඇතුළත් වන පරිදි වඩාත් පුළුල් නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් තුළින් ඊට පිළියම් සෙදිය යුතුය.

අපේක්ෂිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා මාවතට ළඟාවීමට ප්‍රධාන දායකත්වය රාජ්‍ය ආදායම වැඩිකිරීම තුළින් අපේක්ෂිතය. භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද (GST) හා ජාතික ආරක්ෂක බද්ද (NSL) යන බදු දෙවර්ගය අහෝසි කරමින් හඳුන්වාදුන් එකතුකළ අගය මත බද්ද (VAT) ප්‍රධාන ආදායම් ඉපයීමේ මූලය බවට පත්වී ඇත. එමගින් මුළු බදු ආදායමෙන් අඩක් පමණ රැස්කර ගැනීමට අපේක්ෂිතය. එකතු කළ අගය මත වන බදු පදනම පුළුල් කිරීමේ සහ ඉද්ධ බදු එකතු කිරීමේ ප්‍රමාණය වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණින් ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් 2003 දී හඳුන්වාදෙනු ලැබීය. එකතුකළ අගය මත බද්ද මූල්‍ය සේවා අංශයට පැනවීම, එකතුකළ අගය මත බදු ප්‍රතිදාන ක්‍රමය තුළ වර්තමානයේ පවත්නා දුර්වලතා නිවැරදි කිරීම හා එම බදු පරිපාලනය වැඩිදියුණු කිරීම මේ අතර විය. කෙසේවුවද, මහජනතාව නිසිපරිදි දැනුවත් නොවීම හේතුවෙන් එකතු කළ අගය මත බද්ද කෙරෙහි ඇතිවූ විරෝධය තුළින් සමහර යෝජනා ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම කල් දැමීමට සිදුවිය. තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම සඳහා ද එකතු කළ අගය මත බද්ද පැනවීම කල් දැමීමද මේ අතර විය. ඉහළම ආන්තික බදු අනුපාතය සියයට 35 සිට සියයට 30 දක්වා අඩුකරමින් ආදායම් බදු ව්‍යුහය තවදුරටත් තර්කානුකූල කරන ලදී. ඊට අමතරව, වක්‍රබදු රැස්කිරීම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ද ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. ආනයනයන් රාශියක් තීරු බදුවලින් නිදහස්කර තිබීම මෑත වර්ෂවලදී ආනයන මතවූ තීරුබදු ආදායමෙහි කැපීපෙනෙන අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. තීරු බදු ආදායම ඉහළ නැංවීම හා බදු ව්‍යුහයෙහි පවත්නා විෂමතාවයන් අඩුකිරීමේ අරමුණින් 2003 අයවැය මගින් මෙතෙක් ආනයන බදුවලින් නිදහස් වූ භාණ්ඩ බොහොමයක් මත සියයට 2 ක නව තීරු බද්දක් පනවන ලදී. 2003 දී තීරු බදු ආදායම තවදුරටත් වැඩිකිරීමේ අරමුණින් වසර මැද දී ඉදිරිපත් කරන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය විවරණයට පසුව මෙම බදු අනුපාතය සියයට 2.5 දක්වා වැඩිකරනු ලැබීය. සුරාබදු පනත යටතේ මුළු නිෂ්පාදන බදු වගකීම් ඒකාබද්ධ කරමින් නිෂ්පාදන බදු රැස් කිරීම වඩාත් ක්‍රමානුකූල කරන ලදී. බදු පරිපාලනය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ආදායම් අධිකාරියක් පිහිටුවීමට යෝජනා කර තිබුණි. එම අධිකාරිය පිහිටුවීම කල් දැමීමට සිදුවීම බදු පරිපාලනය දියුණු කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ සිදුවූ පසුබැසීමක් වන අතර දැනට පවත්නා ආදායම් එකතු කිරීමේ ආයතන සමඟ සහයෝගිතාවයෙන් කටයුතු කිරීම මගින් මෙය පිහිටුවීමේ ක්‍රියාවලිය වේගවත් කළ යුතුය.

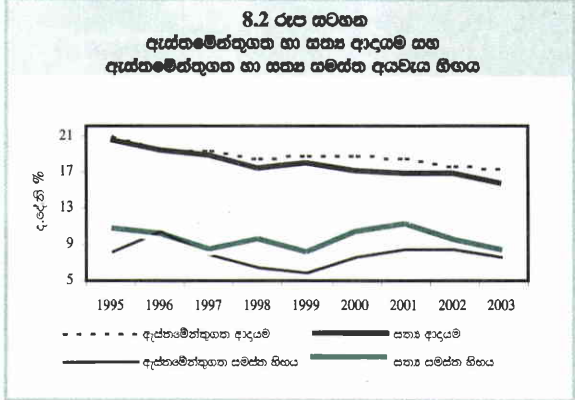
බදු පැහැර හැරීම දැඩි ගැටළුවක් ලෙස හඳුනාගෙන තිබූ අතර බදු පැහැර හරින්නන් බදු ජාලය තුළට ගෙනඒමේ අරමුණින් 2002 ට පෙර පසුගිය රජයන් විසින් අවස්ථා 9 කදී බදු සමාවන් ප්‍රදානය කර ඇත. පොදුවේ ගත්විට මෙම බදු සමාවන් අසාර්ථක වී තිබේ. බදු ආදායම ද දේ.නිති ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් විශාල ලෙස අඩුවීම නිසා සහ මීට ප්‍රථමයෙන් ලබාදෙන ලද බදු සමාවන්හි පැවති දුර්වලතා මගහැරවීමේ අරමුණින් 2002 දී රජය විසින් නව බදු සමාවක් ප්‍රදානය කරනු

ලැබීය. මෙමගින් බදු පැහැර හැර තිබූ පුද්ගලයන්ට බදු ක්‍රමය තුළට පිවිසීමට 2002 අප්‍රේල් සිට 2003 අගෝස්තු කාලපරිච්ඡේදය තුළදී අවස්ථාව සලසා දෙනු ලැබීය. මෙම බදු සමාව මගින් පනත් 26 ක් යටතේ වන බදු, තීරු බදු, අනෙකුත් බදු හා දඩ මුදල් ආවරණය කරන ලදී. බදු සමාව යටතේ තම බදු වගකීම් පිළිබඳව ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කරන්නන්ට ඉහත පනත් 26 යටතේ වන ඕනෑම වරදක් සඳහා වන දඩ මුදල් ගෙවීම හෝ අනෙකුත් ඕනෑම විමර්ශනයක් හෝ නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම් වලින් නිදහස් වීමට අවස්ථාව ලැබේ. කෙසේ වුවද, ඉන්පසුව මවුන් බදු ජාලය තුළට ඇතුළත් වනු ඇත. මෙම බදු සමාව යටතේ දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත 50,000 කට අධික ප්‍රකාශයන් ලැබුණු අතර බදු ගෙවීම සඳහා ලියාපදිංචි වූ සංඛ්‍යාව අනුව බලතා විට මෙම බදු සමාව සාර්ථක එකකි. කෙසේවුවද, මෙම බදු සමාව ප්‍රදානය කිරීමේ සාර්ථකත්වය රඳාපවතින්නේ බදු වගකීම් හෙළිකළ නැතැත්තන්ගෙන් අනාගතයේදී නියමිත බදු අයකර ගැනීම සඳහා බදු අධිකාරීන් විසින් දක්වනු ලබන කාර්යක්ෂමතාවය මතය. එමනිසා, වඩාත් කාර්යක්ෂම ලෙස බදු එකතු කිරීම සඳහා දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රමාදයකින් තොරව නව වැඩසටහනක් පිළියෙල කිරීම අනිශ්චිතව වැදගත්වේ.

බදු ප්‍රතිපත්තිය හා බදු පරිපාලනය එකිනෙක හා ඉතා තදින් බැඳී පවතින බැවින් බදු ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කරන විට බදු පරිපාලනය තුළ ද ප්‍රතිසංස්කරණ ඒකාබද්ධව සිදුකළ යුතු බව රජය පිළිගෙන ඇත. මෑතකාලීනව බදු ප්‍රතිපත්තිය විශාල පරිවර්තනයකට භාජනය වී පැවතියද බදු පරිපාලනය තුළ ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ ඉතා සෙමින් සිදුවූ අතර එය බදු ක්‍රමය සහ ආර්ථිකය තුළ සිදුවූ වෙනස්කම්හි වේගයට සමාන වේගයකින් සිදුකර නොමැත. බදු ආදායම් රැස්කරන ආයතන විසින් 2003 දී බදු පරිපාලනය දියුණු කිරීම සඳහා ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් හඳුන්වාදෙනු ලැබීය. රේගු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එහි සමස්ත පරිපාලනය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2003 දී ඉලෙක්ට්‍රොනික දත්ත හුවමාරුව (Electronic Data Interchange) අර්ධ වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීම ආරම්භ වූ අතර 2004 දී මෙම මුළු පද්ධතියම ක්‍රියාත්මක වීම ආරම්භ වනු ඇත. නියමිත ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ගෝල්ඩ් කාඩ් වැඩසටහන (Gold Card Programme) හඳුන්වා දෙනු ලැබූ අතර එමගින් තෝරාගත් විශාල ආනයනකරුවන් සඳහා අවම කාලයක් ඇතුළත රේගු නිෂ්කාශන කටයුතු සිදු කර ගැනීමට පහසුකම් සැලසෙනු ඇත. මීට අමතරව, දැනට පවත්නා තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමය වෙනුවට ලෝක වෙළඳ සංවිධානයේ තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමය හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. ආනයනය කරනු ලබන භාණ්ඩයේ ගනුදෙනු කරනු ලැබූ වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කිරීම මෙහි ප්‍රධාන පරමාර්ථය වන අතර එහිදී ආනයනය කරනු ලැබූ රටේදී එම භාණ්ඩය අපනයනය සඳහා විකිණීමේදී කරනු ලැබූ ගෙවීම හෝ ගෙවිය යුතු මුදල, ගනුදෙනු කරනු ලැබූ වටිනාකම ලෙස සලකනු ලැබේ. දේශීය ආදායම්

දෙපාර්තමේන්තුව විසින් හඳුන්වාදෙන ලද ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ ආදායම් බදු සඳහා වූ විශාල බදු ගෙවන්නන්ගේ ඒකකය (Large Taxpayers Unit) විශාල එකතුකළ අගයමත බදු ගෙවන්නන්ගේ ඒකකය සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම සහ එකතු කළ අගය මත බද්ද සහ සාමූහික ආදායම් බදු පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක විගණන සිදු කිරීමට වෙන වෙනම විගණන ඒකකයන් පිහිටුවීම යනාදිය ඇතුළත්ය. බදු අනුකූලතාවය අධීක්ෂණය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව තුළ විශේෂ ඒකකයක් ද පිහිටුවනු ලැබීය. මෙම පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ තුළින් බදු රැස්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

රාජ්‍ය වියදම් අංශය සලකා බලන විට විදේශ මූල්‍යන්ගෙන් අරමුදල් සැපයෙන රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩ සටහන දිරිගන්වමින්, වර්තන වියදම හා දේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයන ප්‍රමුඛ නොවන ප්‍රාග්ධන වියදම් සීමා කර ගැනීමට සැලකිය යුතු උත්සාහයක් දරනු ලැබීය. 2002 දී හඳුන්වාදෙන ලද වියදම් වඩාත් තර්කානුකූල කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග 2003 දී තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත යටතේ දක්වා ඇති මධ්‍යකාලීන ඉලක්ක කරා යොමුවන පරිදි සමස්ත අයවැය හිඟය අඩුකර ගැනීම සඳහා කෙටිකාලීන වියදම් අංශයේ පවත්නා ගැටළු මෙන්ම වියදමෙහි පවත්නා ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතාවයන් නිවැරදි කිරීම අරමුණු කරගෙන වියදම් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිය සකස් කරන ලදී. කෙටිකාලීනව සමස්ත වියදම අඩුකරගැනීම සඳහා ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ගවලට රාජ්‍ය අංශයට සිදුකරන බඳවා ගැනීම් තාවකාලිකව අත්හිටුවීම (වෘත්තීයමය හා තාක්ෂණ අංශවලට හැර), අක්‍රමවත් ලෙස වැටුප් හා විශ්‍රාම වැටුප් වැඩිකිරීම් වළකාගැනීම, ආරක්ෂක අංශය සඳහා අරමුදල් වෙන්කිරීම වඩාත් ක්‍රමානුකූල කිරීම, සුභසාධන වැඩසටහන් වඩාත් හොඳින් ඉලක්කගත කිරීම, අනපේක්ෂිත හා වර්ග නොකරන ලද වියදම් වෙනුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සීමාකිරීම, දේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයන ප්‍රමුඛනොවන රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන් සඳහා අරමුදල් නිදහස් කිරීම පාලනය කිරීම යනාදිය අයත්විය. මේ අතර මධ්‍ය හා දිගුකාලීනව රජයේ වියදම තුළ පවත්නා ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතාවයන් නිවැරදි කිරීම සඳහා හඳුන්වාදෙන ලද නව ප්‍රතිපත්තිවලට ස්වාධීන රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණ කාර්යාලයක් පිහිටුවීම, රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවමය ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සහ රාජ්‍ය අංශයේ විවිධ ව්‍යවසායකයින්ගේ වගකීම් සඳහා රජයේ ඇපවීම් වෙනුවෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත යටතේ සීමාවන් පැනවීම යනාදිය අයත්වේ. මීට අමතරව, 2003 දී ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග අතරට රාජ්‍ය සේවාව සඳහා අළුතින් බඳවාගනු ලැබුවන් සඳහා වූ දායකත්ව විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම, සමාජ සුභ සාධන ප්‍රතිලාභ නීතිය යටතේ සමස්ත සුභ සාධන වැඩ සටහනක් සැලසුම් කිරීම හා රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම ඇතුළත්ය.



රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා “දිළිඳුකම අඩු කිරීම හා වර්ධන පහසුකම අධීක්ෂණ කමිටුව” නමින් රාජ්‍ය අංශයේ ඉහළ නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත කමිටුවක් පත්කරනු ලැබූ අතර ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ දිළිඳුකම අඩුකිරීම හා වර්ධන පහසුකම යටතේ 2003 වර්ෂය සඳහා වන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් පවත්වාගෙන යෑම සහතික කිරීම එම කමිටුවෙහි අරමුණ විය. 2003 මුල් අයවැය ඇස්තමේන්තු වල පැවති ඉලක්කයන් තුළින් බැහැරව යෑමට ඇති ඉඩකඩ අවම කිරීමට මෙම කමිටුව විසින් අවශ්‍ය පියවර ගනු ලැබීය. තවද රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා වර්ෂයේ දෙවන භාගයේදී නව ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ගනු ලැබීය. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත යටතේ රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්වය පිළිබඳව වසර මැද නිකුත් කරන ලද වාර්තාව මගින් විශේෂයෙන්ම ආදායම් අංශයේ ඇතිවිය හැකි දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය තුළින් මුල් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක වලින් බැහැරව යෑමට ඇති ඉඩකඩ පෙන්වා දීමෙන් පසුව මෙම පියවරයන් ගන්නා ලදී. කෙසේවුවද, වර්ෂය අගදී පැවති දේශපාලන අවිනිශ්චිතභාවය හේතුවෙන් මෙම සමහර ක්‍රියාමාර්ගවල සම්පූර්ණ ප්‍රතිලාභ අත්කර ගත නොහැකි විය.

රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම යටතේ ප්‍රතිව්‍යුහකරණය සඳහා නව රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් හඳුනාගැනීම සහ 2003 ට පෙර ආරම්භ කළ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා සිය කාර්යයන් මෙහෙයවනු ලැබීය. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව පෞද්ගලිකරණය කිරීම සම්පූර්ණ කිරීම, ලංකා බැංකු තේල නීතිගත සංස්ථාවට අයත් ඉන්ධන පිරවුම්හල් 100ක් සහ පොදුවේ භාවිතා කළ හැකි වත්කම් වලින් තුනෙන් එකක් විකිණීම සහ ක්‍රිකුණාමලයේ පිහිටි තේල් වැකි සමූහය බදුදීම 2003 දී සම්පූර්ණ කරන ලද ප්‍රධානතම වැඩසටහන් දෙක විය. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව පෞද්ගලිකරණය කිරීමත් සමඟ රජය මුළුමණින්ම පාහේ රක්ෂණ ව්‍යාපාරයෙන් ඉවත්විය. වෙළඳපොළ මුලධර්ම මත පදනම්ව පෞද්ගලික අංශය තුළ රක්ෂණ ව්‍යාපාරය දියුණුවීමට ඉඩ සැලසීම මෙහි අරමුණ විය. බණිප් තේල් අංශය සඳහා තුන්වන පාර්ශවයක් තෝරා ගැනීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව සිදුකෙරිණි. මෙම වැඩසටහන සම්පූර්ණ වීමත් සමඟ රජයට අයත් ලංකා බණිප් තේල් නීතිගත සංස්ථාවට බැංකු තේල්

සිල්ලර වෙළෙඳපොළ තුළ අනෙක් පෞද්ගලික පාර්ශවකරුවන් දෙදෙනා සමඟ තරඟ කිරීමට සිදුවනු ඇත. විදුලි බල ප්‍රතිසංස්කරණ පනත මගින් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන කටයුතු එකිනෙකින් වෙන් කිරීම සඳහා එනම් විදුලිබල උත්පාදනය, සම්ප්‍රේෂණය හා බෙදාහැරීම සඳහා වෙන වෙනම සමාගම් පිහිටුවීමට අවශ්‍ය කරන මූලික කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. මීට අමතරව, රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම විසින් අනාගතයේදී පෞද්ගලිකරණය කළ හැකි රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් කිහිපයක් හඳුනාගනු ලැබීය. ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවාවෙහි කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ ව්‍යවසායක සිට අධිකාරියක් බවට පරිවර්තනය කිරීම සහ සිය වාණිජ කටයුතු කරගෙන යෑමෙහි ඇති හැකියාව වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් සමුපකාර තොග වෙළෙඳ සංස්ථාව (ස.නො.ස) ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසමට පරිබාහිරව සිදුකරන ලද ප්‍රධාන ප්‍රතිව්‍යුහකරණ වැඩසටහන් දෙක විය. ස.නො.සෙ.හි සේවාවන් වැඩිදියුණු කිරීම සහ එහි නොසියවූ ණය පිළිබඳ ගැටළුව විසඳීම සඳහා 2003 දී වඩාත් පුළුල් ප්‍රතිව්‍යුහකරණ වැඩසටහනක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. ස.නො.ස.ට මූල්‍ය පහසුකම් ලබාදීම තුළින් රාජ්‍ය අයවැය මත වන බලපෑම ඉවත් කිරීම මෙහි අරමුණ විය. රුපියල් බිලියන 4.4ක් වටිනා රජයේ සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම මගින් ස.නො.ස විසින් බැංකු අංශය වෙත පැවති ණය වලින් කොටසක් රජය වෙත පවරාගනු ලැබීය. මේ වෙනුවෙන් ස.නො.ස.ට අයත් මූර්ත වත්කම් රජයට පවරා දෙනු ලැබූ අතර මෙම වත්කම් පෞද්ගලිකරණය කිරීම මගින් රජය වෙත අත්පත් කරගත් ස.නො.සෙ.හි වගකීම් පියවා දමනු ඇත. මීට අමතරව, ස.නො.ස. සිල්ලර වෙළෙඳපොළ වලින් සියයට 40ක කොටස සහ එහි කළමනාකරණය පෞද්ගලික අංශයට විකුණන ලද අතර පෞද්ගලික-රාජ්‍ය අංශවල සහයෝගී ක්‍රියාකාරීත්වය තුළින් පෞද්ගලික අංශයේ නිපුණතාවයන් එම අංශයන් තුළට ලබාගැනීමට සැලැස්වීම මෙහි අරමුණ විය. 2003 දී රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම සහ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව තෝරාගත් ව්‍යවසායයන් කිහිපයක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා ඒකාබද්ධව කටයුතු කරන ලදී. මෙම වැඩසටහන යටතේ ව්‍යවසාය 4 ක් ඒකාබද්ධ කිරීමටත්, සංස්ථා සහ ව්‍යවසායය 51 ක් ප්‍රති ව්‍යුහකරණය හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමටත් වෙනම වැඩසටහනක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. අවසාන වශයෙන්, සාමාන්‍ය ජනතාවට එතරම් සේවාවක් සිදු නොවන්නේ යැයි හඳුනාගත් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් 15ක් දැඩි විමර්ශනයකින් පසුව ඇවර කිරීම සඳහා හඳුනාගනු ලැබීය.

රජයේ ණය ලබා ගැනීමේ වැඩසටහන වඩාත් වෙළෙඳපොළ වෙත නැඹුරු වූවක් බවට පත් කිරීම හා මධ්‍ය හා දිගුකාලීන ණය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා රජය සිය ණය කළමනාකරණ ක්‍රමෝපාය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කළේය. මීට අමතරව, ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජිත ක්‍රමය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් හඳුන්වාදෙනු ලැබීය. 2003 දී දේශීය වශයෙන් ලබාගත් මුළු ණය ප්‍රමාණයම පාහේ වෙළෙඳපොළ වෙත නැඹුරු වූ මධ්‍යකාලීන පරිණතකාලයක්

සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වලින් ලබාගැනීනි. 2002 දී මෙන්ම වැඩි පොලී අනුපාතිකයක් සහිත ණය අඩු පොලී අනුපාතිකයක් සහිත ණය මගින් පියවීම සහ වෙළෙඳපොළමය නොවන ණය ආපසු ගෙවා නිම කිරීම යන ප්‍රතිපත්තිය දිගටම අනුගමනය කළේය. මේ සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම මගින් ලබා ගැනුණි. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන පරිණත කාලය දීර්ඝ කිරීම 2003 දී වඩාත් කැපී පෙනුණු ප්‍රවණතාවය විය. දේශීය වෙළෙඳපොළ තුළින් ණය ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය නියුණු ලෙස අඩුවීම, ද්‍රවශීලතාවය යහපත් බවට පත්වීම සහ පොලී අනුපාතික කැපීපෙනෙන ලෙස අඩුවීම භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන පරිණත කාලය වසර 6 සිට වසර 20 දක්වා ක්‍රමානුකූලව වැඩි කිරීමට අවශ්‍ය පසුබිම සකස්කර දෙනු ලැබීය. මෙම තත්ත්වය නිසා වසර 20 ක් දක්වා දිගු පාදක ඵලදා වක්‍රයක් (Benchmark yield curve) ඇති කිරීමට රජයට හැකිවූ අතර එය දේශීය ණය සඳහා වන දිගුකාලීන ද්විතීය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා දිගුකලක් තිස්සේ පැවති අවශ්‍යතාවයක් සපුරාලීමක් විය. නිර්ලේඛණ සුරැකුම්පත් පියවීමේ ක්‍රමය (SSSS) හඳුන්වා දීමට අවශ්‍ය මූලික කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීම රජයේ ණය සඳහා වන ද්විතීය වෙළෙඳපොළ කටයුතු වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා දරණ ලද තවත් ප්‍රධාන ප්‍රයත්නයකි. නිර්ලේඛණ සුරැකුම්පත් පියවීමේ ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම 2004 මුල් භාගයේදී ආරම්භ විය.

ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජිත ක්‍රමය තවදුරටත් සංවර්ධනය කිරීමේ කටයුතු 2003 දී අඛණ්ඩව සිදු කෙරිණි. ඒ අනුව, රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ තුළ කටයුතු කරන ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජිතයන් සංඛ්‍යාව 10 සිට 11 දක්වා වැඩි කරන ලදී. මීට අමතරව, ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජිතයන්ගේ බදු අයකිරීමෙන් පසු ලාභයෙන් කොටසක් මාරු කිරීම මගින් විශේෂ අවදානම් සංචිත අරමුදලක් (Special Risk Reserve Fund) පිහිටුවීමට රජය තීරණය කර තිබේ. මෙම අරමුදල මගින් ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජිත ක්‍රමයෙහි ආරක්ෂිත භාවය, ශක්තිමත් බව සහ ස්ථාවරභාවය වර්ධනය කරනු ඇත. ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජිතයන් සඳහා වන අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය රුපියල් දශ ලක්ෂ 200 සිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 400 දක්වා වැඩිකරනු ලැබීය. මෙම අවම අවශ්‍යතාවය 2005 මැදභාගය වනවිට රුපියල් දශ ලක්ෂ 450 දක්වා වැඩි කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජිතයන්ගේ වෙළෙඳපොළෙහි වෙනස්වීම්වලට මරොන්තු දීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීම මෙහි අරමුණයි. භාණ්ඩාගාර බිල්පත්/භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි වලදී ප්‍රාථමික වෙළෙඳ නියෝජියෙකු විසින් කළයුතු අවම ලංසු තැබීම් මට්ටම මුළු නිකුත් කිරීම්වලින් සියයට 15 සිට සියයට 10 දක්වා අඩුකරන ලදී. මධ්‍ය හා දිගුකාලීන වෙළෙඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා තෝරාගත් සැපයුම් නිර්නායකයන් පරිණත කාලය සඳහා ද්වි පාර්ශ්වීය මිල ප්‍රකාශ (ලංසු හා අර්පන මිල) අවශ්‍යතාවය පුළුල් කරන ලදී. සුරැකුම්පත්හි වටිනාකම ගණනය කිරීමේ ක්‍රමය සහ ගිණුම්කරණ ක්‍රම සංශෝධනය කරන ලද අතර

**විශේෂ සටහන 14**

**රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ නව ක්‍රමය**

වර්තමානයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ මෙන්ම අනෙකුත් බොහෝ රටවල රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ දත්ත සංවිධානය කිරීම/සකස් කිරීම සඳහා යොදා ගනු ලබන ක්‍රමය ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් 1986 දී හඳුන්වාදෙන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අත්පොත (Government Finance Statistics Manual - 1986) මත පදනම් වී ඇත. එම අත්පොත හඳුන්වා දීමෙන් අනතුරුව ගතවූ වර්ෂ ගණනාව තුළ රජයේ මූල්‍යමය කටයුතු, රාජ්‍ය මූල්‍ය විශ්ලේෂණයන් හා සාර්ව ආර්ථික දත්ත යනාදී අංශවල බොහෝ වෙනස්කම් ඇතිවී තිබේ. මීට අමතරව, වර්තමානයේදී භාවිතා වන මුදල්මය පදනම මත (cash based) ගිණුම් තබන දත්ත වෙනුවට සියළුම ගනුදෙනු පිළිබඳ දත්ත උපරිත පදනම මත (accrual based) ගිණුම් තැබීමටත් ඒ පිළිබඳ සාරාංශගත දත්ත මුදල්මය පදනම මත සකස් කිරීමත් කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු වී ඇත. මුදල්මය පදනම මත කරනු ලබන ගනුදෙනු වලින් පමණක් රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග සහ ඒ තුළින් ආර්ථිකයට ඇතිවන බලපෑම පිළිබඳව නිවැරදි අවබෝධයක් ලබාගැනීමට නොහැකි වීම මීට හේතුවයි. දැනට පවත්නා ක්‍රමය තුළ රජයන්ට ශේෂ පත්‍රයක් පිළියෙල කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති වුවද නව ක්‍රමයක් තුළින් එවැනි ශේෂ පත්‍රයක් සකස් කිරීම රජයේ ගිණුම් ක්‍රමවලටම ඇදුනු අවශ්‍යතාවයක් බවට පත්වී තිබේ. මෙම නව ප්‍රවණතාවයන් සැලකිල්ලට භාජනය කිරීමෙන් පසු ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සිය සාමාජික රටවල භාවිතය පිණිස 2001 දී රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ නව අත්පොත හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම නව ක්‍රමයෙහි පවත්නා ප්‍රධාන ලක්ෂණ මෙහි පහත කෙටියෙන් සාකච්ඡා කරනු ලැබේ.

**නව ක්‍රමයෙහි පරමාර්ථ**

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය, විශේෂයෙන්ම සමස්ත රාජ්‍ය අංශයෙහිම ක්‍රියාකාරීත්වය, විශ්ලේෂණය කිරීම සහ ඇගයීම සඳහා සුදුසු සවිස්තරාත්මක න්‍යායික ක්‍රමයක් සහ ගිණුම්කරණ ක්‍රමයක් හඳුන්වාදීම රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ නව ක්‍රමයෙහි ප්‍රධානතම පරමාර්ථයයි. ඒ අනුව මෙම නව ක්‍රමයට රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ නොග සහ ප්‍රවාහයන් (flows and stocks) ඒකාබද්ධ කරනු ලබන එකිනෙක සම්බන්ධ නව ප්‍රකාශයන් සමූහයක් ඇතුළත් වී තිබේ. ගෙවුම් තුලනය, ජාතික නිෂ්පාදනය සම්බන්ධ ගිණුම් සහ මුදල් හා බැංකු කටයුතු යන අනෙකුත් සාර්ව ආර්ථික කටයුතු සම්බන්ධ විශ්ලේෂණ ක්‍රමයන්ට අනුකූල වන පරිදි රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ සංඛ්‍යා සකස් කිරීම සහ ඒ තුළින් මෙම විශ්ලේෂණ ක්‍රමයන් එකිනෙක අනුරූප තත්ත්වයකට ගෙන ඒම මෙහි තවත් පරමාර්ථයකි. මූල්‍යමය ගනුදෙනු ලෙස නොසැලකෙන ස්ථාවර වත්කම් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම වැනි කරුණු වාර්තා කිරීම සම්බන්ධව පවතින ගැටළු නව ක්‍රමය පදනම් වූ උපරිත ගිණුම් ක්‍රමය තුළින් විසඳාගත හැකිවනු ඇත. 1986 රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ

අත්පොතෙන් හඳුන්වා දුන් ක්‍රමය තුළ පැවතී යම් යම් කටයුතු වර්ගීකරණය කිරීමේ දී පැන නගින ගැටළු (නිදසුනක් වශයෙන් මූල්‍යමය නොවන රාජ්‍ය ව්‍යවසායක් විකිණීමෙන් ලබන ආදායම වර්ගීකරණය කිරීම), අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රවාහයන් (නිදසුනක් වශයෙන් ගොඩනැගිලි හා මූල්‍යමය නොවන රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්වල වටිනාකම වෙනස්වීම තුළින් ඇතිවන බලපෑම) සහ 1986 ක්‍රමය තුළින් ආවරණය නොවන අනෙකුත් කරුණු (නිදසුනක් වශයෙන් ආපතික වගකීම් (contingent liabilities) ඇතිවීම) යනාදී කරුණු පිළිබඳ පවත්නා ගැටළුවලට විසඳුමක් නව ක්‍රමය තුළින් ලබාදීමට අපේක්ෂිතය. 1986 ක්‍රමයට වඩා නව ක්‍රමය තුළ රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත සාරාංශගත කිරීමේදී ශේෂයන් (balances) රාශියක් සකස්කරගත හැකිවීම තුළින් සාර්ව ආර්ථික විශ්ලේෂණයන් හිදී එය වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇතැයි ද බලපෑරෙන්නකු වේ. එමෙන්ම නව ක්‍රමය තුළට ශේෂ පත්‍රයක් සහ අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රවාහයන් ඇතුළත් කර තිබීම තුළින් රජයේ ප්‍රතිපත්තිය ඇගයීමකට ලක්කිරීමට සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු සම්බන්ධ තත්ත්වයෙහි තිරසාරභාවය (sustainability) මැන බැලීමට වඩාත් පුළුල් හා ඒකාබද්ධ ක්‍රමයක් ද මේ තුළින් ලබාදෙනු ඇත.

**ප්‍රධාන ලක්ෂණ**

ලෝක ජාතීන් විසින් ජාතික නිෂ්පාදනය සම්බන්ධ ගිණුම් සකස් කිරීමේදී ඒකාකාර ක්‍රමයක් අනුගමනය කිරීමේ අරමුණින් 1993දී හඳුන්වා දෙන ලද ජාතික ගිණුම් සකස් කිරීමේ ක්‍රමය තුළ නිර්වචනය කර ඇති සමස්ත රාජ්‍ය අංශයෙහි (මධ්‍යම රජය, ප්‍රාන්ත/පලාත් ආණ්ඩු සහ පලාත්පාලන ආයතන මෙයට අයත්වේ) කටයුතු 2001 රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළිබඳ නව ක්‍රමය තුළින් ආවරණය වේ. නව දත්ත සකස් කිරීමේ සහ වාර්තා කිරීමේ ක්‍රමය යටතේ නොග (වත්කම් හා වගකීම්) සහ ප්‍රවාහයන් (ගනුදෙනු සහ අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රවාහයන්) පිළිබඳ ඒකාබද්ධ ප්‍රකාශනයන් (interrelated statements on stocks and flows) පිළියෙල කළ යුතුය.

නොග සහ ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ ගිණුම් තැබීමේදී ද්විත්ව සටහන් ගිණුම් ක්‍රමය (double entry book keeping system) යොදාගනු ලැබේ. ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ ගනුදෙනු යම් ආර්ථික වටිනාකමක් ඇති වූ විට (created) හුවමාරු වූ විට (exchanged) වෙනත් දෙයකට පරිවර්තනය කළ විට (transformed) හෝ ශුන්‍ය වූ විට (extinguished) උපරිත ගිණුම් ක්‍රමය (accrual accounting system) යටතේ සටහන් කරනු ලැබේ. ගනුදෙනු හා නොග වෙළෙඳපොළ මිල මත අගය කළ යුතුවේ. යම් නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයකදී සමස්ත රාජ්‍ය අංශයෙහි එක් ඒකකයක වත්කම් හා වගකීම් දැරීම් නොග යනුවෙන් නිර්වචනය කර ඇත.<sup>4/</sup> යම් ඒකකයක ශුද්ධ අගය එහි මුළු වත්කම් වලින් මුළු වගකීම් වලින් අඩු කිරීම මගින් ලබා ගැනේ.

4/ වර්තමානයේ අනුගමනය කරනු ලබන ක්‍රමයට අනුව නොපියවූ රාජ්‍ය ණය වශයෙන් පමණක් රජයේ වගකීම් වාර්තා කරනු ලබන අතර ගනුදෙනු වලට අමතරව වෙනත් කටයුතු තුළින් රජයේ මූල්‍ය තත්ත්වය තුළ ඇතිවන වෙනස්කම් ආවරණය කරනු නොලැබේ.

**තව ක්‍රමයෙහි ව්‍යුහය <sup>෧</sup>**

තව ව්‍යුහය ප්‍රධාන මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුනකින් සමන්විත වේ.

1. රජයේ කාර්යයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය (statement of government operations)
2. අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය (statement of other economic flows)
3. ශේෂ පත්‍රය (balance sheet)

තවද මුදල් ගලාඒම් සහ ගලායෑම් (sources and uses of cash) පිළිබඳ ප්‍රකාශනයක් ද මීට ඇතුළත් වන අතර ද්‍රවශීලතාවය පිළිබඳව තොරතුරු දැනගැනීමට එම ප්‍රකාශනය යොදා ගත හැකිය.

**1. රජයේ කාර්යයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය**

සමස්ත රාජ්‍ය අංශයෙහි ආදායම, වියදම<sup>෧</sup>, මූල්‍යමය නොවන වත්කම්, මූල්‍යමය වත්කම් සහ වගකීම් පිළිබඳ ගනුදෙනු මෙම ප්‍රකාශනයට ඇතුළත් වේ. යම් ගිණුම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළදී මුදල් ප්‍රවාහයන් හුවමාරුවීම සිදුවී තිබේද යන්න පිළිබඳව නොසලකා සමස්ත රාජ්‍ය අංශයෙහි ගනුදෙනු පිළිබඳ සාරාංශයක් මෙම ප්‍රකාශනය මගින් ලබාගත හැකිය. සමස්ත රාජ්‍ය අංශයෙහි ශුද්ධ වටිනාකම කෙරෙහි සහ එහි වත්කම් හා වගකීම් සම්බන්ධව රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය තුළින් ඇතිවන බලපෑම මෙම ප්‍රකාශනය මගින් පිළිබිඹු කරයි. ගනුදෙනු හේතුවෙන් ශුද්ධ වටිනාකම වැඩි කරනු ලැබේද (ආදායම), ශුද්ධ වටිනාකම අඩුකරනු ලැබේද (වියදම), මූල්‍යමය නොවන වත්කම් නොගෙවන වෙනස්වීම් (ප්‍රාග්ධන වත්කම්) සහ/හෝ මූල්‍යමය වත්කම් හෝ වගකීම් නොගෙවන වෙනස් වීම් (මූල්‍යමය කිරීමේ කටයුතු) යන්න මත පදනම්ව ගනුදෙනු වර්ගීකරණය කර ඇත.

**2. අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය**

රජයේ කාර්යයන් හැරෙන්නට එහි මූල්‍ය තත්ත්වය කෙරෙහි බලපාන අයිතමයන් මෙම ප්‍රකාශනය තුළ සටහන් කරනු ලැබේ. වත්කම් හා වගකීම්වල වටිනාකම කෙරෙහි අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රවාහයන් තුළින් ඇතිවන බලපෑම මෙම ප්‍රකාශනයෙන් සාරාංශගත කෙරේ. මිල වෙනස්වීම්, විනිමය අනුපාත වෙනස්වීම්, ණය කපාහැරීම් සහ විවිධ විපත් තුළින් ඇතිවන හානි (එනම් යුද්ධ සහ භූමිකම්පා වැනි) යනාදිය මේ සඳහා වන නිදසුන්ය. මුදල්මය අගය වෙනස්වීම් තුළින් වත්කම්, වගකීම් හා ශුද්ධ අගය යනාදියෙහි වටිනාකම වෙනස්වීම 'තබා ගැනීම තුළින් ඇතිවන වාසි/අවාසි' (holding gains and losses) ලෙස හැඳින්වේ. ඉතිරි වෙනස්වීම් අනෙකුත් ප්‍රමාණාත්මක වෙනස්කම් (other volume changes) හේතුවෙන් ඇතිවන ඒවා ලෙස සැලකේ.

**3. ශේෂ පත්‍රය**

සමස්ත රාජ්‍ය අංශය සතුව පවතින මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන වත්කම්, ඒවායෙහි වගකීම් සහ සමස්ත රාජ්‍ය අංශයෙහි ශුද්ධ අගය ශේෂ පත්‍රයට ඇතුළත් වේ. කාලයන් සමග සියළුම වත්කම් හා වගකීම් වෙළෙඳපොළ මිලගණන් අනුව අගය කළ යුතුය.

**4. මුදල් ගලා ඒම් සහ ගලා යෑම් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය**

2001 දී හඳුන්වාදෙන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ ක්‍රමය උපචිත ගිණුම් තැබීමේ ක්‍රමය මත පදනම් වුවද සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ මුදල් උත්පාදනය සහ මුදල් භාවිතය හඳුනා ගැනීම සඳහා මුදල් ගලාඒම් සහ ගලායෑම් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කළ යුතුය. මෙහිදී මුදල් ලැබීම් හෝ මුදල් ගෙවීම් සිදුවන අවස්ථාවේදී ගනුදෙනු සටහන් කරනු ලැබේ. රජයේ වර්තන කටයුතු, මූල්‍ය නොවන වත්කම් පිළිබඳ ගනුදෙනු සහ මූල්‍ය වත්කම් හා වගකීම් තුළින් උත්පාදනය කරන ලද මුදල් මෙන්ම රාජ්‍ය අංශය සතුව පැවති මුදල් ද මෙම ප්‍රකාශනයට අඩංගු වේ.

**තව ක්‍රමය තුළින් ගණනය කරනු ලබන ශේෂයන්**

තව රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළියෙල කිරීමේ ක්‍රමය ප්‍රධානතම ශේෂයන් කිහිපයකින් සහ අනෙකුත් ශේෂයන් වලින් සමන්විත වන අතර ඒ පිළිබඳ විස්තර සටහන 1 මගින් දක්වා ඇත. සාර්ව ආර්ථික විශ්ලේෂණයන්හිදී මෙම ශේෂයන් භාවිතා කළ හැකිය.

**පවත්නා ක්‍රමයෙන් තව ක්‍රමයට පිවිසීම**

තව රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළියෙල කිරීමේ ක්‍රමය පූර්ණ වශයෙන් ඒකාබද්ධව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දිගුකාලයක් ගතවනු ඇති අතර ඒ සඳහා සාපේක්ෂ වශයෙන් විශාල සම්පත් ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය වේ. එමෙන්ම රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත වර්ගීකරණය කිරීමේ මෙන්ම තව ක්‍රමය මගින් හඳුන්වා දී ඇති උපචිත පදනම මත පදනම් වූ ක්‍රමයට අනුරූප වන පරිදි එම දත්ත පදනම් වූ ගිණුම් තැබීමේ ක්‍රමයද ප්‍රධාන වෙනස්කම් වලට භාජනය කිරීමද කළ යුතුය. තව ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන කාල පරිච්ඡේදය සහ එය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රගතිය එක් එක් රටවලට ආවේණිකව පවත්නා අවශ්‍යතාවයන් මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් මෙම ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ පියවරයන් පිළිබඳව පිවිසීමේ මාර්ගය නමින් සංකල්පයක් ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙයට තව ක්‍රමය සැලසුම් කිරීම, අනුමැතිය ලබාගැනීම සහ 2001 තව ක්‍රමය තුළ පවත්නා විවිධ අංශයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම එනම් දත්ත වර්ගීකරණය, ශේෂ පත්‍රයක් සකස් කිරීම සහ උපචිත ගිණුම් ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන විවිධ පියවරයන් ගැනීම යන ප්‍රධාන පියවරයන් ඇතුළත් වේ. මෙය ක්‍රියාත්මක

ආ/ තව ක්‍රමයෙහි ව්‍යුහය පිළිබඳ විස්තර රූප සටහන 1 මගින් දැක්වෙන අතර එම ක්‍රමය තුළින් ගණනය කළ හැකි ශේෂයන් සටහන 1 මගින් දක්වා ඇත.

ඇ/ 1986 ක්‍රමයෙහි පැවති වියදම (expenditure) සහ 2001 ක්‍රමය තුළ පවතින වියදම (expense) යන දෙකෙහි අඩංගු කරුණු අතර වෙනස්කම් ඇත. 2001 ක්‍රමයෙහි වියදම යන්නට මූල්‍යමය නොවන වත්කම් පිළිබඳ ගනුදෙනු (එනම් ස්ථාවර වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම, නොගෙවන වෙනස්වීම් යනාදිය) ඇතුළත් නොවීම එම වෙනසයි.

කිරීමේ වේගයෙහි ප්‍රගතිය සහ එක් එක් රටවල තත්ත්වයන් අනුව එක් අවස්ථාවකදී එක් පියවරක් හෝ එක් වරකට පියවර කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කළ හැකිය.

**හව ක්‍රමයට පිවිසීම පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය**

අනෙකුත් බොහෝ රටවල් මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවද නව දත්ත සකස් කිරීමේ සහ වාර්තා කිරීමේ ක්‍රමයට පිවිසීම සඳහා පියවර ගනු ලබමින් පවතින අතර ඒ සඳහා වර්ෂ 2003 න් ඇරඹී අඩුම වශයෙන් වර්ෂ 5 ක්වත් ගතවනු ඇත. මෙම ක්‍රියාවලියට රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත නැවත වර්ගීකරණය කිරීම, උපරිත පදනම මත ගිණුම් පවත්වාගෙන යෑම සඳහා ගිණුම් තැබීමේ ක්‍රමය වෙනස් කිරීම, අදාළ නීතිය තත්ත්වයන් වෙනස්කිරීම, ශේෂ පත්‍රයෙහි ඇතුළත් කළයුතු වත්කම් හඳුනාගැනීම, වත්කම් අගයකිරීම හා ඒ පිළිබඳ

දත්ත සකස් කිරීම සහ අවශ්‍ය නිලධාරීන් පුහුණු කිරීම යනාදිය ඇතුළත් වේ. 2002 ට අදාළ මුදල් පදනම මත සකස් කළ ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත දැනටමත් නව වර්ගීකරණය අනුව සකස් කර ඇත. මෙම තොරතුරු ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි රාජ්‍ය මූල්‍ය සංඛ්‍යා පිළිබඳ වාර්ෂික ප්‍රකාශනයෙහි පළකරනු ඇත.

**ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ**

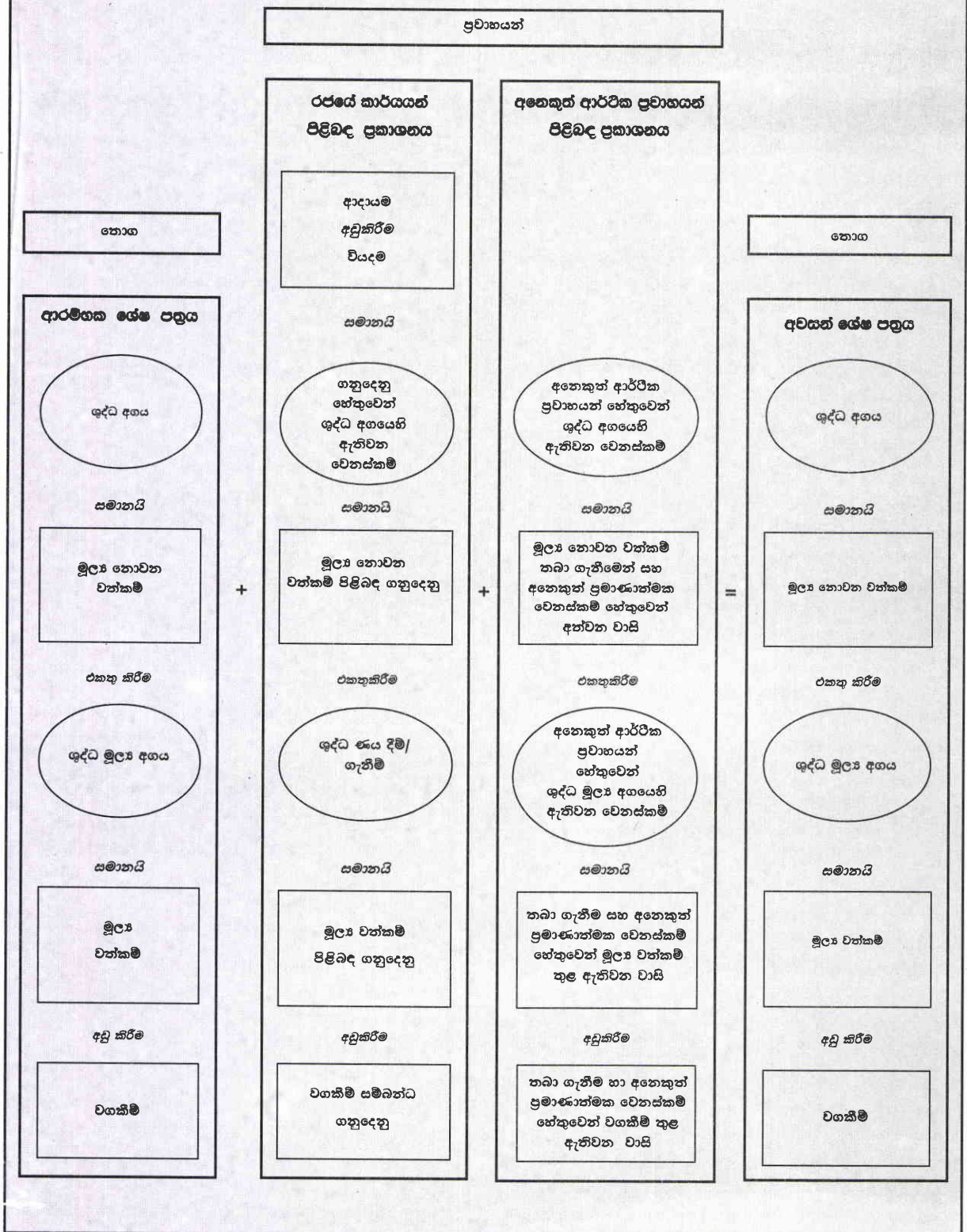
1. Government Finance Statistics Manual, International Monetary Fund, 2001.
2. Tobias M. Wickens, Classification of GFSM 1986 Data to the GFSM 2001 Framework, Government Finance Statistics Manual 2001 Companion Material, International Monetary Fund, October 2002.

**සටහන 1  
2001 රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළියෙල කිරීමේ ක්‍රමයෙහි ශේෂයන්**

පදනම් ලේඛණය	ශේෂයෙහි/අයිතමයෙහි නම	ගණනය කිරීමේ ක්‍රමය	වෙනත් තොරතුරු
රජයේ කාර්යයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය	ශුද්ධ/දළ මෙහෙයුම් ශේෂය <sup>අ/</sup>	ශුද්ධ මෙහෙයුම් ශේෂය = අදාළ අඩු කිරීම වියදම දළ මෙහෙයුම් ශේෂය = අදාළම අඩුකිරීම ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය ඇතුළත් නොවන වියදම	අදාළ කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ගනුදෙනු හේතුවෙන් රජයේ ශුද්ධ අගය වෙනස්වීම මින් පිළිබඳ කරයි. මෙය රජයේ කටයුතුවල නිරසාර භාවය පිළිබඳ සාරාංශගත මිනුමක් වේ.
	ශුද්ධ ණය දීම(+)/ණය ලබා ගැනීම් (-) <sup>අ/</sup>	ශුද්ධ මෙහෙයුම් ශේෂය අඩු කිරීම ශුද්ධ මූල්‍ය නොවන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම	රජයේ කටයුතු තුළින් ආර්ථිකයේ සෞඛ්‍ය අංශ වෙත වන මූල්‍යමය බලපෑම මින් පිළිබිඹු වේ.
අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය	අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රවාහයන් හේතුවෙන් ශුද්ධ අගයෙහි වන වෙනස්වීම්	මූල්‍ය නොවන/මූල්‍ය වත්කම්වල වෙනස්වීම්හි මුළු වටිනාකම.	ගනුදෙනු හැරෙන්නට අනෙකුත් ප්‍රවාහයන් තුළින් ශුද්ධ අගයෙහි වන වෙනස්වීම් මින් දැක්වේ.
ශේෂ පත්‍රය	ශුද්ධ අගය පිළිබඳ තත්ත්වය	සියළුම වත්කම්වල මුළු වටිනාකම අඩුකිරීම සියළුම වගකීම්වල මුළු වටිනාකම	රජයේ එක් ඒකකයක හෝ අංශයක බුන්වත් භාවය (solvency) ඇගයීම සඳහා යොදාගන්නා ප්‍රධානතම මිණුම් දණ්ඩ මෙය වේ.
	ශුද්ධ මූල්‍ය අගය	සියළුම මූල්‍ය වත්කම්වල මුළු වටිනාකම අඩුකිරීම සියළුම වගකීම්වල මුළු වටිනාකම	රජයේ මූල්‍ය වටිනාකම පිළිබඳ තත්ත්වය අවබෝධ කරගැනීමට උපකාරී වේ.
	ශුද්ධ අගය පිළිබඳ තත්ත්වයෙහි වෙනස්වීම්	යම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළදී ඇතිවන වෙනස	රජයේ කටයුතුවල නිරසාරභාවය මින් පිළිබිඹු කරයි. ශුද්ධ මෙහෙයුම් ශේෂයට වඩා මෙය පුළුල් වන අතර ගනුදෙනුමය නොවන (අනෙකුත්) ප්‍රවාහයන් ද මීට අයත්වීම එයට හේතුවයි.
	ශුද්ධ මූල්‍ය අගය පිළිබඳ තත්ත්වයෙහි වෙනස්වීම්	යම් කාල පරිච්ඡේදයක් තුළදී ඇතිවන වෙනස	රජයේ මූල්‍ය කටයුතු විශ්ලේෂණය කිරීමේදී ප්‍රයෝජනවත් වේ.
මුදල් ගලාප්ම සහ ගලායෑම් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය	මුදල් අතිරික්තය / හිඟය <sup>අ/</sup>	මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් සිදුවන මුදල් ගලාප්ම එකතු කිරීම මූල්‍ය නොවන වත්කම්වල ආයෝජනය තුළින් සිදුවන මුදල් ගලා යෑම්	රජයේ කාර්යයන් සම්බන්ධ මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගත හැකිය.
	මුදල් නොගයෙහි ශුද්ධ වෙනස	මුදල් අතිරික්තය / හිඟය එකතු කිරීම මූල්‍ය න කටයුතු වලින් සිදුවන මූල්‍ය ප්‍රවාහයන්	

අ/ ශුද්ධ/දළ මෙහෙයුම් ශේෂය, ශුද්ධ ණයදීම/ණය ලබාගැනීම් සහ මුදල් අතිරික්තය/හිඟය යන අයිතමයන් තුන රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ ප්‍රධානතම ශේෂයන් ලෙස සැලකේ.

**රූප සටහන 1**  
**2001 රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රමයෙහි ව්‍යුහය**



මූල්‍ය : ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි රාජ්‍ය මූල්‍ය දත්ත පිළිබඳ අත්පොත, 2001



එමනිසා සත්‍ය මිලදීගත් වටිනාකම සහ ගනුදෙනුවේ වාණිජමය බලපෑම (ප්‍රතිමිලදී ගැනීම්/ප්‍රති විකුණුම්) පිළිබඳව පිළිබිඹු කිරීම සිදුවේ.

1987 දී කරනු ලැබූ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වන සංශෝධනයට අනුව පිහිටුවන ලද මධ්‍යම රජය සමඟ බලය බෙදාගැනීමේ වර්තමානයේ පවත්නා ක්‍රමය යටතේ පළාත් සභාවල කටයුතු 2003 දී අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. පළාත් සභාවෙන් විමධ්‍යගත කරන ලද වියදම් අංශයන්ට අවශ්‍ය අරමුදල් සඳහා පළාත් සභා ක්‍රමය තුළින් ආදායම් ජනිතකර ගැනීමට දැනට ලබාදී ඇති ආදායම් රැස්කිරීමේ බලතල ප්‍රමාණවත් නොවේ. එමනිසා පළාත් සභාවල අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා දැනට පවත්නා මධ්‍යම රජය විසින් හිඟය පියවීමේ ක්‍රමය මත තවදුරටත් රැස්කිරීමක් දැක්වීමට සිදුවිය. මධ්‍යම රජයේ ප්‍රදානයන් මගින් පළාත් සභා සඳහා අරමුදල් සැපයීම සම්බන්ධව පවත්නා දුර්වලතාවයන් මධ්‍යම රජයේ සහ පළාත් සභාවල ආදායම් රැස් කිරීමේ ප්‍රමාණය මත රඳා පවතී. මධ්‍යම රජයේ ආදායම් රැස් කිරීම අඩුවීම පළාත් සභාවල වාර්ෂික ආයෝජන වැඩසටහන් යටතේ සලසුම්කර ඇති දේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයන ආයෝජන කටයුතු සඳහා ලබාදෙන අරමුදල් අඩු කිරීමට හේතු වී තිබේ. තවද, පළාත් සභාවල කටයුතු නියාමනය සහ අධීක්ෂණය කිරීමට ප්‍රමාණවත් නීතිමය ශක්තියක් සහිත සුදුසු ආයතන පද්ධතියක් නොමැතිවීම මධ්‍යම රජය සමඟ පවත්නා දුර්වල සබඳතාවයට බලපෑ කරුණුවලින් ප්‍රධානතම හේතුවකි. මෙම කටයුතු ඉටුකිරීම සඳහා 13 වන සංශෝධනය යටතේ පිහිටුවන ලද මුදල් කොමිසමට ප්‍රමාණවත් නීතිමය බලතල ලබාදී නොමැත. අනාගතයේදී රටකුළ වඩාත් පුළුල් වශයෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු විමධ්‍යගත කිරීමක් සිදුකිරීමට අපේක්ෂා කරන බැවින් ශක්තිමත් අධීක්ෂණ ක්‍රමයක් පිහිටුවීම අත්‍යාවශ්‍යය.

**8.2 අයවැය තත්වය**

රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතෙහි අපේක්ෂා කළ පරිදි රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය 2003 වර්ෂයේ දී ද අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනුණි. 2003 වර්ෂයේ දී සමස්ත අයවැය හිඟය 2001 පැවැති ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 10.8 සහ 2002 වර්ෂයේ පැවැති සියයට 8.9 සිට සියයට 8.0 දක්වා අඩුවිය. ආදායම් ඉලක්ක සපුරාලීමට නොහැකි වුවද වියදමෙහි ඇති වූ කියුණු අඩුවීම හේතුවෙන් සමස්ත අයවැය හිඟය මෙම මට්ටමට ලඟකර ගැනීමට හැකිවිය. පොලී ගෙවීම් ඇතුළුව වර්තන වියදම සීමා කිරීම, මෙම යහපත් තත්ත්වයට හේතු විය. කෙසේ වුවද වාර්තා වූ අයවැය හිඟය, 2003 අයවැය මගින් අපේක්ෂා කළ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 7.5 වූ මූලික ඇස්තමේන්තුවට වඩා ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 0.5ක වැඩිවීමකි. ද.දේ.නි.යෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස බදු ආදායමෙහි ඇති වූ පහත වැටීම නවතාලීමට නොහැකි වීමෙන් සමස්ත අයවැය ඉලක්ක සපුරාලීමට නොහැකි විය. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතෙහි අපේක්ෂිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ඉලක්කයන් නිසි කාලවකවානු තුළ අත්පත් කරගැනීම සඳහා

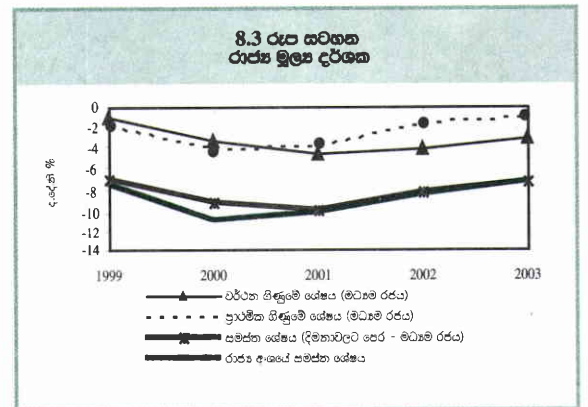
රාජ්‍ය ආදායමෙහි මෙම පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාවය වලක්වා ගැනීම කඩිනමින් සිදු කළ යුතුය.

රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය වැඩිදියුණු වීම පිළිබිඹු කරමින්, සාර්ව ආර්ථිකය තුළ මෙම වර්ෂයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල බලපෑම නිරූපණය කරන ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය, සහ රජයේ නිර් ඉතුරුම් ප්‍රමාණය පෙන්නුම් කරනු ලබන වර්තන ගිණුමේ හිඟය 2003 වර්ෂයේ දී සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවිය. පොලී වියදම අත්හල පසු වර්තන වියදම් සහ ප්‍රමුඛ නොවන ප්‍රාග්ධන වියදම් සීමා කිරීම හේතුවෙන් ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය, ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.9 දක්වා දෙවන වසරටත් අඩු විය. මේ තත්ත්වයට අනුරූපව වර්තන ගිණුමේ හිඟය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 3.3 දක්වා පහත වැටුණි. රජයේ නිර්-ඉතුරුම් හි මෙම යහපත් තත්ත්වයට හේතු වූයේ පොලී වියදම සහ පොලී අත්හල පසු වර්තන වියදමෙහි අඩුවීමයි. පොලී ඇතුළත් නොවන වර්තන වියදමෙහි වේගවත් අඩුවීම පිළිබිඹු කරමින් ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟය වර්තන ගිණුමේ හිඟයට වඩා වැඩි වේගයකින් අඩුවිය. කෙසේ වුවද රජයේ ආදායමෙහි ඇති වූ කියුණු පසුබැම, මෙම සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්කයන් ළඟා කරගැනීම නොහැකි වීමට මූලික වශයෙන් බලපාන ලදී.

**8.1 සංඛ්‍යා සවහර ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂයන්**

ශීර්ෂය	ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස				
	2001	2002	2003	2003	2004
			ඇස්තමේන්තු	තාවකාලික	ඇස්තමේන්තු
වර්තන ගිණුමේ හිඟය	-4.9	-4.4	-2.3	-3.3	-1.3
ප්‍රාථමික හිඟය	-4.1	-1.6	-0.2	-0.9	-0.8
සමස්ත හිඟය	-10.8	-8.9	-7.5	-8.0	-6.8
රාජ්‍ය අංශයේ සමස්ත හිඟය	-11.0	-9.0	-7.1	-7.9	-6.5

මූලයන් : මුදල් අමාත්‍යාංශය  
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව



රජයේ සහ මූල්‍ය නොවන සංස්ථාවල ක්‍රියාකාරීත්වය ඇතුළත් ඒකාබද්ධ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 7.9 දක්වා අඩුවිය. ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.1 ක අඩුවීමක් දක්වමින් මූල්‍ය නොවන සංස්ථාවල යහපත් මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය ද මෙම සමස්ත වර්ධනීය තත්ත්වයට හේතු

**8.2 සංඛ්‍යා සටහන**  
**රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ සම්පිණ්ඩනය**

රුපියල් දශලක්ෂ

ශීර්ෂය	1999	2000	2001	2002	2003		2004
					අනුමත අයවැය	තාවකාලික (අ)	
මුළු ආදායම	195,905	211,282	234,296	261,887	303,933	276,516	331,572
බදු ආදායම	166,029	182,392	205,840	221,837	264,771	231,648	301,000
බදු නොවන ආදායම	29,877	28,890	28,456	40,050	39,162	44,868	40,292
ආදායම් ගැලපුම්	-	-	-	-	-	-	-9,720
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණයදීම්	279,159	335,823	386,518	402,989	438,370	417,671	469,480
වර්තන	207,271	254,279	303,362	330,847	344,611	334,693	357,674
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණයදීම්	71,888	81,544	83,157	72,142	93,760	82,979	111,805
රාජ්‍ය ආයෝජන	71,436	80,955	82,491	72,177	94,977	87,409	107,528
අනෙකුත් ශුද්ධ ණය	452	589	666	-35	-1,219	-4,430	4,277
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-11,366	-42,997	-69,065	-68,961	-40,678	-58,177	-26,102
ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-21,131	-53,341	-57,915	-24,588	-4,259	-16,029	-16,990
සමස්ත අයවැය හිඟය (ප්‍රදනයන්ට පෙර)	-83,254	-124,541	-152,222	-141,102	-134,437	-141,155	-137,907
<b>මූල්‍යනය</b>	<b>83,254</b>	<b>124,541</b>	<b>152,222</b>	<b>141,102</b>	<b>134,437</b>	<b>141,155</b>	<b>137,907</b>
විදේශීය මූල්‍යනය	8,245	5,640	20,038	9,057	33,678	51,021	59,898
ශුද්ධ ණය ගැනීම්	1,484	495	14,538	1,978	24,678	43,066	49,898
ප්‍රදනයන්	6,761	5,145	5,500	7,079	9,000	7,956	10,000
දේශීය මූල්‍යනය	74,875	118,500	123,595	126,351	87,259	79,660	65,009
වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම්	75,718	115,325	122,848	127,167	87,259	79,830	65,009
බැංකු නොවන	48,426	58,797	74,294	132,003	101,259	100,735	92,009
බැංකු	27,292	56,528	48,554	-4,836	-14,000	-20,905	-27,000
මූල්‍ය අධිකාරිය	20,807	44,840	-6,434	-13,266	-	-28,559	-
වාණිජ බැංකු	6,484	11,689	54,988	8,430	-14,000	7,654	-
අනෙකුත් ණය ගැනීම්	-842	3,175	747	-816	-	-170	-
දේශීය ප්‍රදනයන්	-	-	-	-	-	250	-
පෞද්ගලීකරණ ලැබීම්	134	401	8,589	5,693	13,500	10,223	13,000

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්

මුළු ආදායම	17.7	16.8	16.7	16.5	17.1	15.7	16.4
බදු ආදායම	15.0	14.5	14.8	14.0	14.9	13.2	14.8
බදු නොවන ආදායම	2.7	2.3	2.0	2.5	2.2	2.5	2.0
ආදායම් ගැලපුම්	-	-	-	-	-	-	-0.5
වියදම් සහ ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ පසු ණයදීම්	25.2	26.7	27.5	25.4	24.6	23.7	23.2
වර්තන	18.7	20.2	21.6	20.9	19.3	19.0	17.6
ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණයදීම්	6.5	6.5	5.9	4.6	5.3	4.7	5.5
රාජ්‍ය ආයෝජන	6.5	6.4	5.9	4.6	5.3	5.0	5.3
අනෙකුත් ශුද්ධ ණය	...	...	...	...	-0.1	-0.3	0.2
වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-1.0	-3.4	-4.9	-4.4	-2.3	-3.3	-1.3
ප්‍රාථමික ගිණුමේ අතිරික්තය (+)/හිඟය (-)	-1.9	-4.2	-4.1	-1.6	-0.2	-0.9	-0.8
සමස්ත අයවැය හිඟය (ප්‍රදනයන්ට පෙර)	-7.5	-9.9	-10.8	-8.9	-7.5	-8.0	-6.8
<b>මූල්‍යනය</b>	<b>7.5</b>	<b>9.9</b>	<b>10.8</b>	<b>8.9</b>	<b>7.5</b>	<b>8.0</b>	<b>6.8</b>
විදේශීය මූල්‍යනය	0.7	0.4	1.4	0.6	1.9	2.9	3.0
ශුද්ධ ණය ගැනීම්	0.1	...	1.0	0.1	1.4	2.4	2.5
ප්‍රදනයන්	0.6	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5
දේශීය මූල්‍යනය	6.8	9.4	8.8	8.0	4.9	4.5	3.2
වෙළෙඳපොළ ණය ගැනීම්	6.8	9.2	8.7	8.0	4.9	4.5	3.2
බැංකු නොවන	4.4	4.7	5.3	8.3	5.7	5.7	4.5
බැංකු	2.5	4.5	3.5	-0.3	-0.8	-1.2	-1.3
මූල්‍ය අධිකාරිය	1.9	3.6	-0.5	-0.8	-	-1.6	-
වාණිජ බැංකු	0.6	0.9	3.9	0.5	-0.8	0.4	-
අනෙකුත් ණය ගැනීම්	-0.1	0.3	0.1	-0.1	-	...	-
දේශීය ප්‍රදනයන්	-	-	-	-	-	...	-
පෞද්ගලීකරණ ලැබීම්	...	...	0.6	0.4	0.8	0.6	0.6

මූලාශ්‍රය : මුදල් අමාත්‍යාංශය

(අ) වාණිජ බැංකුවලට ගෙවිය යුතුව තිබූ සමුපකාර හොඳ වෙළෙඳ සංස්ථාවේ වගකීම් පියවීම සඳහා නිකුත්කළ රජයේ සුරැකුම්පත් (රුපියල් දශලක්ෂ 4,397) රජයේ ආපත්ත වගකීමක් (contingent liability) ලෙස සලකා ඇත.

විය. ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සහ සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාව යන ආයතනයන් බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය 2003 වර්ෂයේ දී අඩු විය. ස්වයංක්‍රීය ලෙස මිල නියම කිරීමේ සම්කරණයක් භාවිතා කිරීම සහ මූල්‍ය කටයුතුවල ඇතිවුණු යහපත් තත්ත්වය හේතුවෙන් 2002 වර්ෂයේ දී ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය අඩුකර ගැනීමට හැකිවිය. මෙම ක්‍රමෝපාය නවදුරටත් පවත්වා ගැනීම සහ පෞද්ගලීකරණ ලැබීම් වලින් කොටසක් ලැබීම නිසා බැංකු අංශයෙන් ලබා ගත් ණය 2003 වර්ෂයේ දී නවදුරටත් අඩුකර ගැනීමට හැකිවිය. ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය පසුගිය වසර දෙක තුළදී රුපියල් බිලියන 3.8කින් අඩුකර ගැනීමට හැකිවිය. සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාවෙහි වාණිජමය පැවැත්ම වර්ධනය කිරීම අරමුණු කොට ගෙන, 2003 වර්ෂයේ දී ප්‍රතිව්‍යුහගත වැඩසටහනක් ආරම්භ කරන ලදී. මෙම වැඩසටහන යටතේ අලෙවිහල් ජාලයෙන් කොටසක් පෞද්ගලීකරණය කළ අතර රුපියල් බිලියන 4.4ක වටිනාකමින් යුතු භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කරමින් බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ණයවලින් කොටසක් පියවන ලදී. ඒ අනුව 2003 වර්ෂයේදී සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාව බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ණය රුපියල් බිලියන 5.1කින් අඩු කර ගැනීමට හැකිවිය. වර්ෂය තුළ පැවති යහපත් දේශගුණික තත්ත්වයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලයට බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ණය රුපියල් බිලියනයකින් අඩු කර ගැනීමට හැකි විය. කෙසේ වුවද, 2003 දී අනෙකුත් මූල්‍ය නොවන සංස්ථාවන් බැංකු අංශයෙන් ලබාගත් ණය රුපියල් බිලියන 0.4කින් වැඩි විය. ප්‍රධාන රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් හි මෙහෙයුම් කටයුතුවල කර්‍යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සහ වාණිජමය පැවැත්ම වර්ධනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන් කඩිනම් කිරීමේ අවශ්‍යතාව මෙයින් මනාව පැහැදිලි වේ.

1990 දශකයේ මුල් වකවානුවේ සිට රාජ්‍ය ආදායම, ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස නොකඩවා පහත වැටුණු අතර, එය 2003 වර්ෂයේ දී එය සියයට 15.7 විය. 2003 වර්ෂයේ අයවැය ඉලක්කය වූ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 17.1 වූ රාජ්‍ය ආදායම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.4 කින් නැතහොත් රුපියල් බිලියන 27 කින් අඩුවිය. බදු ආදායම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 13.2 දක්වා අඩුවීම ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ආදායමෙහි අඩුවීමට හේතුවිය. රජයේ බදු ආදායම, අපේක්ෂිත ඉලක්කයෙන් රුපියල් බිලියන 33කින් එනම් ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.9 කින් අඩුවිය. ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස බදු ආදායමෙහි මෙම අඩුවන ප්‍රවණතාවය ආපසු හැරවීම සඳහා 2003 අයවැය මගින් අතිරේක ආදායම් උත්පාදනය කරන නව බදු යෝජනා ඉදිරිපත් කළද, අපේක්ෂිත ඉලක්කයන් උපහර ගැනීමට නොහැකි විය. බදු ආදායමෙහි මෙම අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් එකතුකළ අගය මත බද්දෙහි සහ ආදායම් බදු ආදායමෙහි අඩුවීම නිසා සිදුවිය. අනෙකුත් බදු ආදායම් අයවැය මගින් අපේක්ෂිත ලෙස පැවතිණි. 2003 වර්ෂයේ දී එකතුකළ අගය

මත බදු ඉලක්කය සැපිරීමට නොහැකි වීමට මූලික හේතූන් වූයේ බදු අත්හැරීම් රාශියක් ලබා දීම, ප්‍රතිදාන ක්‍රියාපිළිවෙළින් සිදුවන බදු වැඩිපුර ගෙවීම්, බදු පරිපාලනයේ අකාර්යක්ෂමතාවය සහ එකතු කළ අගය මත බදු ව්‍යුහය නිර්මාණය කිරීමේ දී ඇති වී ඇති දුර්වලතාවයන් වේ. බදු අනුපාත අඩු කිරීම, ආයෝජන බදු දීමනා, බදු සමාව ලබාදීම සහ බදු පරිපාලනයේ පැවැති දුර්වලතා යනාදිය 2003 වර්ෂයේ දී ආදායම් බදු රැස් කිරීම අඩුවීමට බලපෑ හේතූන් වේ. තවද, ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.9 ක් වන ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් බදු රැස්කිරීම් ආසියානු කලාපයේ රටක අඩුම අනුපාතය වීම තුළින් ආදායම් බදු ක්‍රමයෙහි පවතින දුර්වලතා ඉතා කඩිනමින් මහහැරවීමේ අවශ්‍යතාව මනාව පිළිබිඹු වේ. නිෂ්පාදන බදු අනුපාත ඉහළට ප්‍රතිරෝධනය කිරීම සහ ආනයන කීරු බදු මගින් නිදහස්ව පැවැති භාණ්ඩ රාශියක් මත කීරු බදු පැනවීම නිසා මෙම බදු මගින් එකතු කළ ආදායම වැඩිකරගත හැකි විය. ක්‍රස්තවාදී ක්‍රියා, කැරලිකෝලාහල හා වැඩ වර්ජන අරමුදලෙන් වූ ලැබීම් හේතුවෙන් 2003 බදු නොවන ආදායම අයවැය ඉලක්කය ඉක්මා ගියේය. මහ බැංකුවෙන් ලාභ මාරුකිරීම් ප්‍රධානතම බදු නොවන ආදායම ලෙස පැවතිණි.

2002 වර්ෂයේ ක්‍රියාත්මක කළ පොලී වියදම හැර අනෙකුත් වර්තන වියදම් සීමා කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය තව දුරටත් ක්‍රියාත්මක කළ අතර මෙම වියදම් ද.දේ.නි.යෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2003 දී අඩු විය. කෙසේ නමුත්, දුම්රිය සහ තැපැල් වැනි දෙපාර්තමේන්තුවල වියදම් අභිබවා යාම සහ ගැටලු සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ වියදම් මගින් මෙම වර්ධනීය තත්ත්වයන් එක්තරා ප්‍රමාණයකට අඩු කරවීය. මේ අනුව, පොලී නොවන වර්තන වියදම් ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 1.6 කින් අඩු වී 2003 වර්ෂයේ දී සියයට 11.9 දක්වා අඩු විය. මෙම වර්ධනීය තත්ත්වය නවදුරටත් ශක්තිමත් කරමින් පොලී වියදම ද අඩු විය. දේශීය වෙළෙඳපොළේ පොලී අනුපාතික අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා පහත වැටුණි. රජය විසින් පිරිවැය වැඩි ණය වෙනුවට පිරිවැය අඩු ණය ගන්නා ලදී. මෙම හේතු නිසා 2003 වර්ෂයේ දී පොලී වියදම අඩුකරගැනීමට හැකි විය. ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස වර්තන වියදම සියයට 1.9 කින් අඩු වී 2003 වර්ෂයේ දී සියයට 19 දක්වා අඩුවිය. පසුගිය වසර දෙක තුළදී ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පොලී ගෙවීම් අත්හල පසු වර්තන වියදම සියයට 3ක් පමණ විය. ආරක්ෂක වියදම්, රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවලට කරනු ලබන සංක්‍රාම ගෙවීම්, සිවිල් සේවයේ වියදම් සහ සුභසාධන වියදම් යනාදිය දැඩි පාලනයකට නතු කිරීම නවදුරටත් පවත්වා ගැනීමෙන් වර්තන වියදමෙහි ඇති වූ මෙම වර්ධනීය තත්ත්වය නවදුරටත් පවත්වා ගත හැක. මීට අමතරව ණය වෙළෙඳපොළේ ඇති වූ වර්ධනයන් විවක්ෂණ ණය කළමණාකරණයට හේතු වූ අතර 2003 දී ආරම්භ වූ ද.දේ.නි.යෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස පොලී දී වියදමෙහි පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාවය නවදුරටත් පවත්වා ගත හැකි විය. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමණාකරණ (වගකීම්) පනතෙන් අපේක්ෂිත

මධ්‍ය කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ඉලක්කයන් අත්පත් කරගැනීම සඳහා වර්තන වියදමෙහි ප්‍රගතියක් ලබා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

2002 දී රජය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය 2003 දී ද නොකඩවා ක්‍රියාවට නැගුණි. ප්‍රයෝජනයට ගතහැකි විදේශ ආධාර මුදල් පැවැත්ම සහ ලබා ගත හැකි දේශීය සම්පත් සීමාවීම නිසා, 2003 වර්ෂයේ රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන සහනදායී විදේශ ප්‍රදානයන් උපරිම ලෙස යොදා ගන්නා අතරම වැඩි ප්‍රතිලාභ සහිත ප්‍රමුඛතාවයෙන් යුත් ව්‍යාපෘති සඳහා දේශීය සම්පත් යොදවා ගන්නා ආකාරයට සැලසුම් කෙරිණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2003 අයවැය මගින් රාජ්‍ය ආයෝජන සඳහා දැනට සිටින සියයට 5.3 ක් වෙන් කළ අතර මෙය 2002 අයවැය මගින් වෙන් කළ ප්‍රමාණයට වේ. 2003දී සැලසුම් කරන ලද රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහන සම්පූර්ණ කිරීමට රජයට නොහැකි වීම වර්ෂය තුළ දී ක්‍රියාත්මක කරන ලද රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහනෙන් පිළිබිඹු වේ. විදේශ සම්පත් උපයෝජන අනුපාතය 2002 දී පැවති සියයට 14 සිට 2003 දී සියයට 20 දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි වූ නමුත් දේශීය සම්පත් හිඟතාවය හේතුවෙන් දේශීය සම්පත් උපයෝගී කර ගන්නා ව්‍යාපෘතීන් සඳහා සම්පත් නිකුත් කිරීම සීමා කිරීමට සිදු විය. අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා ආදායම අඩුවීම සහ මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපාය යටතේ සමස්ත අයවැය හිඟයෙහි අපේක්ෂිත ඉලක්කයන් අත්පත් කරගැනීමේ දී ඇතිවන විචලනය අවම කර ගැනීමට ප්‍රයත්න දැරීම හේතුවෙන් රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩසටහනට සම්පත් ලබාදීම සීමා කරන ලදී. ඒ අනුව 2003 වසරේ රාජ්‍ය ආයෝජන දැනට සිටින සියයට 5 ක් වූ අතර එය මූලික ඇස්තමේන්තුවට වඩා දැනට සිටින සියයට 0.3 ක අඩුවීමකි. කෙසේ නමුත් 2002 පැවැති දැනට සිටින සියයට 4.6 ක් වූ රාජ්‍ය ආයෝජන හා සැසඳීමේ දී එය ආන්තික වර්ධනයකි.

මධ්‍යකාලීනව ආර්ථික වර්ධනය සියයට 6-8 වඩා වේගවත් කිරීමට සහ පෞද්ගලික ආයෝජන දිරිමත් කිරීම සඳහා දැනට පවත්නා රාජ්‍ය ආයෝජන මට්ටම කිසිසේත් ප්‍රමාණවත් නොවේ. කෙසේ වුවද, දේශීය සම්පත් යොදවා ක්‍රියාත්මක කරන රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩි කිරීමේ දී රජය මුහුණපාන ප්‍රධානතම ගැටළුව වන්නේ දේශීය ණය ගැනීම වැඩි කිරීමෙන් සාර්ව ආර්ථික මූලධර්මයන් පසුබෑමකට ලක් වීමයි. එමනිසා රාජ්‍ය ආයෝජන සඳහා සහනදායී විදේශ ප්‍රදානයන් උපරිම ලෙස යොදා ගැනීමට සියළු උත්සාහයන් දැරිය යුතුය. ඉතිරි සම්පත් අවශ්‍යතාවයන් රාජ්‍ය ආදායම් මාර්ගයන්ගෙන් ලබාගත යුතු අතර එවිට දේශීය ණය ගැනීම් මගින් ආර්ථිකය කෙරෙහි ඇති කරන අහිතකර බලපෑම් මගහරවා ගත හැක. රාජ්‍ය ආදායමෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය ශක්තිමත් කිරීමේ අවශ්‍යතාව මෙයින් මනාව පිළිබිඹු වේ.

අයවැය හිඟය මූල්‍යනයේ දී දේශීය වෙළෙඳපොළ වෙත ඇති රැඳියාව කැපී පෙනෙන ලෙස අඩුවූ අතර, දේශීය ණය ගැනීම් දැනට සිටින සියයට 4.5 දක්වා අඩුවිය. අයවැය

හිඟය මූල්‍යනය සඳහා යොදාගත හැකි විදේශ සම්පත් ප්‍රමාණය 2003 දී කියුණු ලෙස වැඩිවිය. අයවැය හිඟය මූල්‍යනය සඳහා ඇති මුළු දළ විදේශ සම්පත් ප්‍රමාණය (ණය ගැනීම් සහ ප්‍රදානයන්) එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1ක් පමණ වූ අතර එය මෙතෙක් ලැබී ඇති ඉහළම විදේශ සම්පත් ප්‍රමාණයයි. 2002 දී ලැබුණු මුළු දළ විදේශ සම්පත් ප්‍රමාණය එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 630කි. 2003 වර්ෂයේ දී පෞද්ගලිකරණ වැඩසටහනේ ප්‍රගතියක් දක්නට ලැබුණි. මෙම වර්ධනීය තත්ත්වයන් සමග දේශීය අංශයෙන් ලබාගත් ණය ගැනීම් 1997 ත් පසු වාර්තා වූ අඩුම මට්ටම විය.

2003 දී විදේශ සම්පත් උපයෝජනයේ කියුණු වැඩිවීමක් දක්නට ලැබුණු අතර මෙම වර්ධනීය තත්ත්වය රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ මෙන්ම ආර්ථිකයේ අනෙකුත් අංශයන් හි වර්ධනාත්මක ක්‍රියාකාරීත්වයට මූලික වශයෙන් හේතුවිය. අයවැය හිඟය මූල්‍යනය සඳහා ලබාගත් දළ විදේශ සම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 96ක් (රුපියල් බිලියන 88ක් ණය වශයෙන් සහ රුපියල් බිලියන 8ක් ප්‍රදාන වශයෙන්) විය. මෙම මුළු දළ ණය ගැනීම් හි ද්විපාර්ශ්වීය හා බහු පාර්ශ්වීය මූල්‍යන්ගෙන් ලද එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 244 (රුපියල් බිලියන 23.5)ක් වූ වැඩසටහන් ණය සහ ජපානයේ නෙක්සි (NEXI of Japan) ආයතනයෙන් ලබාගත් එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 100ක් වන (රුපියල් බිලියන 9.5) ණය මුදලද අයත් විය. අයවැය හිඟය මූල්‍යනය සඳහා ලබාගත් ශුද්ධ විදේශ සම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 51ක් (රුපියල් බිලියන 43ක් වූ ණය ගැනීම් සහ රුපියල් බිලියන 8ක් වූ ප්‍රදානයන්) විය. මෙම සම්පත් සියල්ලම වාගේ සහනදායී කොන්දේසි යටතේ ලබාගත් බැවින් ණය සේවාකරණයේ දී ඇතිවන දුෂ්කරතාවයන් අඩුවේ. අයවැය පරතරය මූල්‍යනය සඳහා මෙම ඉහළ සහනදායී විදේශ සම්පත් උපයෝජනය පවත්වා ගැනීමට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතු අතර එවිට රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩිවීම, දේශීය වෙළෙඳපොලින් ලබාගන්නා ණය මත වන පීඩනය අඩුකිරීම සහ රටෙහි විදේශ සංචිත ප්‍රමාණය වැඩිකර ගැනීම යන විවිධ අරමුණු රාශියක් ඉටු කරගත හැක.

2003 දී පෞද්ගලිකරණ වැඩසටහන අපේක්ෂිත ඉලක්කයන්ට ආසන්න විය. 2003 අයවැය මගින් අපේක්ෂා කළ රුපියල් බිලියන 13.5 හා සැසඳීමේ පෞද්ගලිකරණ වැඩසටහන මගින් ලැබුණු සම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 10.2කි. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව පෞද්ගලිකරණයෙන් රුපියල් බිලියන 6ක් ලැබුණි. ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ ඉන්ධන පිරවුම්හල් 100 හා පොදුවේ භාවිතා කළ හැකි වත්කම්වලින් තුනෙන් එකක පංගුව පෞද්ගලිකරණයෙන් රුපියල් බිලියන 2.7ක් ලැබුණි. ඉතිරි රුපියල් බිලියන 1.5 සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාවේ සිල්ලර වෙළෙඳසල් වලින් සියයට 40ක්, වැවිලි සමාගම්වලට ඉතිරි වී තිබූ රජයේ කොටස්, හෝටල්, බැංකු සහ වෙනත් ආයතන රජය සතු කොටස් පෞද්ගලිකරණයෙන් ලැබුණි.

විදේශ මූල්‍යන්ගෙන් ලැබුණු සම්පත් ප්‍රමාණය සහ පෞද්ගලිකරණ වැඩසටහනින් ලද ලැබීම් ඉහළයාම මෙන්ම

අයවැයෙහි මුළු සම්පත් පරතරය අඩුවීම හේතුවෙන් දේශීය වෙළෙඳපොළෙන් ලබා ගන්නා ණය ප්‍රමාණය 2003 දී අඩුකර ගැනීමට හැකිවිය. මේ අනුව දේශීය සම්පත් මගින් ලබාගත් ණය ගැනීම් ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 4.5 (රුපියල් බිලියන 80) ක් වූ අතර 2002 දී එය සියයට 8ක් (රුපියල් බිලියන 126ක්) විය.

2003 වර්ෂයේ බැංකු ආශය මත වන රජයේ වගකීම් නොකඩවා දෙවන වරටත් අඩුකර ගැනීමට රජයට හැකි විය. බැංකු ආශයට නිබු රජයේ මුළු වගකීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 21 කින් අඩු වූ අතර 2002 දී අඩු වූ ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 5කි. මෙය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට පැවති රජයේ වගකීම් රුපියල් බිලියන 29කින් අඩුවීම සහ වාණිජ බැංකු ආශයෙහි රජයේ වගකීම් රුපියල් බිලියන 8 කින් වැඩි වීම යන කරුණුවල ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයකි.

මෙම යහපත් තත්ත්වයන් සමග රාජ්‍ය බැංකුවල ඇති රජයේ නොපියවූ ආනයන බිල්පත් වැනි ඉහළ පොලී අනුපාතික සහිත රාජ්‍ය ණය අඩු පොලී අනුපාතික සහිත දේශීය වෙළෙඳපොළෙන් ලබාගත් සම්පත් මගින් පියවා ගැනීමට හැකි විය. තවද, 2003 නොවැම්බර් සහ දෙසැම්බර් මාසවලදී පරිණත වූ ඩොලර් දශලක්ෂ 158.5 (රුපියල් බිලියන 15.2) වූ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරයන්හි පළමු නිකුතු කුණ ආපසු ගෙවන ලදී. තවද වෙළෙඳපොළ අභිමුඛ නොවන සම්පූර්ණ පරිණත කාලය නිමවීමට පෙර ආපසු ගෙවා නිමකළ හැකි ණය, එනම් රුපියල් ණය සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් (රුපියල් බිලියන 33) ආපසු ගෙවන ලදී. මේවාට අවශ්‍ය අරමුදල් සපයාගන්නා ලද්දේ දේශීය වෙළෙඳපොළින් අඩු පොලී අනුපාතික සහිත වෙළෙඳපොළාතිමුඛ ණය උපකරණ මගිනි. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතෙහි අපේක්ෂා කරන රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් පවත්වාගෙන යාමෙන් රාජ්‍ය ණය ක්‍රියාකාරීත්වය පාලනය කිරීමේ හැකියාව සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කලමනාකරණය වර්ධනය කිරීම ශක්තිමත් කළ හැක.

**8.3 ආදායම**

ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් බදු ආදායමෙහි නොකඩවා සිදු වූ අඩුවීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රාජ්‍ය ආදායම/ද.දේ.නි අනුපාතය 2003 දී ද පහත වැටුණි. ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 13.2 ක් වූ ශ්‍රී ලංකාවේ බදු ආදායම දියුණුවන රටවල සාමාන්‍යයෙන් පවතින සියයට 18ක් වූ බදු ආදායම /ද.දේ.නි. අනුපාතයට වඩා ඉතා පහළ මට්ටමක පවතී. 2003 වර්ෂයේ බදු ආදායමෙහි පහත වැටීමට කරුණු කිහිපයක් හේතුවිය. අයවැය මගින් ලබාදුන් බදු සහන කිහිපයක් සහ බදු පදනම පුළුල් කිරීම සඳහා ඉදිරිපත් වූ බදු යෝජනා කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රමාද කිරීම නිසා බදු පදනම සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවිය. එසේම බදු සමාවද එකතු කළ හැකිව තිබූ බදු ආදායම කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑමක් ඇති කළේය. බදු පරිපාලනයෙහි පැවැති දුර්වලතා, විශේෂයෙන්ම එකතු කළ අගය මත බද්දෙහි බදු ප්‍රතිදාන

**8.3 සංඛ්‍යා සටහන**  
**ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව රාජ්‍ය ආදායම**

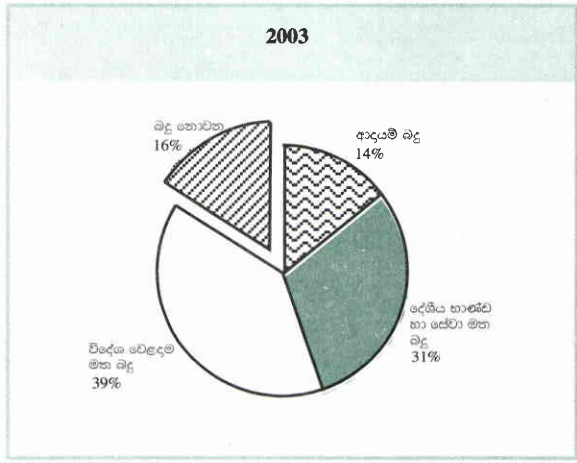
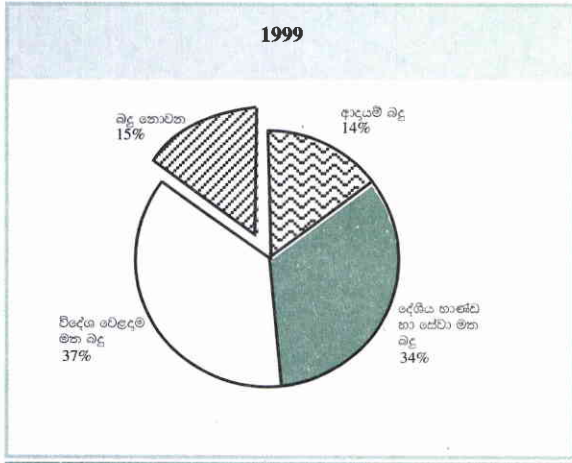
ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ			
	2002	2003 අනුමත ඇස්තමේන්තු	2003 නාවකාලීන	2004 අනුමත ඇස්තමේන්තු
<b>බදු ආදායම</b>	<b>221,837</b>	<b>264,771</b>	<b>231,648</b>	<b>301,000</b>
ආදායම් බදු	37,437	48,483	39,397	61,160
පොද්ගලික	12,156	14,646	10,073	18,640
සාමූහික	13,769	19,937	15,095	28,812
පොලී මත බදු	11,512	13,900	14,229	13,708
මුද්දර බදු	2,331	-	51	-
හර බද්ද	1,315	4,100	3,611	4,367
හාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	148,914	172,676	148,922	186,633
පිරිවැටුම් බදු	678	-	-	-
හාණ්ඩ හා සේවා බද්ද/				
එකතු කළ අගය මත බදු	66,692	120,435	97,230	124,771
නිෂ්පාදන	15,677	24,845	21,525	26,749
නිෂ්පාදන නොවන	18,644	33,967	29,424	36,731
ආනයන	32,371	61,623	46,281	61,291
නිෂ්පාදන බදු	52,114	49,406	50,972	59,311
මත්පැන්	10,235	10,940	10,735	13,752
පිගරවි	20,579	20,713	20,055	21,832
බනිජනෙල්	16,708	13,633	13,251	16,655
වෙනත්	4,593	4,120	6,931	7,072
ජාතික ආරක්ෂක බද්ද	28,859	-	79	-
බලපත්‍ර ගාස්තු/මෝටර් රථ බදු	571	2,835	641	2,551
ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම මත බදු	31,842	39,514	39,667	48,840
ආනයන	28,345	33,448	34,184	42,325
වරාය සහ ගුවන් තොටුපල				
සංවර්ධන බදු	3,497	6,066	5,483	6,515
<b>බදු නොවන ආදායම</b>	<b>40,050</b>	<b>39,162</b>	<b>44,868</b>	<b>40,292</b>
දේපල ආදායම	27,760	24,259	24,750	18,945
ඉන් : මහ බැංකුවේ ලාභ	10,000	10,000	10,000	5,000
පොලී ආදායම	13,232	9,548	7,963	7,172
ගාස්තු සහ අයකිරීම්	4,477	4,590	4,500	5,559
අනෙකුත් බදු නොවන ආදායම්	7,814	10,314	15,618	15,788
අදායම් ගැලපුම්	-	-	-	-9,720
<b>මුළු ආදායම</b>	<b>261,887</b>	<b>303,933</b>	<b>276,516</b>	<b>331,572</b>

දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස

බදු ආදායම	14.0	14.9	13.2	14.8
ආදායම් බදු	2.4	2.7	2.2	3.0
පොද්ගලික	0.8	0.8	0.6	0.9
සාමූහික	0.9	1.1	0.9	1.4
පොලී මත බදු	0.7	0.8	0.8	0.7
මුද්දර බදු	0.1	-	-	-
හර බද්ද	0.1	0.2	0.2	0.2
හාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	9.4	9.7	8.5	9.2
පිරිවැටුම් බදු	...	-	-	-
හාණ්ඩ හා සේවා බද්ද/				
එකතු කළ අගය මත බදු	4.2	6.8	5.5	6.2
නිෂ්පාදන	1.0	1.4	1.2	1.3
නිෂ්පාදන නොවන	1.2	1.9	1.7	1.8
ආනයන	2.0	3.5	2.6	3.0
නිෂ්පාදන බදු	3.3	2.8	2.9	2.9
මත්පැන්	0.6	0.6	0.6	0.7
පිගරවි	1.3	1.2	1.1	1.1
බනිජනෙල්	1.1	0.8	0.8	0.8
වෙනත්	0.3	0.2	0.4	0.3
ජාතික ආරක්ෂක බද්ද	1.8	-	-	-
බලපත්‍ර ගාස්තු/මෝටර් රථ බදු	...	0.2	...	0.1
ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම මත බදු	2.0	2.2	2.3	2.4
ආනයන	1.8	1.9	1.9	2.1
වරාය සහ ගුවන් තොටුපල				
සංවර්ධන බදු	0.2	0.3	0.3	0.3
<b>බදු නොවන ආදායම</b>	<b>2.5</b>	<b>2.2</b>	<b>2.5</b>	<b>2.0</b>
දේපල ආදායම	1.8	1.4	1.4	0.9
ඉන් : මහ බැංකුවේ ලාභ	0.6	0.6	0.6	0.2
පොලී ආදායම	0.8	0.5	0.5	0.4
ගාස්තු සහ අයකිරීම්	0.3	0.3	0.3	0.3
අනෙකුත් බදු නොවන ආදායම්	0.5	0.6	0.9	0.8
අදායම් ගැලපුම්	-	-	-	-0.5
<b>මුළු ආදායම</b>	<b>16.5</b>	<b>17.1</b>	<b>15.7</b>	<b>16.4</b>

මූලාශ්‍රය : මුදල් අමාත්‍යාංශය

**8.4 රාජ්‍ය සටහන  
ආදායම් සංයුතිය**



ක්‍රමයෙහි සහ ආදායම් බදු පරිපාලනයෙහි පැවැති දුර්වලතා බදු ආදායම අඩුවීමට බලපෑ තවත් හේතුවේ. බදු නොවන ආදායම 2002 දී පැවැති ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2.5 හි මට්ටමේම පැවැතිණි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් ලාභ මාරු කිරීම සහ මහ බැංකුව හැර, රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ගෙන් ලද ලාභ සහ ලාභාංශ, බදු නොවන ආදායම් යටතේ ලද ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ග වේ.

**බදු ආදායම**

2003 දී බදු ආදායම සියයට 4 කින් වැඩිවී රුපියල් බිලියන 231.6ක් වූ අතර එය 2002 දී සියයට 8ක් වූ වර්ධනය හා සැසඳීමේ දී මන්දගාමී වර්ධනයකි. 2002 වර්ෂයේ දී සියයට 85ක්ව පැවැති මුළු ආදායම තුළ බදු ආදායම, 2003 දී සියයට 84 දක්වා ආන්තිකව පහත වැටුණි. පරිභෝජන බදු සියයට 83 ක් වශයෙන් හා ඉතිරිය ආදායම් බදු වශයෙන් බදු සංයුතිය 2002 දී මෙන්ම නොවෙනස්ව පැවතුණි. පෙර වර්ෂයේ මෙන්ම මුළු ආදායමින් දේශීය භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු සියයට 37 ක් ද ආනයන මත බදු සියයට 46 ක් හා ආදායම් බදු සියයට 17ක් වශයෙන් ද පැවැතුණි. ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් මෙම අංශ තුනෙහිම වූ බදු ආදායමෙහි ප්‍රමාණානුකූල අඩුවීම මෙයින් පිළිබිඹු වේ.

2002 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2.4ක්ව පැවැති ආදායම් බදු රැස්කිරීම 2003 දී සියයට 2.2 දක්වා අඩුවිය. එහෙත් තාමික ලෙස එය 2002 පැවැති රුපියල් බිලියන 37.4 ට වඩා සියයට 5 කින් වැඩි වී රුපියල් බිලියන 39.4ක් ලෙස පැවැතිණි. සාමූහික ආදායම් බදු හා පුද්ගල ආදායම් බදු ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් පහත වැටුණි. කෙසේ වුවද, රඳවා ගැනීමේ බද්දෙහි වූ ඉහළ බදු රැස් කිරීම සාමූහික හා පුද්ගල ආදායම් බද්දෙහි වූ දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය තරමක් දුරට සමනය කිරීමට උපකාරී විය.

2003 දී සාමූහික ආදායම් බදු ආදායම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.9 ක් වූ අතර එය 2002 මට්ටමේම විය. අන්තිකාරම් සමාගම් බදු 2002 වර්ෂයේ සිට ඉවත් කළද කලින් ගෙවා තිබූ අන්තිකාරම් බදු, එම වසරේ බදු වගකීමට හිලවී කිරීමට ඉඩ සලසා දී තිබුණි. ඒ ආකාරයෙන්ම ආයෝජන බදු දීමනා අවලංගු කළද අතීතයේ දී විශාල ආයෝජන සිදුකළ සමාගම්වල බදු ආදායම ගණනය කිරීමේ දී අය නොකළ ශේෂයන් තවමත් හිලවීකළ හැකි බැවින්, මේ ආයතනවලින් සාමූහික බදු රැස්කිරීම සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. 2003 දී විශාල බදු ගෙවන්නන්ගෙන් සාමූහික බදු එකතු කිරීම වැඩි වූ අතර කුඩා හා මධ්‍යම බදු ගෙවන්නන්ගෙන් සාමූහික ආදායම් බදු එකතු කිරීම සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවිය. තවද බැංකු, රක්ෂණ හා සංනිවේදන අංශයන්ගෙන් එකතු කළ සාමූහික ආදායම් බදු රැස්කිරීම 2003 වර්ෂයේ දී අඩු විය. මෙයට බැංකු අංශයේ සිදුකරනු ලබන වෙන් කිරීම් සහ විදුලි සංදේශ අංශයේ සිදුකරන ලද ආයෝජන සඳහා ආයෝජන දීමනා හිලවීකර ගැනීමට හැකිවීම යන කරුණු හේතු විය හැක. මේ අතර වර්ෂයකට රුපියල් දශලක්ෂ 5කට වැඩි ආදායමක් ලබන සමාගම්වල බදු අනුපාතය සියයට 35 සිට සියයට 30 දක්වා අඩු කරන ලදී. මෙම අඩුකරන ලද සියයට 5 න් සියයට 50 ක් එනම් සියයට 2.5ක් මානව සම්පත් ප්‍රතිලාභ අරමුදලක තැන්පත් කරනු ලැබේ. සාමාජික සංඛ්‍යාව 300 ක් හෝ ඊට වැඩි සහ ආදායම රුපියල් දශලක්ෂ 5 කට වැඩි කොටස් වෙළෙඳපොළේ ලැයිස්තු ගත සමාගමක බදු අනුපාතය සියයට 30ක් වන අතර එයින් සියයට 2.5 ක් මානව සම්පත් ප්‍රතිලාභ අරමුදලට බැර කරනු ලැබේ. මෙම අරමුදල තවම පිහිටුවා නොමැති බැවින් මානව සම්පත් ප්‍රතිලාභ අරමුදලට එකතු කළ මුදල් ඒකාබද්ධ අරමුදලට මාරු කළ අතර එය අයවැය කටයුතු සඳහා භාවිතා කරන ලදී. 2002 සහ 2003 අයවැය මගින් ලබා දී තිබූ බදු සහන සහ බදු අත්හැරීම් ද බදු පදනම අඩුවීමට බලපෑ අතර එමගින් බදු

එකතුකිරීම ද අඩුවිය. සාමූහික බදු අඩුවීමට බදු සමාවෙන් ද බලපෑමක් ඇති විය.

2003 වර්ෂයේ දී පුද්ගල ආදායම් බදු රැස්කිරීම සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. මීට හේතු වූයේ 2002 වර්ෂයේ දී බදු නිදහස් ආදායම වසරකට රුපියල් 144,000 සිට රුපියල් 240,000 දක්වා ඉහළ දැමීම සහ බදු කාණ්ඩ ඉහළ දැමීමය. තවද ඉහළම බදු අනුපාතය සියයට 35 සිට සියයට 30 දක්වා අඩු කරන ලදී. රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයින්ගේ වේතන තවදුරටත් ආදායම් බදු වලින් නිදහස්ව පැවතිය ද 2003 අප්‍රේල් 01 වනදා සිට එම වේතන මවුන්ගේ වෙනත් ආදායම් සඳහා බදු ගණනය කිරීම්වලදී ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම් ලෙස සලකනු ලැබේ.

පොලී ආදායම් මත වූ රඳවා ගැනීමේ බදු රැස්කිරීම 2003 දී සියයට 23කින් වැඩිවී රුපියල් බිලියන 14.2ක් විය. රඳවා ගැනීමේ බදු ආදායමෙන් සියයට 77 කට දායකත්වය සපයන රජයේ සුරැකුම්පත් මගින් ලැබුණු ආදායම මෙම වැඩිවීමට හේතුවිය. වෙළෙඳපොළේ ගණුදෙනු කළ හැකි දිගුකාලීන සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම වැඩිවීම මෙම බද්ද මගින් රැස්කරනු ලැබූ බදු ආදායම වැඩිවීමට හේතුවිය. මේ අතර සියයට 10 වූ රඳවා ගැනීමේ බද්දෙන් නිදහස් පොලී සීමාව වර්ෂයකට රුපියල් 72,000 සිට වර්ෂයකට රුපියල් 108,000 දක්වා 2003 ජනවාරි 01 දා සිට වැඩි කරන ලදී.

2002 වර්ෂයේ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 11.6 ලෙස පැවති පරිභෝජන මත රැස්කළ බදු ආදායම 2003 වර්ෂයේ දී සියයට 10.9 දක්වා අඩු විය. මෙම පහත වැටීම දේශීය භාණ්ඩ හා සේවා මත මෙන්ම ආනයන මත රැස්කළ බදු මගින් ද පිළිබිඹු වේ. භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද, ජා.ආ.බ. සහ එකතු කළ අගය මත බද්ද යන ඒවායේ සමස්ත එකතුවෙන් ලද බදු ආදායම 2002 වසරේ දී ද.දේ.නි.යෙන් පැවති සියයට 6 සිට 2003 වර්ෂයේ දී තනි බද්දක් වශයෙන් එකතු කළ අගය මත බද්දෙන් ලද බදු ආදායම වූ සියයට 5.5 දක්වා අඩු විය. එකතු කළ අගය මත බදු පදනම පුළුල් කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිතව තිබූ යෝජනා කිහිපයක් කල්තැබීම, බදු අනුපාත කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම, සහ බදු එකතු කිරීමේ හා ප්‍රතිදාන ක්‍රමයෙහි පවතින දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වය, එකතුකළ අගය මත බදු ආදායම අඩුවීමට හේතු විය. බදු පදනම පුළුල් කිරීමට සහ බදු එකතු කිරීම වර්ධනය කිරීමට එකතු කළ අගය මත බද්ද මූල්‍ය සේවා සපයන ඕනෑම පුද්ගලයකු අයත්වන සේ පුළුල් කිරීම සහ මූල්‍ය තල් බදු ගණුදෙනු යටතේ වත්කමක් සඳහා ඉල්ලා සිටිය හැකි යෙදවුම් බදු බැර සියයට 10 දක්වා සීමා කිරීමට තීරණය කර තිබුණි. කෙසේ වුවද, නීති සම්පාදනයේ දී සිදුවූ ප්‍රමාදයන් හේතුවෙන් මෙම ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රමාද විය. ප්‍රතිදාන ලබා ගැනීමට ඉල්ලුම් කළ දින සිට මාසයක් ඇතුළත එය ලබා දිය යුතු බැවින් සවිස්තරාත්මක විගණනයකට පෙරාතුව ප්‍රතිදාන ලබාදීමට සිදුවන බැවින් අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා ප්‍රතිදාන ගෙවීම් සිදු විය හැකිය. මේ නිසා ප්‍රතිදාන මුළු බදු ආදායමින් ප්‍රතිශතයක් ලෙස භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද යටතේ,

සියයට 12ක් ලෙස පැවැති අතර එකතුකළ අගය මත බද්ද යටතේ මෙම ප්‍රතිශතය සියයට 20 දක්වා වැඩි විය. සමහර අංශවලින් රැස්කරනු ලබන එකතුකළ අගය මත බදු අනුපාතය සියයට 10ක් වන අතර මෙම අංශයන් සඳහා යොදවන ආයෝජනයන් මත ලබාගත හැකි යෙදවුම් ප්‍රතිදාන සියයට 20ක අනුපාතයක් යටතේ පැවතීම නිසා එම අංශ වලින් රැස්කරන බදු ආදායම සෘණ අගයක් ගත හැකිය. ආනයනයන්හි වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණ ද 2002 දී ආනයන මත එකතු කළ අගය මත බද්ද / භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද හා ජාතික ආරක්ෂක බද්ද යන ඒවායේ සමස්ත එකතුවෙන් ලද බදු ආදායම වූ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 3 සිට 2003 වර්ෂයේ දී ආනයන මත එකතු කළ අගය මත බද්දෙන් ලබාගැනීමට හැකිවූයේ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2.6කි. ජාතික ආරක්ෂක බද්ද අය කළ සමහර භාණ්ඩ එකතුකළ අගය මත බද්දෙන් නිදහස් කර තිබීම සහ ජාතික ආරක්ෂක බද්ද හා භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද යටතේ සඵල බදු අනුපාතය එකතුකළ අගය මත බද්දෙහි එම අනුපාතයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතීම, මෙම බදු අඩුවීමට හේතු විය. 2003 වර්ෂයේ දී ඉදිකිරීම්, බණිජ තෙල්, දුම්කොළ, සිගරට් සහ මත්පැන් යන නිෂ්පාදන අංශයන් ගෙන් ඉහළ එකතු කළ අගය මත බදු ලබා ගැනීමට හැකි වූ අතර සේවා අංශයෙන් ඉහළ බදු ආදායම් රැස්කරනු ලැබූයේ සංකීර්ණ සහ මූල්‍ය හා රක්ෂණ යන අංශයන් මගිනි.

බතිජ තෙල් නිෂ්පාදන සහ සිගරට් මත වූ නිෂ්පාදන බදු ආදායම සියයට 2 කින් අඩුවීම පිළිබිඹු කරමින් 2003 වර්ෂයේ දී නිෂ්පාදන බදු මගින් ලද ආදායම රුපියල් බිලියන 51 ක් විය. සිගරට් මත වූ නිෂ්පාදන බදු රුපියල් බිලියන 20 ක් දක්වා ආන්තිකව අඩුවිය. සිගරට් මත වූ නිෂ්පාදන බදු අනුපාත ඉහළට ප්‍රතිශෝධනය කලද, සමහර සිගරට් වර්ග අලෙවිය අඩු මට්ටමක පැවැති බැවින් සිගරට් මගින් ලැබූ නිෂ්පාදන බදු ආදායම පහත වැටුණි. නීතිවිරෝධී රටකුලට ගලාඑන සිගරට් ප්‍රමාණය වැඩිවීම සහ නීත්‍යානුකූල නොවන “සුදු සිගරට්” නිසා බදු ගෙවනු ලබන සිගරට් අලෙවියෙහි අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණි.

මෘදු සහ සැර මත්පැන් නිෂ්පාදනය වැඩිවීම සහ නිෂ්පාදන බදු ඉහළට ප්‍රතිශෝධනය කිරීම නිසා මත්පැන් මත වූ නිෂ්පාදන බදු ආදායම වැඩිවිය. සැර මත්පැන් නිෂ්පාදනය සියයට 13 කින් වැඩි වූ අතර මෘදු මත්පැන් නිෂ්පාදනය සියයට 12 කින් වැඩිවිය. ඉක්සුපාක, තල්, පොල් හා පදම්කළ අරක්කු සම්මත ලීටරයක් සඳහා අයකෙරෙන නිෂ්පාදන බද්ද රුපියල් 299 සිට රුපියල් 330 දක්වා සහ මෙරට නිෂ්පාදිත රට ස්ත්‍රීභූ සඳහා නිෂ්පාදන බද්ද සම්මත ලීටරයක් සඳහා රුපියල් 399 සිට රුපියල් 440 දක්වා 2003 සැප්තැම්බර් මස සිට වැඩිකරන ලදී. නිරපේක්ෂ සැරෙන් සියයට 5 කට වඩා අඩු ධාන්‍ය වලින් නිෂ්පාදිත බීර ලීටරයක් සඳහා නිෂ්පාදන බද්ද රුපියල් 15 සිට රුපියල් 20 දක්වා ද නිරපේක්ෂ සැරෙන් සියයට 5 කට වඩා වැඩි ධාන්‍ය වලින් නිෂ්පාදිත බීර ලීටරයක් සඳහා නිෂ්පාදිත බද්ද රුපියල් 25 සිට රුපියල් 35 දක්වා ද වැඩි කරන ලදී.

බණින්නේ නිෂ්පාදන මත නිෂ්පාදන බදු ආදායම 2002 පැවැති දේශීයයන් සියයට 1.1 සිට 2003 වර්ෂයේ දී සියයට 0.8 දක්වා අඩු විය. බණින්නේ සංස්ථාවෙන් ලැබීමට තිබූ රුපියල් බිලියන 2ක් පමණ වන නිෂ්පාදන බදු ප්‍රමාණයක් 2002 දී ලැබීම සහ 2002 දී සාපේක්ෂව ඉහළනිෂ්පාදන බදු අනුපාත ක්‍රියාත්මක වීම යන හේතු නිසා 2003 දී බණින්නේ නිෂ්පාදන මගින් ලැබූ නිෂ්පාදන බදු ආදායම පහත වැටුණි. 2002 අගෝස්තු මස සිට පෙට්‍රල් සඳහා වූ නිෂ්පාදන බද්ද ලීටරයකට රුපියල් 24 සිට රුපියල් 21 දක්වා අඩු කළ අතර මාර්ග බද්ද සඳහා එය 2003 අගෝස්තු මස සිට ලීටරයකට රුපියල් 22 දක්වා වැඩි කරන ලදී. මේ ආකාරයටම ඩීසල් මත වූ නිෂ්පාදන බද්ද ලීටරයට රුපියල් 4 සිට රුපියල් 3 දක්වා අඩුකළ අතර එය 2003 අගෝස්තු මස සිට ලීටරයට රුපියල් 3.50 දක්වා වැඩි කරන ලදී. එබැවින් 2003 වර්ෂයේ වැඩි කාලයක් තුළ ඩීසල් සහ පෙට්‍රල් සඳහා අඩු නිෂ්පාදන බදු ක්‍රියාත්මක විය.

2003 දී මෝටර් රථ ආනයනය මත රැස්කල නිෂ්පාදන බද්ද රුපියල් බිලියන 6.9ක් ලෙස සියයට 51කින් වැඩි විය. මෙම ඉහළ නිෂ්පාදන බදු ආදායමට හේතු වූයේ ඉහළ වටිනාකමකින් යුත් මෝටර් රථ ආනයන වැඩිවීමයි.

2003 දී ආනයන මත රැස්කල තීරුබදු ආදායම (සියයට 20 ක ආනයන අධිකාරය ද ඇතුළත්ව) 2002 පැවැති රුපියල් බිලියන 28.3 සිට රුපියල් බිලියන 34.2 දක්වා සියයට 21ක තියුණු වර්ධනයක් වාර්තා කළේ ය. මේ නිසා 2002 දී සියයට 1.8 ක් වූ ආනයන තීරු බදු /දේශීය අනුපාතය 2003 දී සියයට 1.9 ක් දක්වා ආන්තිකව වැඩිවිය. ආනයන තීරුබදු මගින් නිදහස්ව පැවැති භාණ්ඩ විශාල ප්‍රමාණයක් තීරුබදු යටතට ගැනීම, තීරුබදු අනුපාත ඉහළට ප්‍රතිරෝධනය කිරීම සහ 2003 වර්ෂයේ දී ආනයන වර්ධනය මෙයට හේතුවිය. මෝටර් රථ, සීනි, ආහාරයට ගන්නා තෙල් වර්ග, අර්තාපල්, ලොකු එළු සහ කිරි නිෂ්පාදන යන භාණ්ඩ තීරුබදු ආදායම ලබාගත් ප්‍රධානතම මූලයන් වේ. 2002 වර්ෂයේ දී හඳුන්වා දුන් සියයට 2 ක් වූ ආනයන තීරු බද්ද 2003 සැප්තැම්බර් මාසයේ සිට සියයට 2.5 දක්වා වැඩි කරන ලදී. මීට අමතරව දේශීය නිෂ්පාදකයින් ආරක්ෂාකළ ගැනීමේ අරමුණින්, අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ කිහිපයකට අයකළ විශේෂිත තීරු බදු ඉහළට ප්‍රතිරෝධනය කරන ලදී. සාමාන්‍ය තීරුබදු අනුපාතය (එනම් ආනයන තීරුබදු අධිකාරය ඉවත් කළ පසු ආනයන තීරු බදු ආදායම මුළු ආනයන වටිනාකමට දරණ අනුපාතය) 2002 පැවැති සියයට 4.1 සිට 2003 දී සියයට 4.6 දක්වා වැඩි විය. 2002 නොවැම්බර් සිට තීරු බදු නිදහස් භාණ්ඩ ප්‍රමාණය අඩුවීම මීට හේතු විය. කෙසේ වුවද සඵල තීරු බදු අනුපාතය (තීරුබදු අය කරන ලද ආනයන වටිනාකමට, අධිකාරය හැර තීරුබදු ආදායම අනුපාතය) 2002 දී පැවැති සියයට 14.7 සිට සියයට 12.4 දක්වා අඩු විය. ආනයන තීරු බදු නිදහස් භාණ්ඩ රාශියක් සියයට 2 හි තව තීරුබදු යටතට පත්කිරීම මීට හේතුවිය.

වරාය සහ ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බද්ද මගින් ලැබූ ආදායම 2002 පැවැති රුපියල් බිලියන 3.5 සිට සියයට 57කින් තියුණු ලෙස වැඩිවී රුපියල් බිලියන 5.5ක් ලෙස සටහන් විය. මීට හේතු වූයේ 2002 මැයි 01 වනදා සිට පැනවූ වරාය සහ ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බද්ද 2003 මුළු වර්ෂය තුළම ක්‍රියාත්මක වීමය. අපනයන සැකසුම් කර්මාන්ත සඳහා ආනයන වෙනුවෙන් අයකළ සියයට 0.75ක වරාය හා ගුවන්තොටුපල සේවා බද්ද 2003 ජනවාරි 01 සිට සියයට 0.5 දක්වා අඩු කරන ලදී. 2003 ජනවාරි 01 වනදා සිට වාණිජ හා බලපත්‍ර ලාභී විශේෂිත බැංකු සමඟ වන ඉතුරුම් තැන්පතු ද අයත්වන පරිදි හර බද්ද පුළුල් කරන ලදී. හර බද්දෙන් නිදහස් හර ප්‍රමාණය මාසිකව රුපියල් 10,000 සිට රුපියල් 20,000 දක්වා 2003 ජනවාරි 01 වනදා සිට වැඩි කරන ලදී. මුද්දර බදු ඉවත් කිරීමෙන් ඇතිවූ ආදායම් හිඟය පියවා ගැනීමට වරාය හා ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බද්ද සහ හර බද්ද පනවනු ලැබුවද දේශීයයන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස වරාය සහ ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බද්ද සහ හර බද්දෙන් ඒකාබද්ධව ලැබූ ආදායම වූ සියයට 0.5, 1997 සිට 2001 වර්ෂය දක්වා දේශීයයන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස මුද්දර බද්දෙන් එකතු කළ සාමාන්‍ය ආදායම වූ 0.7 වඩා අඩු මට්ටමක පවතී.

**බදු නොවන ආදායම**

බදු නොවන ආදායම 2002 දී පැවැති රුපියල් බිලියන 40.1 සිට 2003 දී රුපියල් බිලියන 44.9 දක්වා සියයට 14 කින් වර්ධනය විය. එය අයවැය ඉලක්කය වූ රුපියල් බිලියන 39.2 ඉක්මවා ඇත. බදු නොවන ආදායම දේශීයයන් ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2002 වර්ෂයේ මට්ටම වූ සියයට 2.5හි පැවැතිණි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ලාභ මාරු කිරීම් (රුපියල් බිලියන 10), ගාස්තු සහ අයකිරීම් (රුපියල් බිලියන 9) සහ රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්ගෙන් ලද ලාභ හා ලාභාංශ (රුපියල් බිලියන 5.4) මගින් ලද ආදායමේහි වර්ධනයන් මීට හේතු විය. අයවැයෙහි සඳහන් නොවූ රුපියල් බිලියන 1.7 වූ ලාභ මාරු කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාවෙන් ලැබූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 750 ලාභාංශ හේතුවෙන් රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් වලින් ලද ලාභ හා ලාභාංශය වර්ධනය විය. මීට අමතරව, ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා, කැරලිකෝලාහල සහ වැඩි වර්ජන අරමුදලින් රුපියල් බිලියන 2ක් ලැබුණි. කෙසේ වුවද රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් සඳහා රජය විසින් දෙනු ලැබූ ණය වෙනුවෙන් ලද පොලී ආදායම සහ කුලී ආදායම්, අයවැය ඉලක්කයන්ට වඩා පහත මට්ටමක පැවතුනි.

**8.4 වියදම**

රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම උදෙසා 2003 දී ද රජය එම වියදම් තාර්කිකරණ ක්‍රියාවලිය නොකඩවා පවත්වාගෙන යනු ලැබීය. ඒ අනුව වර්තන වියදම දේශීයයන් සියයට 19.3 ක් සහ ප්‍රාග්ධන වියදම දේශීයයන් සියයට 5.3 ක් වනසේ රජයේ මුළු වියදම දේශීයයන් සියයට 24.6 ක මට්ටමක පවත්වාගෙන යාම 2003 අයවැය මගින් අරමුණු කර ගන්නා ලදී. 2003 වසරේ දී රජයේ සත්‍ය වියදම



ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 23.7 ක් දක්වා අඩුවූ අතර එය 2002 වසරේ ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 25.4 ක් විය. එම පහත වැටීම මුළුමනින්ම වර්තන වියදමේ අඩුවීම තුළින් සිදුව ඇත. එනම් 2002 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 20.9 ක් වූ වර්තන වියදම 2003 වසරේදී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 19 ක් දක්වා අඩු විය. එසේම පෙර වසර වලදී මෙන්ම දේශීය අරමුදල් මගින් සිදුකරන ප්‍රමුඛ නොවන ආයෝජන වැඩසටහන් සීමා වීම සහ විදේශීය මූල්‍ය සම්පාදන ව්‍යාපෘති සඳහා සම්පත් හිඟවීම හේතු කොට ගෙන ප්‍රාග්ධන වියදම් හා ශුද්ධ ණය දීම අපේක්ෂිත වාර්ෂික ඉලක්කයන්ට වඩා පහළ මට්ටමක විය. එනමුදු 2002 දී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 4.6 ක් ව පැවති ප්‍රාග්ධන සහ ශුද්ධ ණය දීම 2003 වසරේ දී සියයට 4.7 දක්වා ආන්තිකව වැඩිවිය.

**වර්තන වියදම**

නාමික වටිනාකමට අනුව 2003 දී වර්තන වියදම රුපියල් බිලියන 334.7 දක්වා සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය. එහෙත් පහළ මට්ටමක වූ රාජ්‍ය ණය පොලී වියදම සහ අනෙකුත් වර්තන වියදම් සීමාකර ගැනීම නිසා මුළු වර්තන වියදම ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් පහළ මට්ටමක පැවතිනි. විශේෂයෙන්ම වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකයන් පහළ යාම සහ ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් අඩුවීම හේතු කොටගෙන පොලී වියදමේ අඩු වීම සිදු විය. පොලී ගෙවීම් අත්හල පසු අනෙකුත් වියදම් අඩු වීම කෙරෙහි සාධක කිහිපයක් බලපාන ලදී. 2002 සහ 2003 වසරවල අවිධිමත් අයුරින් රජයේ වැටුප් සහ විශ්‍රාම වැටුප් වැඩිවීම සීමා විය. සටන් විරාම ගිවිසුම පැවතීම ආරක්ෂක කටයුතු ආශ්‍රිත වියදම් සීමාකර ගැනීමට දායක විය. මීට අමතරව සුභසාධන වියදම් සහ රාජ්‍ය ආයතනයන්ට කරන ලද පැවරුම් අයවැය ඇස්තමේන්තු මට්ටමේම තබා ගැනීමට හැකිවීමද හේතුවකි. එනමුත් දෙපාර්තමේන්තුමය ව්‍යවසායයන්ගේ වියදම් ඉහළයාම සහ ගංවතුර සහනාධාර සඳහා අළුතින් වියදම් දැරීමට සිදුවීම නිසා අනෙකුත් අංශයන්ගෙන් ලද ප්‍රතිලාභයන්ගෙන් කොටසක් අඩු වීමට හේතුවිය.

2003 දී වැටුප් හා වේතන වියදම ඇස්තමේන්තු ගත නාමික අගය වූ රුපියල් බිලියන 91 කට වඩා සියයට 3 කින් මද වශයෙන් වැඩි විය. 2001 වසරේ අවසාන කාලයේදී සිදු කරන ලද වැටුප් වැඩි කිරීමේ සම්පූර්ණ බලපෑම 2002 වසරට ඇති වූ හෙයින්, එම වසරේ වැටුප් හා වේතන වියදම සියයට 17 කින් වැඩි විය. 2002 වසරේදී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 5.6 ක් ව පැවති වැටුප් හා වේතන වියදම 2003 දී සියයට 5.2 දක්වා අඩුවිය. රජයේ රැකියා සඳහා බඳවා ගැනීම 2003 වසර තුළ තව දුරටත් අත්හිටුවා තිබීම සහ අවිධිමත් ලෙස වේතන වැඩි කිරීම ආදියෙන් වැලකී සිටීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම අඩුවීම දැකිය හැක. වැටුප් හා වේතන වියදම වර්තන වියදමෙන් සියයට 27 ක් ලෙස නොවෙනස්ව පැවතුණි.

2002 වසරේදී සටන් විරාම ගිවිසුමකට එළඹීම නිසා සාමකාමී පරිසරයක් 2003 වසරේ දී නොකඩවා පැවතීම හේතුවෙන් ආරක්ෂක කටයුතු ආශ්‍රිත රාජ්‍ය වියදම් පාලනය

**8.4 සංඛ්‍යා සටහන**  
**ආර්ථික වර්ගීකරණයට අනුව වියදම සහ ශුද්ධ ණයදීම**

ශීර්ෂය	රුපියල් දලෙස			
	2002	2003 අනුමත	2003 තාවපාලික	2004 අනුමත
<b>වර්තන වියදම්</b>	<b>330,847</b>	<b>344,611</b>	<b>334,693</b>	<b>357,674</b>
භාණ්ඩ හා සේවා වියදම	139,891	137,820	138,661	158,678
වැටුප් හා වේතන	88,804	90,709	91,784	105,015
වෙනත් භාණ්ඩ හා සේවා	51,087	47,111	46,878	53,663
පොලී ගෙවීම්	116,515	130,178	125,126	120,918
විදේශීය	10,618	14,680	11,586	15,547
දේශීය	105,897	115,498	113,540	105,371
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	74,441	76,613	70,906	78,078
රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට	7,998	5,412	5,705	3,507
රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	12,093	12,464	11,945	12,543
පළාත් පාලන ආයතනයන්ට	392	650	608	477
කුටුම්භ සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	53,958	58,087	52,648	61,550
අනාර මුද්දර, අනාර සහනාධාර යනාදිය	740	985	694	800
සමෘද්ධි	9,910	9,000	8,715	9,000
විශ්‍රාම වැටුප්	31,123	33,553	31,150	36,810
පොහොර සහනාධාර	2,448	2,000	2,191	3,000
වෙනත්	9,737	12,549	9,898	11,940
<b>ප්‍රාග්ධන වියදම්</b>	<b>58,595</b>	<b>81,612</b>	<b>75,089</b>	<b>93,132</b>
මූල්‍ය වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම	26,501	51,403	36,580	53,012
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	32,094	30,209	38,509	40,120
රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට	11,459	7,179	14,339	9,346
රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	15,118	17,558	19,894	25,721
උප රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	5,421	5,000	4,186	4,830
වෙනත්	96	472	90	223
<b>අපසු ගෙවීම් අමුණක පසු ණයදීම</b>	<b>13,547</b>	<b>12,147</b>	<b>7,890</b>	<b>18,673</b>
අත්තිකාරම් ගිණුම	1,336	1,500	1,710	2,000
ණයදීම්	13,582	13,366	12,320	14,396
ප්‍රතිව්‍යුහකරණ පිරිවැය	4,689	5,497	4,601	10,370
ණය ආපසු ගෙවීම්	-6,060	-8,216	-10,741	-8,093
<b>සටහන:</b>				
පළාත් සභා වෙත ප්‍රදාන	36,499	36,700	37,832	41,483
වර්තන	30,574	31,700	30,462	32,253
ප්‍රාග්ධන	5,925	5,000	7,370	9,230
<b>මුළු වියදම් සහ ශුද්ධ ණයදීම</b>	<b>402,989</b>	<b>438,370</b>	<b>417,671</b>	<b>469,479</b>
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්				
<b>වර්තන වියදම්</b>	<b>20.9</b>	<b>19.3</b>	<b>19.0</b>	<b>17.6</b>
භාණ්ඩ හා සේවා වියදම	8.8	7.7	7.9	7.8
වැටුප් හා වේතන	5.6	5.1	5.2	5.2
වෙනත් භාණ්ඩ හා සේවා	3.2	2.6	2.7	2.6
පොලී ගෙවීම්	7.4	7.3	7.1	6.0
විදේශීය	0.7	0.8	0.7	0.8
දේශීය	6.7	6.5	6.4	5.2
වර්තන පැවරුම් හා සහනාධාර	4.7	4.3	4.0	3.9
රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට	0.5	0.3	0.3	0.2
රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	0.8	0.7	0.7	0.6
පළාත් පාලන ආයතනයන්ට	...	...	...	...
කුටුම්භ සහ අනෙකුත් අංශයන්ට	3.4	3.3	3.0	3.0
අනාර මුද්දර, අනාර සහනාධාර යනාදිය	...	0.1	...	...
සමෘද්ධි	0.6	0.5	0.5	0.4
විශ්‍රාම වැටුප්	2.0	1.9	1.8	1.8
පොහොර සහනාධාර	0.2	0.1	0.1	0.1
වෙනත්	0.6	0.7	0.6	0.6
<b>ප්‍රාග්ධන වියදම්</b>	<b>3.7</b>	<b>4.6</b>	<b>4.3</b>	<b>4.6</b>
මූල්‍ය වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම	1.7	2.9	2.1	2.6
ප්‍රාග්ධන පැවරුම්	2.0	1.7	2.2	2.0
රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට	0.7	0.4	0.8	0.5
රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	1.0	1.0	1.1	1.3
උප රාජ්‍ය ආයතනයන්ට	0.3	0.3	0.2	0.2
වෙනත්	...	...	...	...
<b>අපසු ගෙවීම් අමුණක පසු ණයදීම</b>	<b>0.9</b>	<b>0.7</b>	<b>0.4</b>	<b>0.9</b>
අත්තිකාරම් ගිණුම	0.1	0.1	0.1	0.1
ණයදීම්	0.9	0.7	0.7	0.7
ප්‍රතිව්‍යුහකරණ පිරිවැය	0.3	0.3	0.3	0.5
ණය ආපසු ගෙවීම්	-0.4	-0.5	-0.6	-0.4
<b>සටහන:</b>				
පළාත් සභා වෙත ප්‍රදාන	2.3	2.1	2.1	2.0
වර්තන	1.9	1.8	1.7	1.6
ප්‍රාග්ධන	0.3	0.3	0.4	0.5
<b>මුළු වියදම් සහ ශුද්ධ ණයදීම</b>	<b>25.4</b>	<b>24.6</b>	<b>23.7</b>	<b>23.2</b>

මූලාශ්‍රය: මුදල් අමාත්‍යාංශය  
 \* පළාත් සභා වෙත ප්‍රදාන ලැබූ වර්තන ප්‍රදාන භාණ්ඩ හා සේවා වියදම් වල අදාළත් වන අතර ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානයන් ප්‍රාග්ධන පැවරුම් යටතේ උප රාජ්‍ය ආයතනයන් තුළ වර්ගීකරණය කර ඇත.

කර ගැනීමට හැකි විය. මේ අනුව නීතිය හා සාමය පවත්වාගෙන යාමේ වියදම හැර ආරක්ෂක වියදම පෙර වසරට වඩා නාමික වටිනාකමින් සියයට 4 කින් අඩුවී රුපියල් බිලියන 47 ක් ලෙස අයවැය මට්ටම ආසන්නයේම රඳ පැවතිනි. මේ අනුව 2002 වසරේදී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 3.1 ක් වශයෙන් පැවති ආරක්ෂක වියදම 2003 වසරේදී සියයට 2.7 දක්වා පහළ වැටීමක් සිදු විය. ආරක්ෂක අංශයට නව බඳවා ගැනීම් හේතුවෙන් එහි වැටුප් හා වේතන වල ඉහළ යාමක් සිදු වූ නමුත් අවි ආයුධ මිලදී ගැනීම සහ ආනයනය කිරීම අඩුවීම මුළු ආරක්ෂක වියදම අඩුවීමට හේතු විය. මේ අතර 2002 දී රුපියල් බිලියන 15 ක් (ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.9 ක්) වශයෙන් පැවති නීතිය හා සාමය පවත්වා ගෙන යාමේ වියදම 2003 දී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 0.8 ක් විය. 2002 දී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 4 ක් වශයෙන් පැවති ආරක්ෂක වියදම ඇතුළුව නීතිය හා සාමය පවත්වා ගෙන යාමේ මුළු වියදම 2003 දී සියයට 3.5 ක් දක්වා අඩුවිය.

රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණයේ ඉහළයාමක් සිදුවුවද වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික නොකඩවා පහළයාම සහ ඉහළ පොලී වියදමක් සහිත රාජ්‍ය ණය, වෙළෙඳපොළ ණය උපකරණ වලට පරිවර්තනය කිරීම රාජ්‍ය ණය පොලී වියදම වැඩිවීමේ ප්‍රවණතාවය නවතා ගැනීමට උපකාරී විය. වර්තන වියදම් තුළ තවදුරටත් විශාලතම වියදම් ඒකකය වෙමින් රාජ්‍ය ණය පොලී වියදම (සියයට 37ක්) 2002 වසරට වඩා සියයට 7කින් වර්ධනය වී රුපියල් බිලියන 125.1 ක් විය. නමුත් මෙම වැඩිවීම 2002 දී සියයට 24 කි. එසේවුවද 2002 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 7.4 ක් වූ මෙම ණය පොලී වියදම 2003 දී සියයට 7.1 ක් දක්වා අඩු විය. මුළු රාජ්‍ය ණය පොලී තුළ දේශීය ණය පොලීය රුපියල් බිලියන 113.5 ක් සහ විදේශ ණය පොලීය රුපියල් බිලියන 11.6 ක් නියෝජනය වේ. 2002 වසරේ මෙන් දෙගුණයකට ආසන්න වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පොලී වියදම (රුපියල් බිලියන 50.9) මුළු පොලී වියදම තුළ මූලික ස්ථානය ගන්නා ලදී. වෙළෙඳපොළ නොවන ඉහළ පොලී වියදමක් සහිත රාජ්‍ය ණය, වෙළෙඳපොළ ණය උපකරණ වෙත විතැන්ව ඇති ප්‍රමාණය මෙයින් ගම්‍ය වේ. මීට ප්‍රතිවිරුද්ධව, රුපියල් ණය සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 35.6 දක්වා අඩු වූ අතර රුපියල් ණය මගින් ණය ගැනීම ක්‍රමයෙන් අඩු කිරීම මීට හේතු විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් 2002 දී පැවති රුපියල් බිලියන 25.7 සිට 2003 දී රුපියල් බිලියන 24.1 දක්වා අඩුවීමක් සිදුවිය. පහළ පොලී අනුපාතික මීට හේතු විය. මුළු දේශීය ණය පොලී තුළ වූ ඉතිරි ශේෂය ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සහ බැංකු ක්‍රමය තුළින් ණය උපකරණවලින් තොරව ලබාගත් ණය සඳහා කරන ලද පොලී ගෙවීම් වේ.

අයවැය මගින් වෙන් කරනු ලැබූ ප්‍රතිපාදනවලට වඩා කැපී පෙනෙන ලෙස 2003 දී පොලී ගෙවීම් (රුපියල් බිලියන 5.1 කින්) අඩුවිය. සහනදායී මූල්‍යයන්ගෙන් විදේශ ණය විශාල ප්‍රමාණයක් ලැබීම නිසා දේශීය වෙළෙඳපොලීන් ණය ලබාගැනීමේ අවශ්‍යතාවය අඩු විය. එම තත්ත්වය දේශීය වෙළෙඳපොළේ පොලී මට්ටම් පහළයාමේ ප්‍රවණතාවයට

8.5 සංඛ්‍යා සටහන  
කාර්යයන් අනුව වියදම් වර්ගීකරණය

ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ			
	2002	2003	2003	2004
		අනුමත ඇස්තමේන්තු	සාධකාලීන	අනුමත ඇස්තමේන්තු
<b>වර්තන වියදම්</b>				
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	80,970	87,534	86,361	89,536
සිවිල් පරිපාලනය	17,473	23,019	24,755	22,738
ආරක්ෂක කටයුතු	49,163	49,721	47,005	51,978
පොදු නීතිය හා ආරක්ෂාව	14,334	14,794	14,601	14,820
<b>සමාජ සේවා</b>	<b>106,096</b>	<b>110,247</b>	<b>104,812</b>	<b>107,771</b>
අධ්‍යාපනය	31,162	32,309	31,673	32,341
සෞඛ්‍යය	20,233	20,132	22,073	21,871
සුඛසාධන	47,503	52,575	45,849	48,505
ප්‍රජා සේවා	7,199	5,231	5,217	5,054
<b>ආර්ථික සේවා</b>	<b>17,190</b>	<b>15,681</b>	<b>14,417</b>	<b>19,901</b>
තාක්ෂණික හා වාරිමාර්ග	7,635	7,006	7,002	8,268
විවර	435	623	573	303
නිෂ්පාදන සහ තැනීම්	736	414	460	433
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	385	8	9	913
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	6,749	3,472	4,614	4,601
වෙළෙඳුම් සහ වාණිජ්‍යය	349	366	297	443
වෙනත්	901	3,792	1,462	4,940
<b>අනෙකුත්</b>	<b>126,591</b>	<b>131,150</b>	<b>129,104</b>	<b>140,467</b>
ඉන් : පොලී ගෙවීම්	116,515	130,178	125,126	120,918
<b>මුළු වර්තන වියදම්</b>	<b>330,847</b>	<b>344,611</b>	<b>334,693</b>	<b>357,674</b>

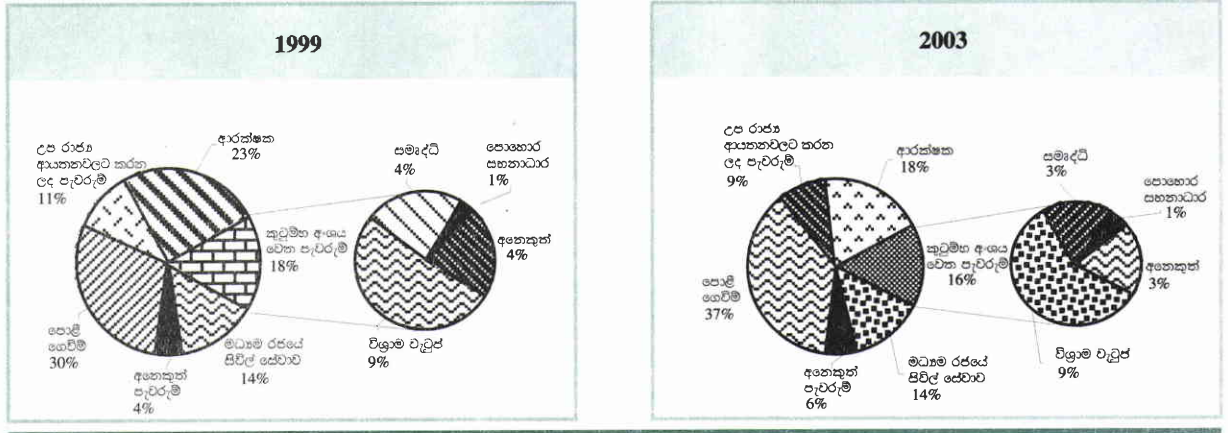
ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ඉදිකිරීම් ණය දීම	2002	2003	2003	2004
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	4,714	4,311	5,203	7,138
සිවිල් පරිපාලනය	4,075	4,087	4,826	5,908
ආරක්ෂක කටයුතු	638	225	377	1,230
පොදු නීතිය හා ආරක්ෂාව	15,690	24,590	19,189	28,101
සමාජ සේවා	6,048	9,736	7,443	9,610
අධ්‍යාපනය	4,713	7,098	5,403	7,755
සෞඛ්‍යය	212	996	841	538
සුඛසාධන	3,505	3,560	3,249	4,175
නිවාස	1,212	3,200	2,254	6,023
ප්‍රජා සේවා	51,678	60,604	58,742	72,065
ආර්ථික සේවා	6,936	9,584	8,420	10,232
තාක්ෂණික හා වාරිමාර්ග	2,663	2,874	3,005	2,048
විවර	743	1,304	653	2,125
නිෂ්පාදන සහ තැනීම්	863	302	188	698
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	17,732	12,113	23,801	15,458
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	18,916	19,537	20,238	25,158
වෙළෙඳුම් සහ වාණිජ්‍යය	151	256	196	642
වෙනත්	6,337	17,509	5,246	17,753
<b>අනෙකුත්</b>	<b>96</b>	<b>5,472</b>	<b>4,276</b>	<b>223</b>
<b>මුළු ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ ඉදිකිරීම් ණය දීම</b>	<b>72,177</b>	<b>94,978</b>	<b>87,409</b>	<b>107,528</b>

දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්

මුළු වියදම්	2002	2003	2003	2004
සාමාන්‍ය පොදු සේවා	5.4	5.2	5.2	4.8
සිවිල් පරිපාලනය	1.4	1.5	1.7	1.4
ආරක්ෂක කටයුතු	3.1	2.8	2.7	2.6
පොදු නීතිය හා ආරක්ෂාව	0.9	0.8	0.8	0.7
සමාජ සේවා	7.7	7.6	7.0	6.7
අධ්‍යාපනය	2.3	2.4	2.2	2.1
සෞඛ්‍යය	1.6	1.5	1.6	1.5
සුඛසාධන	3.2	3.1	2.8	2.6
නිවාස	0.2	0.2	0.2	0.2
ප්‍රජා සේවා	0.5	0.5	0.4	0.5
ආර්ථික සේවා	4.3	4.3	4.2	4.5
තාක්ෂණික හා වාරිමාර්ග	0.9	0.9	0.9	0.9
විවර	0.1	0.1	0.1	0.1
නිෂ්පාදන සහ තැනීම්	0.1	...	...	0.1
බලශක්ති සහ ජල සම්පාදන	1.1	0.7	1.4	0.8
ප්‍රවාහන සහ සන්නිවේදනය	1.6	1.3	1.4	1.5
වෙළෙඳුම් සහ වාණිජ්‍යය	...	...	...	0.1
වෙනත්	0.5	1.2	0.4	1.1
<b>අනෙකුත්</b>	<b>8.0</b>	<b>7.7</b>	<b>7.6</b>	<b>6.9</b>
ඉන් : පොලී ගෙවීම්	7.4	7.3	7.1	6.0
<b>මුළු වියදම් සහ ඉදිකිරීම් ණය දීම</b>	<b>25.4</b>	<b>24.7</b>	<b>24.0</b>	<b>22.9</b>

මූලාශ්‍රය : මුදල් අමාත්‍යාංශය

**8.5 රූප සටහන  
වර්තමාන වියදම් සංයුතිය**



මෙන්ම, දේශීය ණය සඳහා වූ පොලී වියදම අඩුවීමට ද උපකාරී විය. රජයේ මූල්‍ය ප්‍රවාහ කටයුතු කෙරෙහි සමීප සුපරීක්ෂණය සහ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය වර්ධනය වීමද පොලී වියදම අඩුවීමට උපකාරී විය.

වර්තන පැවරුම් වල සහ සහනාධාර වියදම්හි නොකඩවා සිදුවූ වැඩි වීම නවත්වා ගනිමින් එම වියදම් අඩුකර ගැනීමට හැකි වී ඇත. 2003 දී එම වියදම් 2002 වසරට වඩා සියයට 5 කින් අඩු වී රුපියල් බිලියන 70.9 ක් විය. ඒ අනුව ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2002 දී සියයට 4.7 ලෙස පැවති එම වියදම 2003 වසරේදී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 4 දක්වා අඩුවීමක් පෙන්වුණි.

2003 වසරේ විශ්‍රාම වැටුප් වියදම රුපියල් බිලියන 31ක් වී 2002 දී පැවති මට්ටමේම පැවතිණි. එහෙත් මෙය අයවැය මගින් අපේක්ෂා කළ ප්‍රමාණයට වඩා රුපියල් බිලියන 2.4 කින් අඩුවීමකි. විශ්‍රාම වැටුප් ව්‍යුහය තුළ පැවති විෂමතාවයන් ඉවත්කිරීම සඳහා පත් කරණු ලැබූ කමිටුවල නිර්දේශයන් ක්‍රියාවට නැංවීම ප්‍රමාදවීම මෙම උගණ වියදමට ප්‍රධාන හේතුවය. නමුත් එම නිර්දේශ ඉදිරියේදී ක්‍රියාත්මක කරවීමේදී විශ්‍රාම වැටුප් වියදම ඉහළයාමට ඉඩ තිබේ. අනෙක් අතට සේව්‍ය සේවක දායකත්වය සහිත නව විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය නිසා දිගුකාලීනව විශ්‍රාම වැටුප් සඳහා අවශ්‍යවන මුදල් ප්‍රමාණයෙහි අඩුවීමක් සිදුවනු ඇත.

සමෘද්ධි වැඩසටහන යටතේ කරණු ලැබූ වියදම 2002ට වඩා සියයට 12 කින් අඩුවී 2003 දී රුපියල් බිලියන 8.7 ක් විය. විශේෂයෙන්ම මෙය සහනාධාර වඩාත්ම අවශ්‍ය කරන පුද්ගලයන් තෝරා ගැනීම සඳහා ක්‍රියාත්මක කළ පැහැදිලි ක්‍රමවේදය සහ ඔවුන් තහාසිටුවීමේ වැඩපිළිවෙළ අඛණ්ඩව කරගෙනයාමේ ප්‍රතිඵලයකි. තවද 2002 හඳුන්වාදෙනු ලැබූ සමාජ සුභසාධක පනත අනුව නිසි පුද්ගලයන් සමෘද්ධි වැඩසටහනට ඇතුළත් කරගන්නා ආකාරය සහ ඉන් ඉවත් කරන ආකාරය පිළිබඳව නිර්ණායකයන් හඳුන්වාදීමට

අවස්ථාවක් නුදුරු අනාගතයේදී එළඹෙනු ඇත.

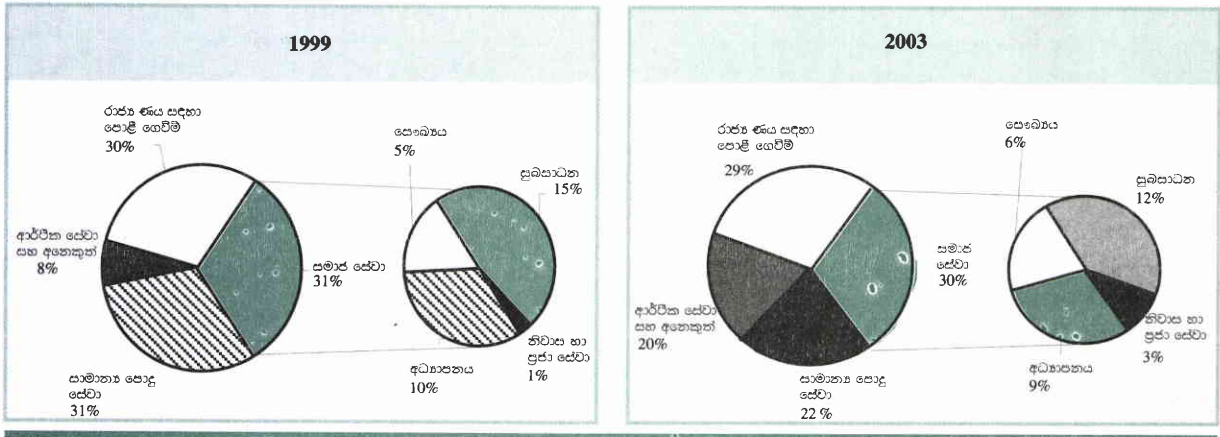
2002 පැවති රුපියල් බිලියන 2.4 සමඟ සසඳන විට 2003 දී පොහොර සහනාධාර වියදම රුපියල් බිලියන 2.2 ක් විය. එහෙත් මෙය මුල් ඇස්තමේන්තු අගයට වඩා සියයට 10 කින් ඉහළයාමකි. 2003 දී යුරියා භාවිතය අඩුවූවද මෙම වැඩිවීමට මූලික හේතුව වූයේ 2002 න් ඉදිරියටගෙන එන ලද රුපියල් බිලියන 1.1 ක් වූ නොගෙවූ ශේෂයයි. 2002 ඔක්තෝම්බර් මාසයේ හඳුන්වාදුන් ප්‍රමාණය පදනම් කරගත් ස්ථාවර පොහොර සහනාධාර ක්‍රමය (කිලෝ 50 බැගයකට රුපියල් 300 ක් හෝ මෙට්‍රික් ටොන් එකක් සඳහා රුපියල් 6,000) 2003 දී ද ක්‍රියාත්මක විය.

කුඩුම්භ අංශයට මාරු කරනු ලැබූ අනෙකුත් සුභසාධක වියදම් අතර වූ නොමිලේ පාසැල් නිල ඇඳුම් වියදම සියයට 25 කින් අඩු වී රුපියල් බිලියන 0.6 ක් විය. අවශ්‍යයෙන්ම ඒවා ලැබිය යුතු ජනතාව අතරේ පමණක් බෙදා හැරීම සඳහා රජය හඳුන්වා දෙනු ලැබූ වැඩසටහන ඊට හේතුවිය. අයවැය චෝදනා මත නොතිබූ නමුත් 2003 මැයි මස ප්‍රතිපාදනය කරනු ලැබූ ගුවන් සහනාධාර වියදම රුපියල් බිලියන 0.8 කි. මේ අතර නොමිලේ පාසල් පෙළ පොත් සහ මාසික වාර ප්‍රවේශපත් වියදම අයවැය ප්‍රතිපාදන මට්ටම තුළම පවත්වා ගත හැකි විය.

රාජ්‍ය ආයතනයන්ට කරන ලද පැවරුම් 2002 ට වඩා ආන්තික ලෙස අඩු වී රුපියල් බිලියන 11.9 ක් විය. විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසම (රුපියල් බිලියන 4.6), සමෘද්ධි අධිකාරිය (රුපියල් බිලියන 2.9) සහ මහවැලි අධිකාරිය (රුපියල් බිලියන 0.8) මෙම පැවරුම් ලද ප්‍රධාන ආයතන විය.

රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන්ට කරනු ලැබූ පැවරුම් 2003 දී සියයට 29 කින් අඩු වී රුපියල් බිලියන 5.7 ක් විය. ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය (රුපියල් බිලියන 2.2), ප්‍රාදේශීය ගමනාගමන සමාගම් (රුපියල් බිලියන 0.7), තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව (රුපියල් බිලියන 0.8) සහ ස.නො.ස. (රුපියල් බිලියන 1.8) යන

**8.6 රජය සටහන  
කාර්යයන් අනුව විශද්‍රම් සංයුතිය**



ආයතනයන්හි මෙහෙයුම් අලාභ පැවතිය ද අනෙකුත් රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්ට කරන ලද පැවරුම් සීමා කිරීමට හැකිවීම මීට හේතුවයි. ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවයෙහි මෙහෙයුම් අලාභ ඇතිවීම කෙරෙහි ඉන්ධන මිල වැඩිවීම, කළමනාකරණ ආකාරයක්ෂමතා සහ මෙහෙයුම් වියදම් වැඩිවීමට සාපේක්ෂව ගාස්තු ඉහළ නැංවීමට නොහැකි වීම යන කරුණු හේතු විය. 2003 දී දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව අධිකාරියක් බවට පත්කළ අතර එමගින් දුම්රිය සේවය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම තුළින් දුම්රිය මගීන්ට වඩා යහපත් සේවයක් ලබා දීමත් පාඩු අවම කර ගැනීමත් දුම්රිය සේවය හොඳින් පවත්වාගෙන යාහැකි තත්ත්වයකට පත්කර ගැනීමත් බලාපොරොත්තු වේ. ප්‍රාදේශීය ගමනාගමන මණ්ඩලවල පාඩුව වැඩිවීම කෙරෙහි කළමනාකරණ ආකාරයක්ෂමතා, සාපේක්ෂ වශයෙන් ගත්කළ විශාල සේවක සංඛ්‍යාවක් සිටීම සහ වියදම් වැඩිවීමට අනුරූපව ගාස්තු ඉහළ නැංවීමට නොහැකි වීම හේතු විය. මෙයින් 2003 දී ජාතික ගමනාගමන කොමිසම මගින් එකඟවන ලද ගාස්තු වැඩි කිරීම ප්‍රමාද කිරීම ප්‍රධාන කරුණ ලෙස පෙන්වා දිය හැක. තැපැල් ගාස්තු ප්‍රමාණවත් ලෙස වැඩි නොකිරීම තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ අලාභ වලට හේතුවිය. මෙම රාජ්‍ය ආයතනවල නොකඩවා සිදුවන අලාභ, මෙම ආයතන සඳහා ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ සැලසුම් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නැවත පෙන්වා දේ.

**රාජ්‍ය ආයෝජනය**

රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩ සටහනෙහි වර්ධනයක් 2003 වසර තුළ දක්නට ලැබේ. 2002 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 4.6 (රුපියල් බිලියන 72.2) ක්ව පැවති රාජ්‍ය ආයෝජනය 2003 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 5.0 (රුපියල් බිලියන 87.4) ක් දක්වා වර්ධනය විය. නමුත් එය 2003 දී බලාපොරොත්තු වූ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 5.3 (රුපියල් බිලියන 95) ට වඩා අඩු මට්ටමකි. ප්‍රමුඛස්ථානයක් නොගන්නා දේශීය අරමුදලින් මූල්‍යනය කරන ආයෝජන වැඩ සටහන් සීමා කිරීම සහ විදේශ ණය ආධාර වැඩ සටහන් වල සිදු වූ හිඟ මූල්‍යනය ඊට බලපාන ලදී. සමස්ත අයවැය හිඟය පාලනය කර ගැනීම උදෙසා සැලසුම් කරනු ලැබූ රාජ්‍ය

ආයෝජනයන් සීමා කිරීමට රජයන් නිරන්තරයෙන් යොමුවීම ආර්ථිකයේ දිගු කාලීන වර්ධනයට අහිතකර වේ. විශේෂයෙන්ම මෑත කාලයේදී රාජ්‍ය ආයෝජන සඳහා වෙන් කරනු ලැබූ අරමුදල් එකී අවශ්‍යතාවයන්ට වඩා අඩු මට්ටමක විය. එහෙයින් ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් කිරීමට ඉහළ ප්‍රතිලාභ ලබාදෙන රාජ්‍ය ආයෝජන සඳහා සම්පත් වෙන් කිරීමේ කඩිනම් අවශ්‍යතාවය මෙන්ම ඒ සඳහා සහනදායී විදේශීය මූල්‍යයන් සහ රාජ්‍ය ආදායම් උපයෝගී කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය නිරන්තරයෙන් අවධාරණය කෙරේ.

2002 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.7 (රුපියල් බිලියන 26.5) ක්ව පැවති රාජ්‍ය අමාත්‍යාංශ සහ දෙපාර්තමේන්තු සම්බන්ධ ප්‍රාග්ධන වත්කම් මිලදී ගැනීම, ඉදිකිරීම් සහ සංවර්ධනය වෙනුවෙන් මධ්‍යම රජය විසින් කරනු ලැබූ වියදම 2003 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2.1 (රුපියල් බිලියන 36.6) ක් විය. විශේෂයෙන්ම මේ ආයෝජනය තුළින් අධ්‍යාපන, සෞඛ්‍යය, කෘෂිකර්ම, වාරිමාර්ග සහ ග්‍රාමීය සංවර්ධන වැඩ සටහන් සඳහා වැඩි අවධාරණයක් ඇති කොට තිබේ. මූල්‍යායතන නොවන රාජ්‍ය සංස්ථා හා ආයතනයන්හි ආයෝජන වැඩසටහන් සඳහා කරනු ලැබූ පැවරුම් 2002 වසරේ පැවති ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.7 (රුපියල් බිලියන 26.6) සිට 2003 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.9 (රුපියල් බිලියන 34.2) දක්වා ඉහළ ගියේය. මේ තුළ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය (රුපියල් බිලියන 13.2), ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (රුපියල් බිලියන 5.2), ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවාහන මණ්ඩලය (රුපියල් බිලියන 7.8) සහ මහවැලි සංවර්ධන අධිකාරිය (රුපියල් බිලියන 3.0) ප්‍රධාන ආයෝජන වැඩ සටහන් ලෙස වාර්තා වේ.

2003 දී පළාත් සභාවන්හි දේශීය අරමුදල් සම්පාදනයෙන් කෙරෙන ආයෝජන කටයුතු රුපියල් බිලියන 4.2 ක් දක්වා පහළයාමක් වාර්තා විය. රාජ්‍ය අයවැය මගින් කරන ලද වෙන් කිරීම් සීමිත වීම සහ මධ්‍යම රජයේ ආදායම කැපී පෙනෙන අයුරින් අඩුවීම හේතුවෙන් ගෙන අරමුදල් සීමා කිරීම ඊට බලපාන ලදී.

වාණිජමය පදනමකින් යුත් රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්ගේ ආයෝජන වැඩසටහන් සඳහා රජයේ ඇපමත විදේශීය අරමුදල් සම්පාදනය මගින් 'ණය දීම්' වැඩ සටහන තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක විය. 2002 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.9 (රුපියල් බිලියන 13.6) ක් වූ එය 2003 වසරේදී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.7 (රුපියල් බිලියන 12.3) කට සීමා විය. පෙර පරිදිම ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (රුපියල් බිලියන 6.5) ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය (රුපියල් බිලියන 1.3) ලංකා බතිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව (රුපියල් බිලියන 3.7), සහ ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් (රුපියල් බිලියන 0.2) තව දුරටත් මෙහි ප්‍රධානතම ප්‍රතිලාභීන් විය. ණයදීම් වැඩසටහන තුළ අයවැය මගින් ඇස්තමේන්තු කළ ඉලක්කය වෙත ළඟාවීම ගිය වසරේ පැවති සියයට 95 සමඟ සැසඳීමේදී 2003 දී සියයට 92ක් විය.

කාර්යයන් අනුව වර්ගීකරණ පදනම මත ආර්ථික සේවා සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජනය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 3.3ක් වූ අතර (රුපියල් බිලියන 58.7) එය 2003 සමස්ත රාජ්‍ය ආයෝජනයෙන් සියයට 67 ක් විය. අයවැය මගින් වෙන් කර තිබූ රුපියල් බිලියන 60.6 න් සියයට 97 ක් මේ සඳහා උපයෝජනය විය. මෙම අඩුවීම සිදුවූයේ දේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයාගන්නා ව්‍යාපෘති සඳහා අරමුදල් වෙන් කිරීම සීමා කිරීම සහ විදේශීය අරමුදල් යොදා ගන්නා වැඩ සටහන් වල සිදු වූ අඩු වීමයි.

කාර්යයන් අනුව වර්ගීකරණ පදනම යටතේ ආර්ථික සේවා සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජනය තුළ ප්‍රවාහන සහ සංකීර්ණ අංශය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.1 (රුපියල් බිලියන 20.2) දක්වා වර්ධනය වීමක් 2003 වසරේ දක්නට ලැබුණි. එය සමස්ත ආර්ථික සේවා සඳහා වූ ආයෝජනයෙන් සියයට 34කි. මෙම අංශය තුළ 2003 වසරේ දී සියයට 74 ක ප්‍රමාණයකට දායක වෙමින් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය (රුපියල් බිලියන 13.2) සහ ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය (රුපියල් බිලියන 1.7) ප්‍රධාන ආයෝජකයන් බවට පත්ව ඇත. ආර්ථික සේවා අංශය තුළ සියයට 41කට දායක වූ බලශක්ති සහ ජලසම්පාදන අංශය 2003 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.4 (රුපියල් බිලියන 23.8) කට වර්ධනය වීමක් වාර්තා කරයි. මේ අනුව 2003 වසරේදී ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (රුපියල් බිලියන 11.7) සහ ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය (රුපියල් බිලියන 7.8) වශයෙන් මේ අංශය තුළ කරනු ලැබූ රාජ්‍ය ආයෝජනයෙන් සියයට 82කට හිමිකම් දරයි. එසේම ආර්ථික සේවා අංශය තුළම දැක්වෙන කෘෂි සහ වාරි අංශයේ (රුපියල් බිලියන 8.4) ධීවර කටයුතු අංශයේ (රුපියල් බිලියන 0.7) එම අංශයට කරනු ලැබූ රාජ්‍ය ආයෝජන දායකත්වය සියයට 16 කි. එසේම මේ තුළ සුපුරුදු පරිදි ප්‍රධාන අරමුදල් ලාභියා වශයෙන් මහවැලි සංවර්ධන අධිකාරිය (රුපියල් බිලියන 3) පැවතීම. එසේම අදාළ අමාත්‍යාංශය සහ දෙපාර්තමේන්තු හරහා කෘෂිකර්මාන්ත, වාරිමාර්ග සහ ධීවර කටයුතු සඳහා යොදවනු ලැබූ සෘජු රාජ්‍ය ආයෝජනය (රුපියල් බිලියන 5.5) 2003 වසර තුළ මේ අංශ තුළ කරනු ලැබූ ආයෝජනයෙන් සියයට 65 කි.

ද.දේ.නි.යෙන් පසුගිය වසරේ සියයට 1ක්ව තිබූ සමාජ සේවා සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජනය 2003 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.1ක් (රුපියල් බිලියන 19.2) දක්වා ආන්තිකව වැඩි විය. මේ වැඩිවීම අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය යන ප්‍රධාන අංශ දෙක තුළ දක්නට ලැබේ. ප්‍රධාන වශයෙන්ම පාසල් සහ රෝහල් ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම සහ ඒවායේ සේවාවන් වර්ධනය උදෙසා මෙම ආයෝජනයන් සිදු කර තිබුණි. නිවාස අංශය විශේෂයෙන්ම රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයන්ගේ, වතු නිවාස සහ නාගරික නිවාස වැඩ සටහන් සඳහා පහසුකම් සැපයීම වෙනුවෙන් රුපියල් බිලියන 3.2 ක් සපයා තිබුණි. ප්‍රජාසේවා සඳහා 2003 දී ආයෝජනය කරන මුළු වියදමෙන් (රුපියල් බිලියන 2.2) සියයට 9ක් (රුපියල් බිලියන 0.2) විවිධ ප්‍රජා සංවර්ධන වැඩසටහන් සහ ජනතාව නගාසිටුවීමේ වැඩ සටහන් මූල්‍යනය උදෙසා සමෘද්ධි අධිකාරිය වෙත ලබාදී තිබුණි.

**8.5 පළාත් සභා**

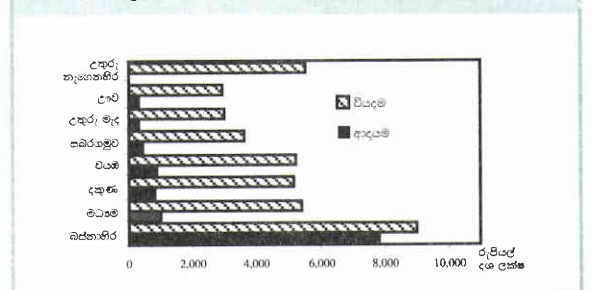
පළාත් සභාවන්හි සමස්ත අයවැය ක්‍රියාකාරීත්වය 2003 දී වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. ආදායම් රැස්කිරීම නාමිකව සියයට 24 කින් වූ වැඩි වූ අතර එය ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 0.7

**8.6 සංඛ්‍යා සටහන**  
**පළාත් සභාවල අයවැය හත්තවය**

ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ			
	2000	2001	2002	2003 (අ)
<b>මුළු ආදායම</b>	<b>7,534</b>	<b>8,674</b>	<b>9,366</b>	<b>11,625</b>
බදු ආදායම	6,478	7,539	7,952	9,968
බදු නොවන ආදායම	1,056	1,135	1,414	1,656
<b>මුළු වියදම</b>	<b>37,328</b>	<b>40,094</b>	<b>44,314</b>	<b>49,224</b>
වර්තන වියදම	28,856	33,425	38,268	39,800
ඉන් : වැටුප් හා වෙනත් ප්‍රාග්ධන වියදම්	22,199	26,169	29,993	30,582
	8,472	6,669	6,046	9,423
<b>මධ්‍යම රජයේ පැවැරුම්</b>	<b>31,543</b>	<b>30,948</b>	<b>36,499</b>	<b>37,832</b>
සාමූහික ප්‍රදාන	23,220	24,699	30,574	30,462
උපමාන පාදක ප්‍රදාන	1,323	596	1,000	607
අනුරූපිත ප්‍රදාන	665	282	307	246
පළාත් විශේෂිත සංවර්ධන ප්‍රදාන	5,523	4,208	3,405	3,332
විශේෂ යෝජනා ක්‍රම සඳහා ප්‍රදාන	812	1,163	1,213	3,184

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය : ජවදේශ කටයුතු, පළාත් සභා සහ පළාත් පාලන අමාත්‍යාංශය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

**8.7 රූප සටහන**  
**පළාත් සභාවන්හි අයවැය ක්‍රියාකාරීත්වය - 2003**



ක් විය. මෙම වැඩිවීම මගින් රටේ ආර්ථික කටයුතුවල වර්ධනය පිළිබිඹු කෙරේ. පසුගිය වසරේදී මෙන්ම වියදම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2.8 ක මට්ටමේම පවත්වා ගැනීමට හැකි විය. වර්තන වියදම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 2.3 දක්වා එනම් ප්‍රතිශතාංක 0.2 කින් අඩුවූ අතර පළාත් සභා මගින් කරන ලද ආයෝජන කටයුතු ද.දේ.නි. යෙන් 0.5 ක් දක්වා වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනාත්මක තත්ත්වය මත පළාත් සභාවන් මධ්‍යම රජය මතවන රැඳියාව අඩුවූ අතර මධ්‍යම රජයේ ප්‍රදානයන් 2002 දී පැවති ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 2.3 සිට 2003 දී සියයට 2.1 දක්වා අඩුවිය. පළාත් සභාවන්හි අයවැය ක්‍රියාකාරීත්වයේ සිදුවූ මෙම වර්ධනාත්මක තත්ත්වය මධ්‍යම රජයේ අයවැය ක්‍රියාකාරීත්වයේ ඒකාග්‍රතාවය සඳහා ද දායක වී තිබේ.

පළාත් සභා ක්‍රමයේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ පැවති ප්‍රධාන ගැටළු 2003 දීද එසේම පැවතුණි. මෙම ගැටළු අතර සම්පත් බෙදාහැරීම, හා සම්පත් රැස්කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නීතිමය ප්‍රතිපාදන නොමැතිකම, හිඟය පියවා ගැනීම සඳහා මධ්‍යම රජය කෙරෙහි ඇති දැඩි රඳා පැවැත්ම, පාලන විධි සහ විමර්ශනය පිණිස ශක්තිමත් ආයතනික ව්‍යුහයක් නොමැති වීම හේතු කොටගෙන මධ්‍යම රජය සමඟ ඇති දුර්වල සම්බන්ධතාවය ආදී කරුණු දැක්විය හැක. පළාත් සභාවන්හි කාර්යයන් නිසීමගට ගැනීමටත් ඒවා විමර්ශනයට ලක්කිරීමටත් ගතයුතු මූලික පියවරක් වශයෙන් හඳුන්වාදිය හැක්කේ මුදල් කොමිසම ශක්තිමත් කිරීම සඳහා මුදල් කොමිසන් සභා පනත නීතිගත කිරීමට කටයුතු කිරීමයි. කෙසේවුවද අනෙකුත් ගැටළු නිරාකරණය කිරීම පිණිස සමස්ත බලය බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍යවන අතර ඒවා ක්‍රියාත්මක කළ හැකි වන්නේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ගෙන එනු ලබන සංශෝධනයන් මගිනි.

**ආදායම**

2002 දී සියයට 8 කින් වැඩි වූ පළාත් සභා ආදායම හා සසඳන විට 2003 දී එය සියයට 24 කින් වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන්ම බදු ආදායමේ සියයට 25 ක වැඩිවීම හේතු කොටගෙන සිදු විය. මුද්දර බදු හා පිරිවැටුම් බදු වල ආදායම ඉහළයාම මූලික වශයෙන්ම මීට දායක වූ අතර එය මුළු ආදායමින් සියයට 71 ක් විය. තව දුරටත් ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගය ලෙස පැවතෙමින් පිරිවැටුම් බදු ආදායම සියයට 14 කින් වර්ධනය විය. ආර්ථික ක්‍රියාවලියෙහි ඇතිවූ වර්ධනය දේපොළ හුවමාරුව තුළින් පිළිබිඹු කරමින් මුද්දර බදු රැස්කිරීම සියයට 63 කින් ඉහළ ගියේය. බලපත්‍ර ගාස්තු, විකිණීම හා අයකර ගැනීම් වැනි ආදායම් මාර්ගයන්හිද තරමක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරනු ලැබීය.

පෙර පරිදිම 2003 දීද මුළු පළාත් සභා ආදායමින් සියයට 67 ක් රැස්කරමින් (රුපියල් දශලක්ෂ 7,820) බස්නාහිර පළාත් සභාව විශාලම ආදායම් රැස්කරගන්නා විය. බස්නාහිර පළාත තුළ පවතින කර්මාන්ත සහ වාණිජ කටයුතුවල ව්‍යාප්තිය සහ අධික ජනගහනය ඉහළ ආදායම් වර්ධනය මේ

සඳහා හේතුවී ඇත. මධ්‍යම පළාත, දකුණු පළාත සහ වයඹ පළාත ආදායම් රැස්කළ අනෙක් ප්‍රධාන පළාත් සභාවන් වේ. පැවති ගැටළුකාරී තත්ත්වය හේතු කොටගෙන උතුරු නැගෙනහිර පළාත් සභාවේ බදු ආදායම රැස්කිරීම මධ්‍යම රජය යටතේ පැවතුණි.

**වර්තන විශදම**

මධ්‍යම රජය මගින් පොලී වියදම හැර අනෙකුත් වර්තන වියදම් සීමා කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රතිපත්තිය, පළාත් සභාවල වර්තන වියදම් වැඩිවීම සීමාවීමට ද උපකාරී විය. ඒ අනුව පළාත් සභාවල වර්තන වියදම තාමික ලෙස ආන්තික වැඩි වීමක් සිදුවුවද ද.දේ.නි. යෙන් ප්‍රතිශතාංක 0.2 කින් අඩුවී 2003 දී ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 2.3 ක් විය. පළාත් සභාවන්හි මුළු වර්තන වියදමින් සියයට 23 ක් බස්නාහිර පළාත් සභාව මගින් සිදුකරනු ලැබීය. ඉතිරියෙන් සියයට 70 ක් පමණ මධ්‍යම, දකුණු, උතුරු නැගෙනහිර හා වයඹ පළාත් සභා විසින් දරණු ලැබීය.

ආර්ථික වර්ගීකරණය මත පදනම් ව ගණන් බලන ලද පළාත් සභාවන්හි පුද්ගල පඩිනඩි වල තාමික අගය ආන්තිකව වැඩි වූ මුත් ද.දේ.නි. යට අනුව 2003 දී ප්‍රතිශතාංක 0.2 කින් අඩුවී සියයට 1.7 විය. අළුතින් සේවකයන් බඳවා ගැනීම ප්‍රතිපත්තියක් වශයෙන් රජය අත්හිටුවා තිබීම හා අවිධිමත් වැටුප් වැඩිවීම්වලින් වැලකීම පළාත් සභාවල සේවක පඩිනඩි වියදම ඉලක්කගත මට්ටමේ තබා ගැනීමට ඉවහල් විය. අධ්‍යාපන (සියයට 69) සහ සෞඛ්‍ය (සියයට 22) අංශවල වැටුප් වියදම පළාත් සභාවල මුළු වැටුප් හා වේතන වලින් සියයට 91 ක ප්‍රමාණයක තවදුරටත් පැවතිණි. ඉතිරි ප්‍රමාණය පළාත් පරිපාලනය, ප්‍රජා සේවා සහ ආර්ථික යටිතල වැනි අංශ අතර බෙදීගොස් ඇත. වැටුප් හා වේතන නොවන ඉතිරි වර්තන වියදම, අනෙකුත් භාණ්ඩ සහ සේවා වෙනුවෙන් වැය විය.

කාර්යයන් මත පදනම්ව, වර්තන වියදම බෙදී ගිය ආකාරය අනුව පළාත් පරිපාලනය, ආර්ථික සේවා සහ සමාජ සේවා සඳහා පිළිවෙලින් රුපියල් දශලක්ෂ 3,264 ක්, රුපියල් දශලක්ෂ 1,715 ක් සහ රුපියල් දශලක්ෂ 34,821 ක් වැය වී තිබේ. සමාජ සේවා වියදම නියෝජනය කරමින් අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය යන අංශ පිළිවෙලින් රුපියල් දශලක්ෂ 21,947 සහ රුපියල් දශලක්ෂ 8,125 ක් වෙමින් එහි ප්‍රධාන වියදම් පාර්ශවයන් වශයෙන් තව දුරටත් පැවතිණි. එසේම මධ්‍යම රජයේ සහ පළාත් සභාවල මේ දෙඅංශයේ ඒකාබද්ධ වියදම් තුළ අධ්‍යාපන හා සෞඛ්‍ය වියදම පිළිවෙලින් සියයට 65 ක් සහ සියයට 45 ක් වූ අතර මේ කාර්යයන් දෙකෙහි ප්‍රධාන වියදම පළාත් සභාව විසින් සිදුකර තිබේ.

**ප්‍රාග්ධන විශදම**

පළාත් සභා විසින් 2003 වසරේ ආයෝජන කටයුතු සඳහා දරණු ලැබූ මුළු වියදම රුපියල් දශලක්ෂ 9,423 ක් (ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.5 ක්) විය. මෙය පසුගිය වසරට වඩා සියයට 56 ක වැඩි වීමකි. පළාත් සභා ආයෝජන වැඩසටහන

තුළ විදේශ සම්පත් මගින් මූල්‍යනය කෙරෙන විශේෂ ව්‍යාපෘති, පළාත් විශේෂ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති, ප්‍රාග්ධන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම් සහ ප්‍රාග්ධන පැවරුම් ඇතුළත් වේ. මේ තුළ විදේශ මූල්‍යන ව්‍යාපෘති වර්ධනය විය. උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශයේ සිදුකරන ලද හදිසි පුනරුත්ථාපන ව්‍යාපෘති, නැවත පදිංචි කරවීමේ ව්‍යාපෘති, සහ වාරි කෘෂිකර්මාන්ත ව්‍යාපෘති සහ දක්ෂිණ පළාත් මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘති මේ තුළ ඇතුළත්වේ.

මධ්‍යම රජය විසින් පළාත් විශේෂ සංවර්ධන දීමනා නිදහස් කිරීම් සීමා කිරීම හේතු කොටගෙන පළාත් විශේෂ සංවර්ධන වැඩ සටහන් සඳහා වූ වියදම සියයට 5 කින් අඩු විය. පළාත් විශේෂ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති වල ආයෝජනය මූලිකවම අධ්‍යාපන, සෞඛ්‍ය හා මාර්ග වැඩ සටහන් සඳහා යොමු කර තිබුණි.

**මධ්‍යම රජයේ පැවරුම්**

පළාත් සභා වෙත මධ්‍යම රජය මගින් කරුණු ලබන පැවරුම් වන්නේ සාමූහික ප්‍රදාන, උපමාන පාදක ප්‍රදාන, අනුරූපිත ප්‍රදාන, පළාත් විශේෂ සංවර්ධන ප්‍රදාන සහ විශේෂ ව්‍යාපෘති සඳහා වන විදේශ ප්‍රදානයන් වේ. 2002 දී පළාත් සභාවල වර්තන වියදම් සඳහා මධ්‍යම රජය විසින් ප්‍රදානය කරනු ලැබූ රුපියල් දශලක්ෂ 30,574 ක් වන සාමූහික ප්‍රදාන සමග සසඳනකළ 2003 දී පළාත් සභා මූල්‍යනය සඳහා රුපියල් දශලක්ෂ 30,462 ක් සපයා දී තිබේ. කෙසේවුවද උපමාන පාදක ප්‍රදාන රුපියල් දශලක්ෂ 607 දක්වා රුපියල්

දශලක්ෂ 393 කින් අඩුවී ඇත. එසේම ඉහත අවස්ථාවක දැක්වූ පරිදි පළාත් විශේෂ සංවර්ධන ප්‍රදානයන් ද රුපියල් දශලක්ෂ 3,332 දක්වා අඩුවීමක් සිදුව ඇත. උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශයන්හි පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ආරම්භ කිරීමත් සමඟ විදේශීය ප්‍රදානයන්ගෙන් කෙරීගෙන යන ව්‍යාපෘති රුපියල් දශලක්ෂ 3,184 දක්වා තියුණු ලෙස වර්ධනය වීමත් 2003 වසර තුළදී දැකිය හැක. පෙර වසර වලදී මෙන්ම මධ්‍යම රජයේ ආදායම් රැස්කිරීමේ ඇති වූ හිඟ බව සහ සම්පත් ප්‍රතිරෝධකයන් හේතු කොට ගෙන විවිධ ප්‍රදානයන් හරහා මූල්‍යනය කිරීම් පාලනය වීමක් සිදු වී ඇත.

**8.6 රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ**

පෞද්ගලික අංශය මගින් වඩාත් කාර්යක්ෂම ලෙස පවත්වාගෙන යා හැකි සියළුම වාණිජමය කටයුතු වලින් රාජ්‍ය අංශය ඉවත්වීම අභිමතාර්ථය බව රජයේ මධ්‍යකාලීන ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමෝපායෙහි සඳහන් කර ඇත. රජය විසින් ලබාදෙන සමහර වාණිජමය සේවාවන් පෞද්ගලික අංශය මගින් හෝ රජයේ හා පෞද්ගලික අංශයේ ඒකාබද්ධවීම මගින් වඩාත් කාර්යක්ෂම ලෙස සැපයිය හැක. 2003 වර්ෂයේ පෞද්ගලිකරණ වැඩසටහන මෙම පුළුල් අරමුණු අත්පත් කර ගත හැකි ආකාරයට නිර්මාණය විය. රජය විසින් අයවැය මගින් පෞද්ගලිකරණ වැඩසටහන යටතේ රුපියල් බිලියන 13.5 ක් අපේක්ෂා කරන ලදී. 2003 දෙසැම්බර් අවසානයේ දී පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් රුපියල් බිලියන 10.5ක් (ලංකා බණිජ තෙල් සංස්ථාවේ ඉන්ධන පිරවුම්හල් 100 සහ පොදුවේ භාවිතා

**8.7 තංඛනා සටහන  
පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් - 2003**

ව්‍යවසායන්ගේ නම	පෞද්ගලිකරණය කරන ලද ප්‍රතිශතය	පෞද්ගලිකරණය කරන ලද ක්‍රමය	පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් (රු දශ ලක්ෂ) (අ)		
			දේශීය	විදේශීය	එකතුව
ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව	100.0	ටෙන්ඩර් කිරීමෙන්	6,050.0	-	6,050.0
ලංකා බණිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව (අ)	33.0	ශ්‍රී ලංකා රජයේ ආරාධනයෙන්	-	2,896.7	2,896.7
ජාතික සංවර්ධන බැංකුව	2.5	කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ	594.7	-	594.7
එන් ඩී බී බැංකුව	7.2	කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ	32.7	-	32.7
සහෝස සිල්ලර සමාගම	40.0	ගිවිස ගැනීමෙන්	680.0	-	680.0
තාජ ලංකා හෝටල්	2.7	කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ	59.7	-	59.7
ගලඩාඞි හෝටලය	0.2	කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ	4.4	-	4.4
කොළඹ ජාත්‍යන්තර පාසල	39.0	ගිවිස ගැනීමෙන්	69.0	-	69.0
ආහාර දෙපාර්තමේන්තුවේ මුළුතැන්ගෙය හා බෙකරිය		ටෙන්ඩර් කිරීමෙන්	2.0	-	2.0
වැවිලි සමාගම්					
සීමාසහිත සුගන්දන වැවිලි සමාගම	8.2	කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ	55.5	-	55.5
සීමාසහිත උඩපුස්සැල්ලාව වැවිලි සමාගම	9.2		17.9	-	17.9
සීමාසහිත වටවල වැවිලි සමාගම	0.2		0.1	-	0.1
සීමාසහිත නමුණුකුල වැවිලි සමාගම	0.04		0.1	-	0.1
සීමාසහිත කහවත්ත වැවිලි සමාගම	7.6		24.4	-	24.4
<b>එකතුව</b>			<b>7,590.6</b>	<b>2,896.7</b>	<b>10,487.3</b>

මූලාශ්‍රය : රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන්

(අ) කොළඹ කොටස් හුවමාරුවට කොමිස් මුදල් ගෙවීම් සහ අනෙකුත් ගාස්තු අදාළ ගෙවීමෙන් පසුව ලද ශුද්ධ පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් පමණක් රජයේ ගිණුම්වල පිළිබිඹු වේ.  
 (ආ) 2004 ජනවාරි මාසයේදී සියළු ගෙවීම් සම්පූර්ණ කිරීමත් සමඟ බණිජ තෙල් පිරවුම් හල් 100 ක් සහ ලංකා බණිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව අයත් පොදුවේ පරිහරණය කළ හැකි පහසුකම් වලින් තුනෙන් එකක් පෞද්ගලිකරණයෙන් ලද මුළු මුදල රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,340.8 ක් (එජ.දො. දශ ලක්ෂ 75) ක් විය.

කළහැකි වත්කම්න් තුනෙන් එකක පංඉවත් ඉන්දියානු තෙල් සමාගමට ඇවර කිරීම තුළින් 2004 ජනවාරි මස ලැබුණු අවසන් ගෙවීම ද ඇතුළත් වූයේ නම් මුළු පෞද්ගලීකරණ ලැබීම් රුපියල් බිලියන 14.9 ක් විය.

2002 අයවැය මගින් ප්‍රකාශ කළ ඛණිත තෙල් අංශය ලිහිල් කරණය කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කිරීමට රජය විසින් පියවර කිහිපයක් ගනු ලැබිණ. ඛණිත තෙල් නිෂ්පාදනය සඳහා ස්වයංක්‍රීයව මිල නියම කෙරෙන සමීකරණයක් හඳුන්වාදීම, නැව් සඳහා ඉන්ධන සැපයීමේ කටයුතු පෞද්ගලීකරණය කිරීම සහ පෞද්ගලීක අංශයට ඛණිත තෙල් වෙළඳපොළට අවතීර්ණ විය හැකි පරිදි 2002 අංක 33 දරණ ඛණිත තෙල් නිෂ්පාදන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත නීතිගත කිරීම යනාදිය එම පියවරයන් වේ. 2003 වර්ෂයේදී දෙවන විකුණුම්කරුවකු ලෙස ඉන්දියානු තෙල් සමාගම ඛණිත තෙල් අංශයට අවතීර්ණ විය. ඉන්දියානු තෙල් සමාගමේ දේශීය ගැණුම්කරු වූ ලංකා-ඉන්දීය තෙල් සමාගමට ලංකා ඛණිත තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට අයත් ඉන්ධන පිරවුම්හල් 100 සහ පොදුවේ භාවිතා කළ හැකි වත්කම්න් තුනෙන් එකක පංඉව එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 75කට විකුණන ලදී. මෙහි අවසන් ගිවිසුමට 2003 දෙසැම්බර් මස අත්සන් කරන ලද අතර ගනුදෙනුවෙන් කොටසක් වූ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 30 (2003 පෙබරවාරි මස ගෙවන ලද එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 2ක අත්තිකාරම් ගෙවීම ද ඇතුළුව) ක් 2003 දෙසැම්බර් මස ලැබිණි. ඉතිරි එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 45, 2004 ජනවාරි මස ලැබිණි. ඛණිත තෙල් ගබඩාකිරීමේ පහසුකම් දියුණු කිරීමේ දීර්ඝ කාලීන වැඩපිළිවෙලකි කොටසක් ලෙස චීන වරායේ පිහිටා ඇති ඛණිත තෙල් රැස්කර තබාගන්නා ගබඩාව වර්ෂයකට එ.ජ. ඩොලර් 100,000 ක් ලෙස වසර 35ක බද්දකට ලංකා-ඉන්දියානු තෙල් සමාගමට පවරන ලදී. ඛණිත තෙල් වෙළඳපොළට ඇතුළත්වන තුන්වන ගැණුම්කරු 2004 දී ඇතුළත්වීමට අපේක්ෂිතයි. ඒ සඳහා සුදුසුකම් ඇති ආයෝජකයන් ලැයිස්තුගත කර ඇති අතර ඔවුන් සිය ලත්සු සහ තාක්ෂණික යෝජනා ඇගයීම පිණිස තාක්ෂණික ඇගයුම් කමිටුවට සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් පත් කර තිබෙන කමිටුවට ඉදිරිපත් කර ඇත.

2003 වර්ෂයේ අවසන් කළ අනෙක් ප්‍රධාන පෞද්ගලීකරණ ගනුදෙනුව වන්නේ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව අලෙවි කිරීමයි. රජයට අයත් රක්ෂණ සමාගම්හි ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණයන් 2001 වර්ෂයේ දී ආරම්භ කරන ලදී. ඒ අනුව ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව 2001 සහ 2002 වර්ෂවලදී ගනුදෙනු දෙකක් ලෙස අලෙවි කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව පෞද්ගලීකරණය කිරීමේ වැඩ පිළිවෙල 2001 දී ආරම්භකළ අතර 2003 අප්‍රේල් මස අවසන් කරන ලදී. පූර්ණ රජයේ අයිතිය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාවේ කොටස්වලින් සියයට 90ක් පෞද්ගලීක පොකුරු සමාගමකට අලෙවි කරන ලදී. ඉතිරි සියයට 10ක් වූ කොටස් සේවකයින් අතර බෙදාදෙන ලදී. මෙම පෞද්ගලීකරණ ගනුදෙනුවෙන් රුපියල් බිලියන 6ක ආදායමක් ලැබුණි. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව

පෞද්ගලීකරණය කිරීමත් සමගම රජය රක්ෂණ ක්ෂේත්‍රයෙන් සම්පූර්ණයෙන්ම පාහේ ඉවත් වී තිබේ.

වැවිලි සමාගම් හි රජය සතු සුළු කොටස් හිමිකම් විකිණීම තවදුරටත් 2003 වර්ෂයේ දී ද සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව හඳුනාගන්නා වැවිලි සමාගම (සියයට 8.2ක කොටස් ප්‍රමාණය රුපියල් දශලක්ෂ 32.7කට), උඩුපුස්සැල්ලාව වැවිලි සමාගම (සියයට 9.2ක කොටස් ප්‍රමාණයක් රුපියල් දශලක්ෂ 17.9කට), කහවත්ත වැවිලි සමාගම (සියයට 7.6ක කොටස් ප්‍රමාණයක් රුපියල් දශලක්ෂ 24.4කට) නමුණුකල වැවිලි සමාගම සහ වටවල වැවිලි සමාගම යනාදියෙහි කොටස් 2003 වර්ෂය තුළදී කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළේ දී අලෙවි කරන ලදී.

සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාව ණය බරින් නිදහස් කරවීමට සහ එයින් සපයන සේවාවන් දියුණු කිරීම සඳහා පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩපිළිවෙලක් හඳුන්වා දුනි. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන යටතේ සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාව බැංකු අංශයෙන් ලබාගෙන ඇති ණය පියවීම සඳහා රුපියල් බිලියන 4.4ක වටිනාකමින් යුත් රජයේ සුරැකුම්පත් නිකුත් කරන ලදී. ඒ සඳහා සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාවට අයත් දේපලවල අයිතිය සහ සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාවේ උප ආයතනයක් වන සනොස සිල්ලර වෙළෙඳ සමාගමේ සියයට 40කට කොටස් සහ එහි පරිපාලනය, 2003 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 680කට පෞද්ගලීක සමාගමක් වෙත පවරන ලදී.

ජාතික සංවර්ධන බැංකුව, කොළඹ ජාත්‍යන්තර පාසල, ටාජ් හෝටලය, ගලදාරි හෝටලය සහ ආහාර දෙපාර්තමේන්තුවේ බේකරිය යනාදියෙහි රජය සතු කොටස් අලෙවි කරන ලදී. ජාතික සංවර්ධන බැංකුවේ රජය සතුව පැවති සම්පූර්ණ කොටස් ප්‍රමාණය, එනම් කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 2.5, රුපියල් මිලියන 595කට කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළේ දී අලෙවි කරන ලදී. එන්.ඩී.බී. බැංකුවේ රජය සතු කොටස් වලින් රුපියල් දශලක්ෂ 32.7 ක් වටිනා කොටස් 2003 වර්ෂයේ දී අලෙවි කරන ලදී. කොළඹ ජාත්‍යන්තර පාසලේ, රජය සතු සියයට 39ක කොටස් ප්‍රමාණයක් රුපියල් දශලක්ෂ 86.7කට සීකෝ ප්‍රොජෙක්ට්ස් සමාගමට අලෙවි කරන ලදී. මෙයින් මුළු කොටස් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 10ක් එනම් රුපියල් දශලක්ෂ 17.7, මෙම පාසලේ කොටස් විශාල ප්‍රමාණයක් පළමුවරට අලෙවිකළ 1993 නොවැම්බර් මාසයේ සේවයේ සිටි සේවකයින් අතර බෙදා දෙන ලදී. ඉතිරි රුපියල් දශලක්ෂ 69 අයවැය මූල්‍යනය සඳහා ලැබුණු ලැබීමය. ටාජ් හෝටලයේ රජය සතු ඉතිරි කොටස් ප්‍රමාණය වූ කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 2.7, ක් රුපියල් දශලක්ෂ 59.7කටද, ගලදාරි හෝටලයේ සුළු කොටස් ප්‍රමාණයක් වූ කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 0.2ක්, රුපියල් දශලක්ෂ 4.4කට කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළේ අලෙවි කරන ලදී. ආහාර දෙපාර්තමේන්තුවේ බේකරිය සතු වත්කම් රුපියල් දශලක්ෂ 1.9 කට 2003 දී අලෙවි කරන ලදී.

2003 වර්ෂයට ප්‍රථම ආරම්භකළ රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් කිහිපයක් ඇවර කිරීමේ ක්‍රියාවලිය 2003 දී අවසන් කරන

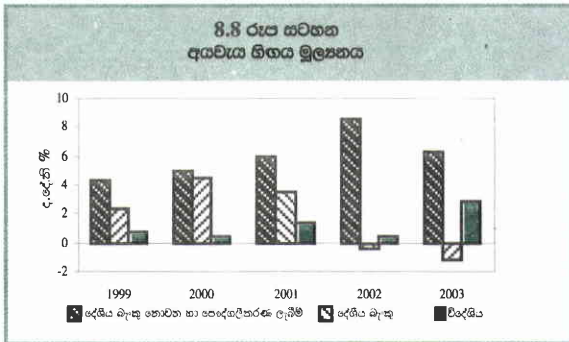


ලදී එසේම වසාදැමිය යුතු යැයි හඳුනාගත් රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් කිහිපයක් ද විය. ජනතා පොහොර සමාගම, ශ්‍රී ලංකා රබර් නිෂ්පාදන සහ අපනයන සමාගම, ශ්‍රී ලංකා සාගිනි නිවීමේ ව්‍යාපාරය, ශ්‍රී ලංකා සමුපකාර කළමනාකරණ ආයතනය, කෘෂිකර්ම සංවර්ධන අධිකාරිය, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩලය, ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී පුහුණු ආයතනය, කොළඹ ඇසුරුම් නිෂ්පාදන සහ සී/ස ශ්‍රී ලංකා සීනි සමාගම එම ආයතන වේ.

රජය විසින් ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ යුතු රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් රාශියක් හඳුනා ගනු ලැබීය. උක් පර්යේෂණ ආයතනය සහ ශ්‍රී ලංකා සිමෙන්ති සංස්ථාව 2004 දී විකිණීම සඳහා ලැයිස්තුගත කරනු ලැබීය. රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව, සී/ස ජාතික කඩදාසි සමාගම, රාජ්‍ය ඖෂධ නිෂ්පාදන සමාගම, රාජ්‍ය ඉංජිනේරු සංස්ථාව, ජාතික පශුසම්පත් මණ්ඩලය සතු ගොවිපල 4 ක් සහ කහටගහ මිනිත්තු ආයතනය යන ආයතන පෞද්ගලිකරණය කිරීම පිණිස අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලැබී තිබුණි. පොකුරු බස් සමාගම 13 සහ ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් හි සහ සී/ස ෂෙල් ගෑස් ලංකා හි ඉතිරි කොටස් ආදිය ද පෞද්ගලිකරණය පිණිස ලැයිස්තු ගත වී තිබේ.

**8.7 අයවැය ගිණය මූලපත්‍ර**

2003 දී අයවැයෙහි මුළු සම්පත් පරතරය දැදෙනි. හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 8 (රුපියල් බිලියන 141) දක්වා අඩුවිය. සත්‍ය සම්පත් පරතරය මුල් ඇස්තමේන්තුව වූ දැදෙනියෙන් සියයට 7.5 (රුපියල් බිලියන 134) ඉක්මවා ගිය ද එය 2002 සම්පත් පරතරයට (දැදෙනියෙන් සියයට 8.9) වඩා ප්‍රතිශතාංක 0.9 ක අඩුවීමකි. සම්පත් පරතරය මූල්‍යනය කිරීමේදී විදේශීය මූල්‍යන්ගෙන් ලද ශුද්ධ සම්පත් ප්‍රමාණය (ණය හා ප්‍රදාන) දැදෙනියෙන් සියයට 2.9ක් (රුපියල් බිලියන 51)ක් විය. අයවැය කටයුතු මූල්‍යනය සඳහා ලද මුළු පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් ප්‍රමාණය දැදෙනියෙන් සියයට 0.6ක් (රුපියල් බිලියන 10.2)ක් විය. විදේශීය සම්පත් සහ පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් සාපේක්ෂ ලෙස ඉහළයෑම මෙන්ම වර්ෂය තුළදී මුළු සම්පත් පරතරය අඩුවීම 2003 දී දේශීය වෙළෙඳපොළින් ණය ලබාගැනීම අඩුවීමට හේතුවිය. දේශීය වෙළෙඳපොළින් ලබාගත් සම්පත් ප්‍රමාණය පසුගිය වර්ෂයේ දී දැදෙනිහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 8.0 ක (රුපියල් බිලියන 126.4) සිට 2003 දී දැදෙනියෙන් සියයට 4.5 (රුපියල් බිලියන 79.7) දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවිය. මෙය දේශීය



මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ මත පැවති පීඩනය අඩුකිරීමට හේතුවූ අතර එමගින් දේශීය වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතය අඩු කිරීමට හා පෞද්ගලික ආයෝජනය සඳහා පවතින සම්පත් ප්‍රමාණය වැඩි කිරීමට ද උපකාරී විය.

රජයේ ණය ලබාගැනීමේ ක්‍රමෝපාය තුළ වෙළෙඳපොළ වෙත නැඹුරු වූ ණය උපකරණ කෙරෙහි වැඩි රැඳියාවක් දැකිය හැකිවිය. ඒ අනුව, දේශීය වෙළෙඳපොළින් ලබාගත් සම්පූර්ණ ණය ප්‍රමාණයම වෙළෙඳපොළ වෙත යොමු වූ ණය උපකරණයන් මගින් ලබාගන්නා ලදී. සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු වල සිදු වූ වැඩිදියුණු වීම සමග මුළු ශුද්ධ ණය ගැනීම් රජයේ මුළු වියදමෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගණනය කරන ණය මත වූ රැඳියාව 2002 දී රජයේ මුළු වියදමින් සියයට 32 වූ අතර 2003 දී සියයට 29 දක්වා පහත වැටුණි. අයවැය හිඟය අඩුවීම, වෙළෙඳපොළ උවදුරුකරාදියෙහි ඇති වූ යහපත් තත්ත්වය හා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතිකයන් (ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකයන්) අඩු කිරීම යනාදියෙහි සමස්ත බලපෑම 2003 දී රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වන පොලී අනුපාතිකයන් කැපී පෙනෙන ලෙස අඩුවීමට හේතුවිය. රජය බැංකු අංශය වෙත පැවති ණය ආපසු ගෙවීම හේතුවෙන් බැංකු සතුව පවතින මුදල් රජය මගින් ලබාගැනීම නිසා පෞද්ගලික ආයෝජනයට වන අහිතකර බලපෑම අඩු වූ අතර මුදල් වර්ධනය මත පැවති ප්‍රසාරණාත්මක පීඩනය ද අඩුවිය.

**දේශීය ණය ගැනීම්**

වෙළෙඳපොළ මත පදනම් වූ ණය ලබාගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය හා වෙළෙඳපොළ මත පදනම් නොවූ ණය නොගය අඩුකිරීමේ රජයේ ප්‍රතිපත්තිය 2003 දී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. ඒ අනුව 2003 දී රුපියල් බිලියන 39.3ක රුපියල් ණය ආපසු ගෙවන ලද අතර 2002 දී ආපසු ගෙවන ලද ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 5ක් විය. ආපසු ගෙවීම යම් නිශ්චිත කාලයකට පසුව නමුත් සම්පූර්ණ පරිණතවීමේ දිනයට කලින් ගෙවීම සිදුකළ හැකි රුපියල් ණය (Optional Rupee loans) නිකුත් කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය ද අඛණ්ඩව අනුගමනය කළ අතර එතුළින් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික පහත වැටී ඇති අවස්ථාවක එම ණය ආපසු

**8.8 සංඛ්‍යා සටහන**  
**දේශීය මූල්‍යනය**

ශීර්ෂය	රුපියල් බිලියන			
	2000	2001	2002	2003
<b>ණය උපකරණ අනුව</b>	<b>118.5</b>	<b>123.6</b>	<b>126.4</b>	<b>79.7</b>
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	90.6	21.0	109.0	137.1
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	6.1	30.0	39.8	14.9
රුපියල් ණය	1.8	28.9	-5.1	-39.3
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	-	14.6	8.8	-15.2
මහ බැංකු තාවකාලික අත්තිකාරම්	4.2	3.0	0.9	0.2
අනෙකුත්	15.8	26.1	-27.1	-18.1
<b>මූල්‍ය අනුව</b>	<b>118.5</b>	<b>123.6</b>	<b>126.4</b>	<b>79.7</b>
බැංකු	56.5	48.6	-4.8	-20.9
බැංකු නොවන	62.0	75.0	131.2	100.7

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ගෙවීමේ හැකියාව රජයට හිමිවේ. 2003 දී විවිධ පොලී අනුපාතිකයන් සහිතව පරිණතකාලය වර්ෂ 2-6 දක්වා වන රුපියල් බිලියන 48.1ක් වටිනා රුපියල් ණය වෙළෙඳපොළට නිකුත් කෙරිණි. වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාත කැපී පෙනෙන ලෙස පහත වැටීම නිසා රුපියල් ණය සඳහා වූ පොලී අනුපාතික ද ක්‍රමිකව පහත වැටුණි. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව, සේවක භාරකාර අරමුදල හා රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල වැනි ආයතනිකමය ආයෝජකයන් රුපියල් ණය වැඩසටහන කළ ප්‍රධාන ආයෝජකයන් ලෙස දිගටම කටයුතු කළ අතර 2003 දී මවුන්ගේ ආයෝජන ප්‍රමාණය රුපියල් ණය වැඩසටහනෙහි මුළු ආයෝජනයෙන් සියයට 93ක් විය.

2003 දී රජයේ ණය ප්‍රතිපත්තිය සකස්වූයේ මධ්‍ය හා දිගුකාලීන පරිණතකාලයක් සහිත වෙළෙඳපොළ වෙත නැඹුරු වූ ණය උපකරණ තුළින් සම්පත් රැස් කිරීමට ය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර තුළින් ලබාගත් ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය 2002 දී රුපියල් බිලියන 109 සිට 2003 දී රුපියල් බිලියන 137 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිවිය. පසුගිය වර්ෂයේ දී මෙන්ම අඩු පොලියක් සහිත ණය ලබාගෙන වැඩි පොලියකින් යුත් ණය ආපසු ගෙවීම 2003 දී ද අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. වර්ෂය තුළදී නියමිත පරිණත කාලයට පෙර ආපසු ගෙවිය හැකි රුපියල් බිලියන 33ක් වටිනා රුපියල් ණය ආපසු ගෙවන ලද අතර ප්‍රධාන වශයෙන් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මගින් අඩුපොලියට ලබා ගත් දේශීය ණය ගැනීම් යොදාගෙන රුපියල් බිලියන 12ක් වටිනා ආනයන බිල්පත් ද පියවන ලදී.

2003 දී නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලට අදාළ පරිණත කාලය වසර 2-20 දක්වා වූ අතර අදාළ බරතබන ලද ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 6.65 හා සියයට 10.89 අතර විය. වෙළෙඳපොළ තුළ ද්‍රවශීලතාවය යහපත් බවට පත්වීම හේතුවෙන් බරතබන ලද ඵලදා අනුපාතිකය හා කුපන් පොලී අනුපාතිකය අතර පැවති පරාසය පටු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වැඩ සටහනෙහි මුහුණත අගය (face value) සහ පොත් අගය (book value) අතර වෙනස මුළු දළ ලැබීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 2.4 දක්වා කැපීපෙනෙන ලෙස අඩු විය. 2002 දී මෙය හා 2001 දී පිළිවෙලින් සියයට 7.5ක් හා සියයට 8.5ක් විය. ආයතනික ආයෝජකයන් ද ඇතුළුව දේශීය බැංකු නොවන අංශය 2003 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වල ප්‍රධාන ආයෝජකයන් ලෙස අඛණ්ඩව කටයුතු කළේය. මේ අතර භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වැඩසටහන මගින් ලබාගත් මුළු ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 14.9ක් විය.

2003 දී බැංකු ක්‍රමය මත පැවති රජයේ වගකීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 21කින් අඩු වූ අතර 2002 දී මෙම අඩුවීම රුපියල් බිලියන 4.8ක් පමණක් විය. දේශීය බැංකු නොවන අංශය සතුව අවශ්‍යතරම් සම්පත් පැවතීම, රජයේ ණය ලබාගැනීමේ අවශ්‍යතාවය අඩුවීම හා ආර්ථිකයේ සමස්ත වැඩිදියුණුවීම මෙම අඩුවීමට බලපෑ ප්‍රධාන සාධකයන් විය.

බැංකු අංශය විසින් රජයට ලබාදෙන ලද ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය අඩුවීම, මහබැංකුව වෙත පැවති වගකීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 29කින් අඩුවීම හා වාණිජ බැංකු වෙත වන වගකීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 8කින් වැඩිවීම යන දෙකෙහි ශුද්ධ ප්‍රතිඵලයක් විය.

මහබැංකුව වෙත පැවති රජයේ වගකීම් ප්‍රමාණය අඩුවීම මහබැංකුව සතුව පැවති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය අඩුවීම (රුපියල් බිලියන 28.4), තාවකාලික අත්තිකාරම් වල සිදු වූ ආන්තික වැඩිවීම (රුපියල් බිලියන 0.2) හා මහ බැංකුව තුළ පැවති රජයේ තැන්පතු වැඩිවීම (රුපියල් බිලියන 0.4) යනාදිය තුළින් පිළිබිඹු විය. වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගත් ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණයෙහි වැඩිවීම (රුපියල් බිලියන 7.7) රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය වැඩිවීම හා වාණිජ බැංකු වෙත පැවති අනෙකුත් වගකීම් අඩුවීම යනාදියෙහි ශුද්ධ ප්‍රතිඵලයක් විය. වාණිජ බැංකු විසින් 2003 දී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වල කරන ලද ආයෝජනය පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 15.7ක් හා රුපියල් බිලියන 25.1ක් විය. 2003 දී රජය වාණිජ බැංකු වෙතින් ලබාගත් අයිරා ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 1.7කින් අඩු වූ අතර වාණිජ බැංකුවල දේශීය ඒකක වෙත පැවති නොපිය වූ ආනයන බිල්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 12.6කින් අඩුවිය. 2003 දී රුපියල් බිලියන 0.2ක් වටිනා පරිපාලන ණය ආපසු ගෙවන ලද අතර 2002 දී ආපසු ගෙවන ලද පරිපාලන ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 0.8ක් විය.

**විදේශීය ණය ගැනීම**

2003 දී රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු මූල්‍යනය සඳහා විදේශීය මූල්‍යන්ගෙන් ලත් සහනදායී අරමුදල් උපයෝජනය කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ ගියේය. 2002 දී විදේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයන ව්‍යාපෘතිවල ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා කමිටුවක් පත් කරන ලදී. එම කමිටුව වෙත 2003 දී ලබාගත යුතු වන ලෙස එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1ක ඉලක්කයක් ලබාදෙනු ලැබීය. අයවැය කටයුතු සඳහා එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 995ක ප්‍රමාණයක් (රුපියල් බිලියන 96) ලබාගැනීමට රජයට හැකිවිය. මෙම මුළු ප්‍රමාණයෙන් දළ විදේශීය ණය ලබාගැනීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 88 ක් (එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 912) ක් විය. ජපානයේ NEXI ආයතනය වෙතින් ලබාගත් එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 100 (රුපියල් බිලියන 9.5)ක ණය මුදල සහ බහුපාර්ශවීය හා ද්විපාර්ශවීය ණය ලබාදෙන්නන් විසින් ලබාදෙන ලද එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 344ක් (රුපියල් බිලියන 33)ක් වූ සහනදායී වැඩසටහන් ණය ද ඇතුළත් විය.

අතීතයේ දී ආරක්ෂක කටයුතුවලට අදාළව සිදු කරන ලද ආනයන හා සම්බන්ධ රුපියල් බිලියන 9 ක කල්දමන ලද ගෙවීම් (deferred payments) ඇතුළත්ව මුළු විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 34.4ක් විය. ඒ අනුව, මධ්‍යම රජයේ අයවැය කටයුතු සඳහා විදේශීය මූල්‍යන්ගෙන් යොදා ගන්නා ලද ශුද්ධ ණය ගැනීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 43.1 ක් වූ අතර පසුගිය වර්ෂයේ වූ රුපියල්

බිලියන 2 සමග සසඳන විට මෙය කැපී පෙනෙන වැඩිවීමක් විය. විදේශීය මූල්‍යන්ගෙන් ලබාගත හැකිව පවතින ණය මුදල් උපයෝජනය ඉහළ යෑම මෙසේ විදේශ ණය ලබාගැනීම් වැඩිවීමට හේතුවිය. යම් වර්ෂයක මුළු ණය ලබාගැනීම් ප්‍රමාණය ලබාදීමට කැමැත්ත පළ කර ඇති එහෙත් මෙතෙක් ලබාගෙන නොමැති මුළු ප්‍රමාණයෙහි අනුපාතයක් ලෙස ගණනය කරනු ලබන විදේශ ණය උපයෝජන අනුපාතය පසුගිය වර්ෂයේ දී පැවති සියයට 14 ට සාපේක්ෂව 2003 දී සියයට 20 දක්වා වැඩි විය.

**විදේශ ප්‍රදාන**

2003 දී අයවැය කටයුතු සඳහා ලද විදේශ ප්‍රදාන ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 7.9ක් විය. නිරපේක්ෂ වශයෙන් ගත්කල පසුගිය වර්ෂවල පැවති අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවය සමග සැසඳීමේදී මෙය වර්ධනයක් පිළිබිඹු කරයි. ද.දේ.නි.හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සැලකූ විට විදේශ ප්‍රදාන ප්‍රමාණය පසුගිය වර්ෂයේ පැවති සියයට 0.4 සිට 2003 දී සියයට 0.5 දක්වා වැඩිවිය. ජපානය, නෙදර්ලන්තය හා ජර්මනිය යන රජයන් ප්‍රමුඛතම ප්‍රදාන ලබාදෙන්නන් ලෙස අඛණ්ඩව කටයුතු කරන ලදී.

**8.8 රාජ්‍ය ණය**

මෑත කාලය හා සැසඳීමේදී රාජ්‍ය ණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට දරන අනුපාතය ඉහළයෑමේ වේගය අඩුවීමක් 2003 වර්ෂයේදී දක්නට ලැබුණි. 2002 දී ද.දේ.නි.හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 105.4 ක් වූ මුළු රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය 2003 දී සියයට 105.9 ක් දක්වා ආන්තිකව වැඩිවිය. නිරපේක්ෂ වශයෙන් රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය 2003 දී රුපියල් බිලියන 1,864 දක්වා සියයට 12 කින් වැඩි වූ අතර 2002 දී එය රුපියල් බිලියන 1,670ක් විය. රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය අඩුකර ගැනීම රජයේ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයෙහි සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතෙහි ප්‍රමුඛතාවය ලබාදිය යුතු අංශයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. වැඩිවන රාජ්‍ය ණය බර අඩුකර ගැනීමේ අරමුණින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ශක්තිමත් කිරීමේ කටයුතු කරගෙන යනු ලබන අතර එම ක්‍රියාවලිය සඳහා සහයෝගය ලබාදීමේ අරමුණින් රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය ශක්තිමත් කරමින් පවතී. ප්‍රධාන විදේශීය මුදල් වර්ග වලට සාපේක්ෂව විශේෂයෙන් වර්ෂය අගභාගයේදී රුපියල අවප්‍රමාණය වීම සහ ශුද්ධ ණය ගැනීම් ප්‍රමාණයෙහි ඇතිවූ වැඩිවීම හේතුවෙන් 2003 නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය වැඩිවිය.

2003 දී ණය/ද.දේ.නි. අනුපාතය තීරණය කරනු ලබන ප්‍රධාන සාධක එනම් ප්‍රාථමික අයවැය හිඟය සහ නාමික පොලී අනුපාතික 2002ට සාපේක්ෂව කැපීපෙනෙන ලෙස පහත මට්ටමක පැවතුනි. පහත වැටුණු පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් ණය වැඩිවීමේ ක්‍රියාවලිය පාලනය කර ගැනීමට හැකිවූ අතර රජයේ දේශීය ණය/ද.දේ.නි. අනුපාතය යම්තාක් දුරකට අඩුකරගත හැකි විය. මෑත වර්ෂවලදී මෙන්ම 2003 දී ද විනිමය අනුපාතයෙහි ඇතිවූ විචලනය විදේශීය ණය

**8.9 සංඛ්‍යා සටහන**  
**නොපිය වූ රාජ්‍ය ණය (වර්ෂය අවසානයට)**

ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ			
	2000	2001	2002	2003
<b>මුළු විදේශ ණය (අ)</b>	<b>676,660</b>	<b>815,965</b>	<b>948,386</b>	<b>1,019,969</b>
නෙට්කාලීන	208,017	278,624	259,205	249,621
මැදි හා දිගුකාලීන	468,643	537,341	689,181	770,348
<b>ණය උපකරණ අනුව</b>	<b>676,660</b>	<b>815,965</b>	<b>948,386</b>	<b>1,019,969</b>
රුපියල් සුරැකුම්පත්	263,888	292,813	287,701	248,414
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	134,996	170,995	210,995	219,295
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	204,124	229,174	347,128	483,107
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර වෙනත්	-	14,749	24,177	8,816
	73,652	108,234	78,385	60,337
<b>ආයතන අනුව</b>	<b>676,660</b>	<b>815,965</b>	<b>948,386</b>	<b>1,019,969</b>
බැංකු	199,030	256,808	248,743	228,411
මහ බැංකුව	97,778	92,871	76,342	44,587
වාණිජ බැංකු(ආ)	101,252	163,937	171,901	183,824
නිදන් අරමුදල්	100	100	100	100
බැංකු නොවන	477,530	559,057	700,043	791,459
ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව	87,263	95,976	116,632	138,939
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	211,742	245,028	283,655	323,182
වෙනත්	178,525	218,053	299,756	329,338
<b>මුළු විදේශීය ණය</b>	<b>542,040</b>	<b>636,741</b>	<b>721,956</b>	<b>843,882</b>
ව්‍යාපෘති ණය	477,845	542,942	640,354	769,559
ව්‍යාපෘති නොවන ණය	64,195	93,799	81,602	74,323
<b>ආයතන අනුව</b>	<b>542,040</b>	<b>636,741</b>	<b>721,956</b>	<b>843,882</b>
සහනදායී ණය	535,129	603,571	702,369	822,839
සහනදායී නොවන ණය	6,911	33,170	19,588	21,043
<b>ව්‍යවහාර මුදල් අනුව</b>	<b>542,040</b>	<b>636,741</b>	<b>721,956</b>	<b>843,882</b>
විගැහි	214,471	249,852	297,848	359,844
එක්සත් ජනපද ඩොලර්	98,130	137,401	128,952	134,538
යෙන්	172,932	185,079	218,921	260,706
ඩොයිෂ් මාර්ක් (ආ)	28,484	33,101	53,606	63,500
වෙනත්	28,023	31,308	22,630	25,294
<b>විදේශීය සැපයුම්කරුවන්ගේ ණය</b>	<b>217</b>	<b>269</b>	<b>෧,෩෨෦</b>	<b>෧,෩෨෦</b>
<b>නොපියවූ මුළු රාජ්‍ය ණය</b>	<b>1,218,700</b>	<b>1,452,706</b>	<b>1,670,341</b>	<b>1,863,851</b>
නිදන් අරමුදල් අත්හළ පසුව				
නොපියවූ මුළු රාජ්‍ය ණය	1,218,600	1,452,606	1,670,241	1,863,751
<b>සටහන : විනිමය අනුපාතයේ</b>				
විචලනය	24,104	48,844	74,044	67,691

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

- (අ) 1993 දී සහ 1996 දී නිකුත් කරන ලද පිළිවෙලින් රු.දශලක්ෂ 24,088 සහ රු.දශලක්ෂ 23,873 ක් වූ දිගුකාලීන බැඳුම්කර ඇතුළත්ය. එහෙත් 2003 නොවැම්බර් මස සංකෘත. වෙනුවෙන් වාණිජ බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලද රු.දශලක්ෂ 4,397 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඇතුළත් නොවේ.
- (ආ) විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයන්ගෙන් (FCBU's) ලබාගත් නොපියවූ ණය 2000 අවසානයට රු.දශලක්ෂ 12,820 ක්ද, 2001 අවසානයේ රු.දශලක්ෂ 29,462 ක්ද, 2002 අවසානයේදී රු.දශලක්ෂ 29,570 ක් ද සහ 2003 අවසානයට රු.දශලක්ෂ 29,406 ක් ද ඇතුළත්ය.
- (ඇ) 2002 වසරේ ජනවාරියේ සිට ඩොයිෂ් මාර්ක්, ෆ්‍රෙන්ච් ෆ්‍රෑන්ක් සහ ඉතාලි ලීරා වශයෙන් පැවති නොපිය වූ ණය යුරෝ මුදලට පරිවර්තනය කරන ලදී.

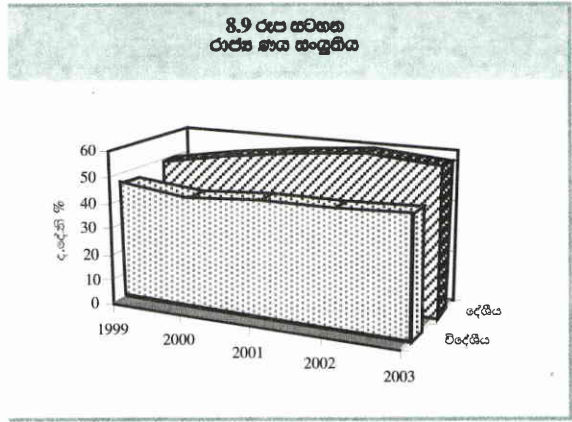
ප්‍රමාණයෙහි රුපියල් වටිනාකම තීරණය කරන වඩාත් වැදගත්ම සාධකය ලෙස අඛණ්ඩව පැවතුනි.

**දේශීය ණය**

2003 දී දේශීය ණය ගැනීමිවල සිදුවූ අඩුවීම හේතුවෙන් දේශීය අංශය සඳහා වන රජයේ වගකීම් ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2002 දී පැවති සියයට 60 සිට 2003 දී

සියයට 58 ක් දක්වා අඩු කරගත හැකිවිය. කෙසේවුවද, නිරපේක්ෂ වශයෙන් දේශීය ණය නොගය රුපියල් බිලියන 1,020 දක්වා සියයට 7.5 කින් වැඩිවූ අතර 2002 දී එම වැඩිවීම සියයට 16 ක් විය. වෙළඳපොළ වෙත නැඹුරුවූ දිගුකාලීන පරිණත කාලයක් සහිත ණය ගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය හේතුවෙන් මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් මධ්‍ය හා දිගුකාලීන ණය වල ප්‍රතිශතය 2002 දී සියයට 73 සිට 2003 දී සියයට 76 දක්වා වැඩිවිය. මෙම දේශීය ණය නොගයෙහි ඇතිවන උච්ඡාවචනයන් පිළිබඳ ගැටළුව අවම කිරීමට සහ අනාගත ණය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය තුළ එකවර ණය විශාල ප්‍රමාණයක් ආපසු ගෙවීමට සිදුවීමේ අවදානම අඩු කිරීම සහ ණය නැවත නිකුත් කිරීමේදී ඇතිවන ගැටළු නිරාකරණය කර ගැනීමට මෙම ප්‍රවණතාවයන් උපකාරීවනු ඇත.

2003 දී වෙළඳපොළ වෙත නැඹුරු වූ ණය ලබාගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය අඛණ්ඩව සිදුකිරීමත් සමඟම නොපියවූ මධ්‍ය හා දිගුකාලීන ණය ප්‍රමාණය තුළ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ප්‍රතිශතය පසුගිය වර්ෂයේ දී සියයට 50 සිට සියයට 63 දක්වා වැඩි විය. මීට අමතරව, නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය 2002 දී පැවති නොපියවූ මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 37 සිට 2003 දී සියයට 47 දක්වා වැඩිවිය. මීට ප්‍රතිවිරුද්ධව, නොපියවූ රුපියල් ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 248 දක්වා රුපියල් බිලියන 39 කින් අඩු වූ අතර එය මධ්‍ය හා දිගුකාලීන ණය ප්‍රමාණයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 32 ක් සහ මුළු නොපියවූ දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 24 ක් විය. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල හා ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව ආයතනික ආයෝජකයන් ලෙස අඛණ්ඩව කටයුතු කළ අතර මුළු නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රමාණයෙන් සියයට 50 කට සහ මුළු නොපියවූ රුපියල් ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 72 කට හිමිකම් කියනු ලැබීය. 2003 දී එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 158.5 (රුපියල් බිලියන 15.2 ක්) වටිනා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ආපසු ගෙවන ලදී. ඒ හේතුවෙන්, 2003 අවසන් වන විට එ.ජ. ඩොලර් වලින් ලබාගෙන ඇති නොපියවූ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් දශලක්ෂ 91.5 ක් විය. දේශීය වෙළෙඳපොළ තුළ කෙටිකාලීන අරමුදල් ලබා ගැනීමේ ප්‍රධානතම උපකරණය ලෙස භාණ්ඩාගාර බිල්පත් අඛණ්ඩව කටයුතු කළ අතර 2003 දී නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 22 ක් (රුපියල් බිලියන 219) විය. රජයේ ණය ලබා ගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය මූලික වශයෙන් මධ්‍ය හා දිගුකාලීන උපකරණ තුළින් ණය ලබා ගැනීම කෙරෙහි යොමුවූවද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නව නිකුත් කිරීමේ හේතුවෙන් මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණය තුළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ප්‍රතිශතය නොවෙනස්ව පැවතුනි. මහ බැංකු තාවකාලික අත්තිකාරම් යටතේ 2003 දී ලබාගත හැකි උපරිම සීමාව වූ රුපියල් බිලියන 330 සාපේක්ෂව 2003 අවසානය වනවිට දී ලබා ගෙනනිබූ අත්තිකාරම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 31.2 ක් විය. 2002 අවසානයේ පැවති එම ණය ප්‍රමාණය සමඟ සසඳන විට මෙය රුපියල් බිලියන 0.2 ක වැඩිවීමකි. මහ බැංකුව විසින් මෙම අත්තිකාරම් පොලී රහිතව රජයට ලබා දෙනු ලැබේ.



බැංකු ක්‍රමය වෙත පැවති රජයේ වගකීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 228 දක්වා සියයට 8 කින් අඩුවූ අතර මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස මෙම වගකීම් ප්‍රමාණය පසුගිය වර්ෂයේ පැවති සියයට 26 සමඟ සසඳන විට 2003 දී සියයට 22 දක්වා අඩුවිය. විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු තුළින් මහ බැංකුව සතුව පැවති රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළට නිකුත් කිරීම හේතුවෙන් මහ බැංකුව වෙත පැවති රජයේ වගකීම් ප්‍රමාණය සියයට 42 කින් පහත වැටීම මෙම අඩුවීමට ප්‍රධාන හේතුව විය. මීට සාපේක්ෂව 2003 දී වාණිජ බැංකු වෙත පැවති රජයේ වගකීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 184 දක්වා සියයට 7 කින් වැඩිවිය. වාණිජ බැංකු විසින් රජයේ සුරැකුම්පත් වල ආයෝජනය කිරීම වැඩිවීම මීට හේතුවිය. වාණිජ බැංකු වෙත පැවති රජයේ අයිතා ප්‍රමාණය (රුපියල් බිලියන 2) සහ ආනයන බිල්පත් ප්‍රමාණය (රුපියල් බිලියන 0.2) ද අඩුවිය. මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස වාණිජ බැංකු වෙත පැවති රජයේ වගකීම් ප්‍රමාණය සියයට 18 ක් විය. වාණිජ බැංකු සතුව පැවති උපකරණමය නොවන මුළු ණය ප්‍රමාණය 2002 දී රුපියල් බිලියන 54 සිට 2003 දී රුපියල් බිලියන 38 දක්වා අඩුවිය. මෙයින් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක වෙතින් ලබාගෙන තිබූ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 29 ක් විය.

**විදේශීය ණය**

2003 දී ප්‍රධාන වශයෙන් විදේශ විනිමය අනුපාතයෙහි ඇතිවූ විචලනය හේතුවෙන් නොපියවූ විදේශ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 844 දක්වා සියයට 17 කින් වැඩිවිය. ජපන් යෙන් හා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි විශේෂ ගැණුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි.) වලට සාපේක්ෂව රුපියලෙහි ඇතිවූ කියුණු අවප්‍රමාණය හේතුවෙන් විදේශ ණය නොගයෙහි රුපියල් වටිනාකම රුපියල් බිලියන 68 කින් (ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 3.9 ක්) වැඩිවිය. ද.දේ.නි.හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් රජයේ නොපියවූ විදේශ ණය ප්‍රමාණය 2002 දී පැවති සියයට 45.6 සිට 2003 දී සියයට 47.9 දක්වා වැඩිවිය.

මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙන් සහනදායී ණය ප්‍රමාණය පසුගිය වර්ෂයේදී සියයට 97 සිට 2003 දී 98 දක්වා වැඩිවිය. සහනදායී නොවන ණය වල ඇතිවූ අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන්

**විශේෂ සටහන 15**

**රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය - ඓතිහාසික වැදගත් සිදුවීම්**

- 1923 දී එක්සත් රාජධානියේ "කුඩුන් ඒජන්ට්ස්" විසින් යටත් විජිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත යටතේ ණය නිකුත් කිරීම අරඹන ලදී.
- 1937 දී 1937 අංක 7 දරණ ලියාපදිංචි ස්කන්ධ සහ සුරැකුම්පත් ආඥා පනත යටතේ රුපියල් ණය නිකුත් කිරීම අරඹන ලදී.
- 1941 දී දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත (287 අධිකාරිය) යටතේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නිකුත් කිරීම ආරම්භ කෙරිණ.
- 1950 දී මුදල් නීති පනත යටතේ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය මහ බැංකුව වෙත පැවරුණි.
- 1981 දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා ද්විතියික වෙළෙඳපොළේ කවුළුව විවෘත කරනු ලැබීය.
- 1986 දී සතිපතා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි ඇරඹිණි.
- 1992 දී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් පත් කරනු ලැබීය.
- 1993 දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් කවුළුව විවෘත කෙරිණ.
- 1994 දී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු ක්‍රමය පිළිගන්නා ලදී.
- 1995 දී තරඟකාරිත්වයෙන් තොර ලංසු තැබීම් ප්‍රාථමික වෙන්දේසිවලින් ඉවත් කෙරිණ.
- 1995 දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිච්ක්‍රම කවුළුව විවෘත කෙරිණි.
- 1995 දී ලේඛන රහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමට හැකිවන පරිදි ලියාපදිංචි ස්කන්ධ සහ සුරැකුම් ආඥා පනත, දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත සහ මුදල් නීති පනත සංශෝධනය කරන ලදී.
- 1997 දී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතුව ඇරඹිණි.
- 2000 දී ප්‍රාථමික වෙළෙඳ කටයුතු සඳහාම වෙන් වූ අලෙවිකරුවන් පත් කරනු ලැබීය.
- 2000 දී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් අධීක්ෂණය කිරීම ඇරඹිණි.
- 2001 දී එක්සත් ජනපද ඩොලර් අගයෙන් යුත් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කරන ලදී.
- 2002 දී රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වගකීම් පනත සම්මත කෙරිණ.
- 2003 දී වසර 10, 15 හා 20 පරිච්ඡේද කාලවලින් යුතු භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම ඇරඹිණි.
- 2003 දී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා බ්‍රවුම්බර්ග් බැඳුම්කර අලෙවි ක්‍රමය හඳුන්වා දෙනු ලැබීය.
- 2004 දී ලේඛන රහිත සුරැකුම්පත් අලෙවියට ඉඩ සැලසෙන පරිදි ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත, දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත සහ මුදල් නීති පනත සංශෝධනය කරන ලදී.
- 2004 දී ලේඛන රහිත සුරැකුම්පත් පියවුම් පද්ධතිය සහ මධ්‍යම තැන්පතු ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වීම ඇරඹිණි.

සාමකාමී වාතාවරණය හේතුවෙන් නව ණය ලබා නොගැනීම හේතුවෙන් ආරක්ෂක කටයුතු සම්බන්ධ ණය ප්‍රමාණය අඩුමටමක පැවතීම නිසා ඇතිවිය. ජපානය ප්‍රධානතම ද්විපාර්ශවීය ණය ලබාදෙන රට මෙන්ම සහනදායී ණය ලබාදෙන්නා ලෙස ද අඛණ්ඩව කටයුතු කළ අතර මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 32 කට හිමිකම් කියනු ලැබීය. ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සමායතනය (IDA) සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව (ADB) යන ආයතන ප්‍රධාන බහු පාර්ශවීය ණය ලබාදෙන්නන් වූ අතර මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් එම ආයතන වෙත පැවති ණය ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් සියයට 24 සහ 23 ක් විය. මුළු ණය ප්‍රමාණය තුළ ද්විපාර්ශවීය හා බහු පාර්ශවීය අංශ වලින් ලබාගත් ව්‍යාපෘති ණය ප්‍රධානතම අංශය වූ අතර මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් ව්‍යාපෘති ණය ප්‍රමාණය සියයට 91 ක් විය.

විනිමය අනුපාතයෙහි වන විචලනයන් අතීතයේදී විදේශීය ණය ප්‍රමාණයේ නාමික රුපියල් වටිනාකම වැඩිවීම කෙරෙහි බලපෑ තීරණාත්මක සාධකයක් විය. 2003 දී එ.ජ.ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියලෙහි අගය ආන්තික ලෙස අඩු වුවද, එ.ජ. ඩොලර් වලින් ලබාගෙන ඇති රජයේ විදේශ ණය ප්‍රමාණය සියයට 15 ක් පමණක් වන නිසා ඒ තුළින් ඇතිවූ යහපත් බලපෑම සීමාසහිත විය. ජපන් යෙන් හා වි.ගැ.හි. වලින් ලබාගෙන ඇති ණය ප්‍රමාණය සියයට 75 ක් (පිළිවෙලින් සියයට 34 ක් හා 41 ක්) වන නිසා මෙම මුදල් වර්ග දෙකට සාපේක්ෂව රුපියල විශාල වශයෙන් අවප්‍රමාණය වීම නිසා (පිළිවෙලින් සියයට 12.7 හා සියයට 10.1) 2003 දී විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙහි රුපියල් වටිනාකම කැපීපෙනෙන ලෙස වැඩි විය.

**8.10 සංඛ්‍යා සටහන**  
**රාජ්‍ය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්**

ශීර්ෂය	රුපියල් දශලක්ෂ					
	1999	2000	2001	2002	2003(අ)	2004 අප්‍රේල් 30 දින
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්	103,885	175,726	179,072	284,358	344,634	316,731
ණය ආපසු ගෙවීම්	41,762	104,526	84,765	167,843	219,508	195,813
දේශීය	20,322	81,244	56,844	130,786	185,083	164,048
				37,057	34,425	31,765
				116,515	125,126	120,918
				105,897	113,540	105,371
				29,422	25,147	17,304
				76,475	88,393	88,067
				10,617	11,586	15,547

*Handwritten notes:*  
 2004  
 වැටුප් - 23 14.8%  
 - 256M 2%  
 2002 2003 2004  
 වැටුප් 20.9 14.3 17.6  
 වැටුප් 3.7 4.6 4.6  
 වැටුප් 0.9 0.7 0.9

ණය සේවාකරණ ගෙවීම්වල ඇතිවූ ඉහළ යෑම ප්‍රධාන වශයෙන්ම දේශීය ණය ආපසු ගෙවීම් හේතුවෙන් ඇතිවූ අතර පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2003 දී දේශීය ණය ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 52 කින් වැඩිවිය. 2002 දී මෙන්ම 2003 දී ද කැපීපෙනෙන ලෙස ඉහළ අගයක් ගත් ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණයට මූලික හේතුවූයේ දේශීය පොලී අනුපාතික ඉතා ඉහළ මට්ටමක පැවති 2000 හා 2001 වර්ෂයේ මුල් භාගයේ දී ලබාගත් ණය සහ වැඩි පොලී අනුපාතික යටතේ ලබාගත්

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පරිණතවීමට පෙර ආපසු ගෙවීම් යන කරුණුය. ස්වූපද, ණය පරිණත වන කාලසීමාව සුමට කිරීමට ගත් මාර්ග තුළින් 2004 සිට මෙම ගැටළුව ලිහිල් වනු ඇත.

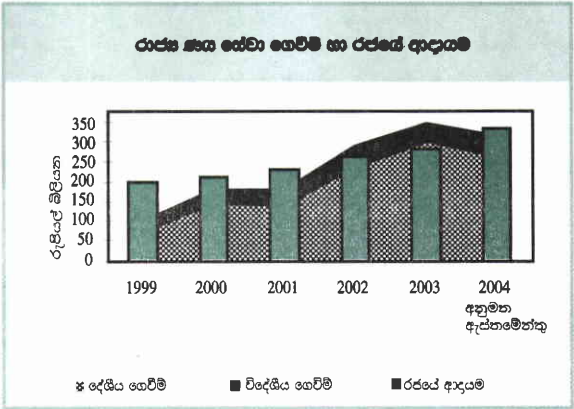
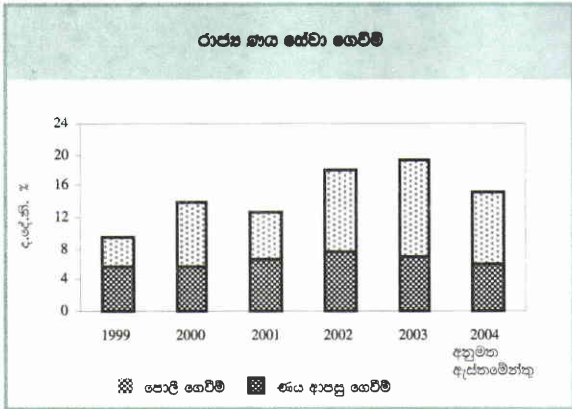
2003 දී පොලී ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 125 ක් විය. හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 7.1) වූ අතර මෙය 2002 වර්ෂය සමඟ සසඳන විට සියයට 7.3 ක වැඩිවීමකි. 2003 ගෙවීම් රජයේ තනි ප්‍රධානතම වියදම් අයිතමය වන 2003 දී එම වියදම රජයේ ආදායමෙන් සියයට 45 ක් ක් විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් රජයේ අනෙකුත් වියදම් සඳහා ඉතිරි වූයේ රජයේ ආදායමින් අඩක් පමණි. ස්වූපද, පසුගිය වර්ෂය සමඟ සසඳන විට කෙටිකාලීන සඳහා වන පොලී ගෙවීම් සියයට 17 කින් අඩුවූ අතර 2003 දී කෙටිකාලීන ණය ප්‍රමාණයෙහි අඩුවීම මෙන්ම

**8.11 සංඛ්‍යා සටහන**  
**රාජ්‍ය ණය දර්ශක**

දර්ශක	ප්‍රතිශතයක					
	1999	2000	2001	2002	2003 නවැම්බර් 30 දින	2004 අප්‍රේල් 30 දින
ණය/දේශීය	95.1	96.9	103.2	105.4	105.9	98.9
දේශීය ණය/දේශීය	49.1	53.8	58.0	59.8	57.9	53.5
දේශීය ණය/දේශීය	45.9	43.1	45.3	45.6	47.9	45.4
දේශීය ණය/නිර්දායන (අ)	129.1	110.1	115.5	126.4	133.7	129.8
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/දේශීය	9.4	14.0	12.7	17.9	19.6	15.6
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රාජ්‍ය ආදායම (අ)	53.0	83.2	76.4	108.6	124.6	95.5
දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රාජ්‍ය ආදායම (අ)	37.6	67.9	60.4	90.4	108.0	81.3
ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රාජ්‍ය වියදම (අ)	32.4	39.9	38.0	49.8	54.1	47.6
දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/රාජ්‍ය වියදම (අ)	23.0	32.6	30.0	41.5	46.9	40.5
දේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම්/නිර්දායන (අ)	7.7	6.6	6.8	8.3	7.3	6.7
දේශීය ණය පොලී/දේශීය	4.8	4.9	6.0	6.7	6.4	5.2
දේශීය ණය පොලී/රාජ්‍ය වර්තන වියදම	25.7	24.5	27.9	32.0	33.9	29.5
දේශීය ණය පොලී/නිර්දායන (අ)	2.2	1.8	1.8	1.9	1.8	2.2

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව  
 (අ) භාණ්ඩ හා සේවා නිර්දායන  
 (ආ) රාජ්‍ය ආදායම ආරම්භක වර්ෂකරණයට අනුව  
 (ඇ) ණය ආපසු ගෙවීම් ඇතුළත්ව රාජ්‍ය වියදම

**8.10 රාජ්‍ය සටහන**  
**ණය සේවාකරණ ගෙවීම්**



පොලී අනුපාතිකවල ඇතිවූ අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවය තුළින් ඇතිවූ බලපෑමද මින් පිළිබිඹු විය. 2003 දී මධ්‍ය හා දිගුකාලීන පරිණත කාලයක් සහිත ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් සියයට 16 කින් වැඩිවිය. 2000 හා 2001 වර්ෂවල ඉහළ පොලී අනුපාතික පැවති කාලසීමාවේදී නිකුත් කළ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර 2003 දී පරිණත වීම මෙම මධ්‍ය හා දිගුකාලීන පරිණත කාලයක් සහිත ණය සඳහා පොලී ගෙවීම් වැඩිවීමට ප්‍රධාන හේතුව විය.

භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනවල අනුපාතයක් ලෙස විදේශ ණය සේවා ගෙවීම් ප්‍රමාණය 2002 දී සියයට 8.3 සිට 2003 දී සියයට 7.3 දක්වා අඩු වූ අතර විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම් ප්‍රමාණය අඩුවීම මීට හේතුවිය. 2003 දී විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම් අඩුවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ ආරක්ෂක කටයුතු සම්බන්ධ ආනයන සඳහා වන කල්දමන ලද ගෙවීම් ප්‍රමාණය අඩුවීමය. සහනදායී ණය ලබාගැනීම් කෙරෙහි වැඩි රැඳියාවක් දැක්වීමේ රජයේ ප්‍රතිපත්තිය අනාගතයේදී විදේශ ණය සේවා ගෙවීම් ප්‍රමාණය තවදුරටත් අඩුකර ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත.

**සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ ණය**

2003 අවසානයේදී මධ්‍යම රජය සහ මූල්‍ය අංශයේ නොවන රාජ්‍ය සංස්ථා ඇතුළත් සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ නොපියවූ ණය

ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 1,905 ක් විය. මෙයින් රුපියල් බිලියන 40.6 ක් (ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 2.3 ක්) රාජ්‍ය සංස්ථාවලට අයත් විය. ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සමස්ත රාජ්‍ය අංශයේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය 2002 දී පැවති සියයට 108.1 සමඟ සසඳන විට 2003 අවසන් වන විට සියයට 108.2 ක් විය. මෙය මධ්‍යම රජයේ නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 0.5 කින් වැඩිවීම සහ මූල්‍ය අංශයේ නොවන රාජ්‍ය සංස්ථාවල නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 0.4 කින් අඩුවීමෙහි ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයකි. ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (ලං.වි.ම.), ලංකා බණිත තෙල් නීතිගත සංස්ථාව (ලං.බ.නි.ස.) සහ සමුපකාර නොග වෙළෙඳ සංස්ථාව (ස.නො.ස.) යන ආයතන ප්‍රධානතම රාජ්‍ය සංස්ථාවන් වූ අතර මුළු රාජ්‍ය සංස්ථාවල ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 67.4 කට දායකත්වය දරනු ලැබීය. වර්ෂයේ අවසාන භාගයේදී රුපියල් බිලියන 4.4 ක් වටිනා රජයේ බැඳුම්කර වාණිජ බැංකු වෙත නිකුත් කිරීම නිසා ස.නො.ස. හි ණය ප්‍රමාණය කැපී පෙනෙන ලෙස අඩුවිය. වර්ෂය තුලදී ලං.වි.ම., ස.නො.ස. හා ලං.බ.නි.ස. යන ආයතන බැංකු ක්‍රමය වෙත පැවති වගකීම් ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් සියයට 6 කින්, සියයට 68 කින් සහ සියයට 8 කින් අඩුවිය.